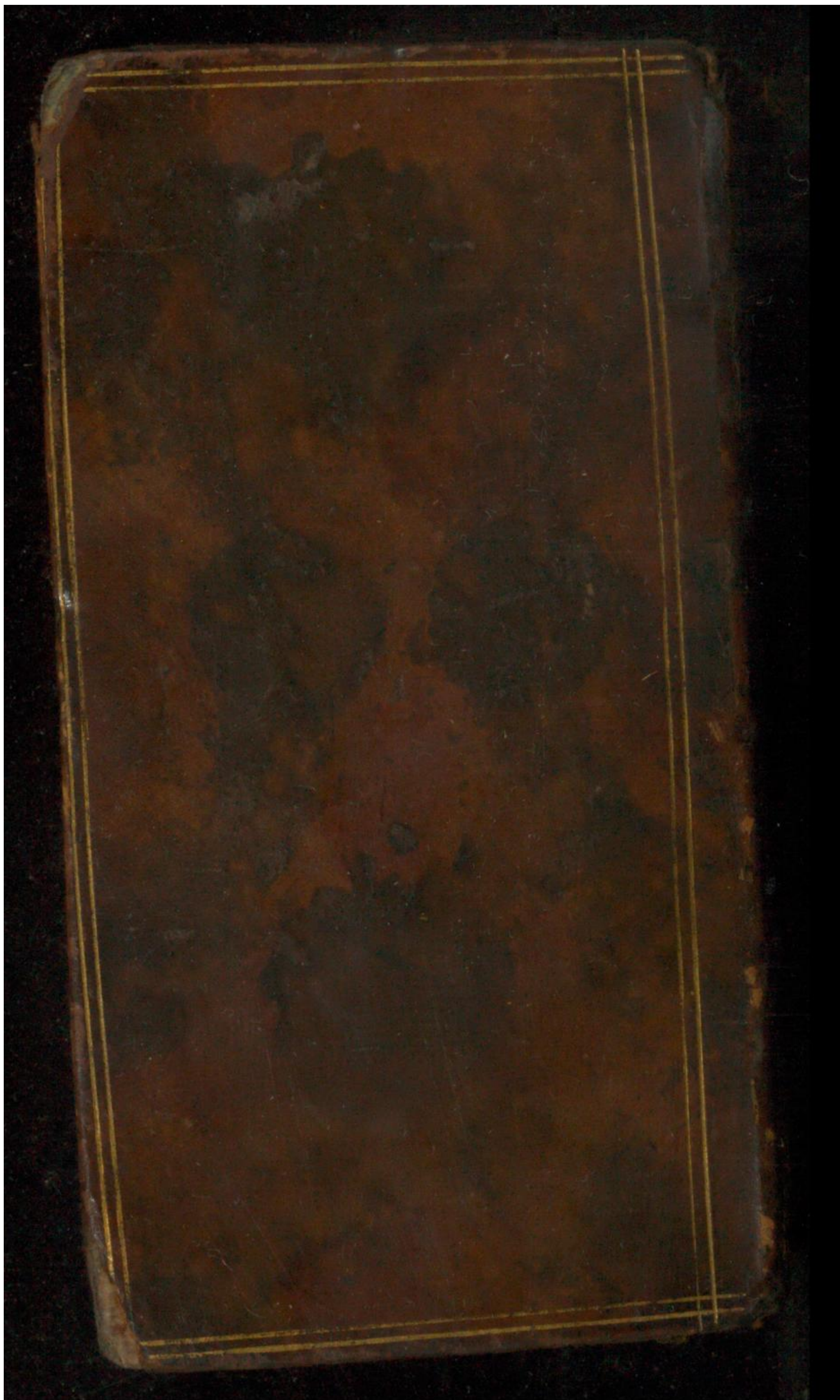

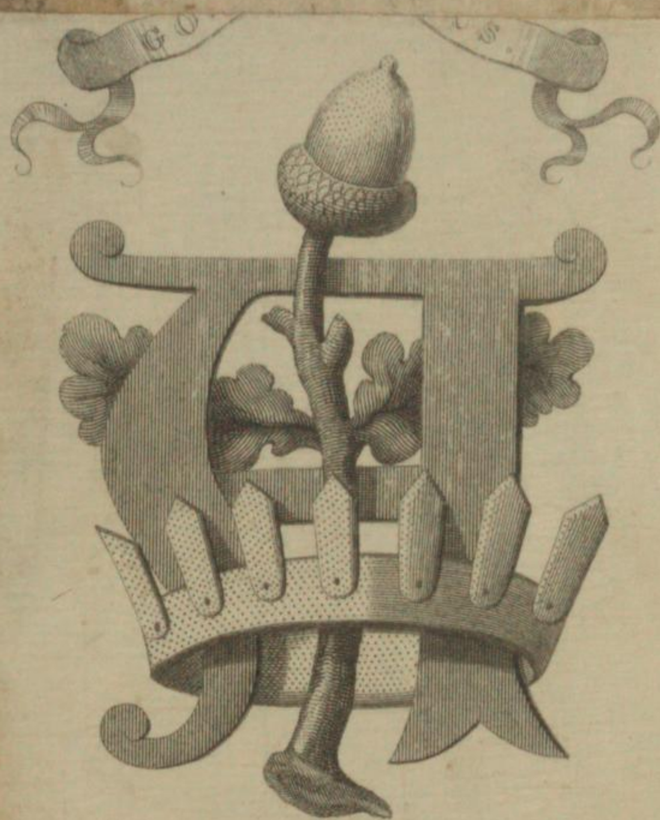

HIST.
VITÆ &
MORT.

John Yonge Akerman. F.S.A.

F. R. Ardins Mert Colle 1787

915

FRANCISCI BARONIS
De
VERULAMIO,
Vice-Comitis Sancti Albani,

HISTORIA VITÆ ET MORTIS.

LUGDUNI BATAVORUM,
Ex officinâ IOANNIS MAIRE.
cIↃ IↃ c XXXVI.

J. V. Akerman.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

VIVENTIBUS ET POSTERIS SALUTEM.

UM Historiam Vitæ & Mortis, *inter* Sex Designationes Menstruas, *ultimo loco posuerimus; omnino hoc prævertere visum est, & secundam edere, propter eximiam rei utilitatem; In qua, vel minima temporis jactura, pro pretiosa haberi debet. Speramus enim, & cupimus futurum, ut id plurimorum bono fiat; atque ut* Medici Nobiliores *animos nonnihil erigant; neque toti sint in* Curarum sordibus; *neque solum propter* Necessitatem honorentur, *sed*

fiant demum Omnipotentiæ, & *Clementiæ divinæ administri, in* vita Hominum *proroganda, &* *instauranda; præsertim cum hoc* *agatur per vias tutas, & commodas, & civiles, licet intentatas. Etsi enim nos* Christiani *ad* Terram Promissionis *perpetuo* *aspiremus, & anhelemus; tamen* *interim itinerantibus nobis, in* *hac* Mundi Eremo, *etiam* Calceos *istos, & tegmina* (*Corporis scilicet nostri fragilis*) *quam minimum atteri, erit signum* Favoris Divini.

HISTORIA VITÆ & MORTIS.

Aditus.

DE *Vita brevi*, & *Arte longa*, vetus eſt Cantilena, & querela. Videtur igitur eſſe tanquam ex congruo, ut nos qui pro viribus incumbimus, ad *Artes perficiendas*, etiam de *Vita* Hominum *producenda*, cogitationem ſuſcipiamus, favente & *Veritatis*, & *Vitæ Authore*. Etſi enim *Vita* Mortalium, non aliud ſit, quam Cumulus, & acceſſio Peccatorum, & Ærumnarum; quique ad Æternitatem aſpirant, iis leve ſit lucrum *vitæ*; tamen

non despicienda est, etiam nobis *Christianis*, Operum Charitatis Cõtinuatio. Quinetiam *Discipulus Amatus* cæteris superstes fuit; & complures ex *Patribus*, præsertim *Monachis* sanctis, & *Eremitis*, longevi fuerunt; ut isti Benedictioni (toties in *Lege veteri* repetitæ) minus detractum videatur post ævum *Servatoris*, quam reliquis Benedictionibus terrenis. Verum ut hoc pro maximo Bono habeatur, proclive est. De Modis assequendi, ardua Inquisitio; eoque magis, quod sit & Opinionibus falsis, & Præconiis vanis depravata. Nam & quæ à turba *Medicorum*, de *Humore*

Humore Radicali, & *Calore Naturali* dici ſolent, ſunt ſeductoria: & laudes immodicæ *Medicinarum Chymicarum*, primò inflant Hominum ſpes, deinde deſtituunt.

Atque de *Morte*, quæ ſequitur ex *Suffocatione*, *Putrefactione*, & variis *Morbis*, non inſtituitur præſens *Inquiſitio*; pertinet enim ad *Hiſtoriam Medicinalem*: ſed de ea tantum *Morte*, quæ fit per *Reſolutionem*, ac *Atrophiam* ſenilem. Attamen de ultimo paſſu *Mortis*, atq; de ipſa *Extinctione vitæ*, quæ tot modis, & exterius, & interius, fieri poteſt, (qui tamẽ habent quaſi *Atriolum* commune, antequam ad

Articulũ Mortis ventum ſit)inquirere; affine quiddam præſenti *Inquiſitioni* eſſe cenſemus: ſed illud poſtremo loco ponemus.

Quod reparari poteſt ſenſim, atque primo *Integro* non deſtructo, id potentia æternum eſt, tanquam *Ignis Veſtalis*. Cum igitur viderent *Medici*, & *Philoſophi*, ali prorſus Animalia, eorumque Corpora reparari, & refici; neque tamen id diu fieri, ſed paulo poſt ſeneſcere ea, & ad Interitum propere deduci; *Mortem* quæſiverunt in aliquo, quod proprie reparari non poſſit; exiſtimantes *Humorem* aliquem *Radicalem*, &

Pri-

Primigenium non reparari in ſolidum, ſed fieri jam uſque ab Infantia Appoſitionem quandam degenerem, non Reparationem juſtam; quæ ſenſim cum Ætate depravetur, & demum *Pravum* deducat ad *Nullum*. Hæc cogitarunt imperite ſatis, & leviter. Omnia enim in Animali, ſub Adoleſcentia, & Iuventute, raparantur integre; quinetiam ad tempus, Quantitate augentur, Qualitate meliorantur; ut Materia Reparationis quaſi æterna eſſe poſſet, ſi Modus Reparationis non intercideret. Sed revera hoc fit. Vergente ætate; inæqualis admodum fit Repara-

 tio;

tio; aliæ partes reparantur ſatis fæliciter, aliæ ægre, & in pejus: ut ab eo tempore, Corpora humana ſubire incipiant tormentum illud *Mezentii*, *Vt viva in amplexu mortuorum immoriantur*, atque facile reparabilia, propter ægre reparabilia copulata, deficiant. Nam etiam poſt Declinationem, & decurſum ætatis, *Spiritus*, *Sanguis*, *Caro*, *Adeps*, facile reparantur; at quæ ſicciores, aut poroſiores ſunt partes, *Membranæ*, & *Tunicæ* omnes, *Nervi*, *Arteriæ*, *Venæ*, *Oſſa*, *Cartilagines*, etiam *Viſcera* pleraque, denique *Organica* fere omnia, difficilius reparantur, & cum jactura. Illæ autem

autem ipſæ partes, cum ad illas alteras Reparabiles partes, actu reparandas, omnino officium ſuum præſtare debeant; activitate ſua, ac viribus imminutæ, functiones ſuas amplius exequi non poſſunt. Ex quo fit, ut paulo poſt, omnia ruere incipiant, & ipſæ illæ partes, quæ in natura ſua ſunt valde reparabiles, tamen deficientibus Organis Reparationis, nec ipſæ ſimiliter amplius commode reparentur, ſed minuantur, & tandem deficiant. Cauſa autem *Periodi* ea eſt; quod Spiritus, inſtar Flammæ lenis, perpetuo prædatorius, & cum hoc conſpirans Aër ex-

ternus, qui etiam corpora ſugit, & arefacit, tandem officinam Corporis, & Machinas, & Organa perdat, & inhabilia reddat ad Munus Reparationis. Hæ ſunt veræ viæ *Mortis naturalis* bene & diligenter animo volvendæ. Etenim qui Naturæ vias non noverit, quomodo is illi occurrere poſſit, eamque vertere?

Itaque duplex debet eſſe *Inquiſitio*, altera de *Conſumptione*, aut *Deprædatione* corporis humani; altera de ejuſdem *Reparatione*, aut *Refectione*: eo intuitu, ut altera, quantum fieri poſſit, inhibeatur, altera confortetur. Atq; prior iſtarum pertinet præcipue ad

Spi-

Spiritus, & Aërem externum, per quos fit Deprædatio; Secunda ad universum processum Alimẽtationis, per quem fit Restitutio. Atque quoad primam *Inquisitionis* partem, quæ est de *Consumptione*, omnino illa cum Corporibus Inanimatis, magna ex parte, communis est. Etenim quæ Spiritus innatus (qui omnibus Tangibilibus, sive vivis, sive mortuis inest) & Aër ambiens, operatur super Inanimata, eadem & tentat super Animata; licet superadditus Spiritus vitalis, illas operationes partim infringat, & compescat, partim potenter admodum intendat, & augeat.

geat. Nam manifestissimum est Inanimata complura, absque Reparatione, ad tempus bene longum durare posse: At Animata absque Alimento, & Reparatione, subito concidunt, & extinguuntur, ut & Ignis. Itaque *Inquisitio* duplex esse debet; primo contemplando Corpus humanum, tanquam Inanimatum, & Inalimentatum; deinde tanquam Animatum, & Alimentatum. Verum hæc præfati, ad *Topica Inquisitionis* jam pergamus.

Topica Particularia,

Sive,

ARTICULI INQVISITIONIS

de *Vita* & *Morte.*

I.

DE *Natura* Durabilis, & minus Durabilis, *in Corporibus* Inanimatis, *atque ſimul in* Vegetabilibus, *inquiſitionem habeto ; non copioſam, aut legitimam, ſed ſtrictim, & per Capita, & tanquam in tranſitu.*

2. *De* Deſiccatione, Areſactione, & Conſumptione *Corporum* Inanimatorum, & Vegeta-

getabilium; *& de* Modis, *&* Processu *per quos fiunt; atque insuper de* Desiccationis, Arefactionis, *&* Consumptionis Prohibitione, *&* Retardatione, *Corporumque in suo statu* Conservatione; *atque rursus de Corporum, postquam semel arefieri cœperint*, Interneratione, *&* Emollitione, *&* Revirescentia, *diligentius inquiritio.*

Neque tamen de his ipsis, perfecta, aut accurata facienda est Inquisitio, cum ex proprio Titulo *Durabilis* hæc depromi debeant, cumque non sint in Inquisitione præsenti principalia, sed lumen tantummodo

modo præbeant ad Prolongationem, & *Instaurationem* vitę, in *Animalibus.* In quibus ipsis, (ut jam dictum est) eadem fere usu veniunt, sed suo modo. Ab Inquisitione autem circa *Inanimata*, & *Vegetabilia*, transeat Inquisitio ad *Animalia* præter *Hominem.*

3. *De* Animalium Longævitate, & Brevitate vitæ, *cum circumstantiis debitis, quæ ad hujusmodi Ævitates videantur facere, inquirito.*

4. *Quoniam vero duplex est Duratio Corporũ, altera in Identitate simplici, altera per Reparationem;*

tionem; quarum prima in Inanimatis tantum obtinet, ſecunda in Vegetabilibus, & Animalibus, & perficitur per Alimentationem; *ideo de* Alimentatione, *ejuſque viis, & proceſſu inquirito: neque id ipſum exacte (pertinet enim ad* Titulos Aſſimilationis, *&* Alimentationis) *ſed ut reliqua in tranſitu.*

Ab Inquiſitione circa *Animalia*, atque *Alimentata*, tranſeat illa ad *Hominem*: cum vero jam deventum ſit ad Subjectum Inquiſitionis principale, debet eſſe in omnibus Inquiſitio magis exacta, & numeris ſuis abſoluta.

5. De

5. *De* Longævitate, & Brevitate vitæ *in* Hominibus, *secundum* Ætates Mundi, Regiones, & Climata, & Loca Nativitatis, & Habitationis, *inquirito.*

6. *De* Longævitate, & Brevitatæ vitæ *in* Hominibus, *secundum* Propagines, & Stirpes *suas* (*tanquam esset hæreditaria*;) *atque etiam secundum* Complexiones, Constitutiones, & Habitus *Corporis*, Staturas, *nec-non* modos, & spatia grandescendi, *atque secundum* Membrorum Facturas, & Compages *inquirito.*

7. *De* Longævitate, & Brevitate vitæ *in* Hominibus, *secundum* Tempora Nativitatis,

tis, *ita inquirito, ut* Aſtrologica & Schemata cœli *in præſentia omittas; recipito tantum Obſervationes (ſi quæ ſint) plebeias, & manifeſtas, de* partubus ſeptimo, octavo, nono, & decimo Menſe; *etiam* Noctu, Interdiu, & *quo* Menſe Anni?

8. *De* Longævitate, & Brevitate vitæ *in* Hominibus, *ſecundum* Victum, Diætas, Regimen vitæ, Exercitia, & *ſimilia, inquirito; Nam quatenus ad* Aërem, *in quo vivunt, & morantur* Homines, *de eo, in* Articulo *ſuperiore de* Locis Habitationis, *inquiri debere intelligimus.*

9. *De* Longævitate, & Brevitate vitæ *in* Hominibus, *ſecundum*

cundum Studia, *&* Genera Vitæ, *&* Affectus Animæ, *&* *varia* Accidentia, *inquirito.*

10. *De* Medicinis, *quæ putantur vitam prolongare, seorsum inquirito.*

11. *De* Signis *&* Prognosticis *vitæ longæ, & brevis, non illis quæ* Mortem *denotant in propinquo,* (*id enim ad* Historiam Medicinalem *pertinet*) *sed de iis quæ etiam in* Sanitate *apparent, & observantur, inquirito, sive sint* Physiognomica, *sive alia.*

Hactenus instituta est Inquisitio de *Longævitate,* & *Brevitate vitæ*, tanquam *Inartificialis*, & in con-

confuſo ; huic adjicere viſum eſt *Inquiſitionem Artificialem*, atque innuentem ad Praxim, per *Intentiones*. Eæ genere ſunt tres. Diſtributiones autem magis Particulares *Intentionum* earum proponemus, cum ad ipſam *Inquiſitionẽ* ventum erit. Tres illæ *Intentiones* generales ſunt: *Prohibitio Conſumptionis*; *Perfectio Reparationis*; *Renovatio Veterationis*.

12. *De iis quæ* Corpus *in* Homine, *ab* Arefactione, *&* Conſumptione *conſervant*, *&* *eximunt*; *aut ſaltem* Inclinationem

nem *ad eas, remorantur, & differunt, inquirito.*

13. *De iis quæ pertinent ad universum* Processum Alimentationis, (*unde fit* Reparatio *in Corpore* Hominis) *ut sit proba, & minima cum jactura, inquirito.*

14. *De iis quæ* purgant inveterata, & reponunt nova, *quæque etiam ea, quæ jam arefacta & indurata sunt, rursus intenerant, & humectant, inquirito.*

Quoniam vero difficile est, vias ad *Mortem* nosse, nisi ipsius *Mortis Sedem*, & *Domicilium*, (vel *Antrum* potius) perscrutatus sis, &

inve-

inveneris; de hoc facienda eſt *Inquiſitio*; neq; tamen de omni genere *Mortis*, ſed tantùm de iis *Mortibus*, quæ inferuntur per *Privationem*, & *Indigentiam*, non per *Violentiam*; Illæ enim ſunt tãtum, quæ ad *Atrophiam Senilem* ſpectant.

15. *De* Articulo Mortis, *&* *de* Atriolis Mortis, *quæ ad illum ducant, ab omni parte, (ſi modò id fiat per* Indigentiam, *& non per* violentiam, *) inquirito.*

Poſtremo, quoniam expedit noſſe *Characterem*, & formam

formam *Senectutis*, quod fiet optime, ſi differentias omnes, in *Statu Corporis*, & *Functionibus*, inter *Iuventutem*, & *Senectutem*, diligenter collegeris; ut ex iis perſpicere poſſis, quid ſit illud tandem, quod in tot effectus frondeſcat; etiam hanc *Inquiſitionem* ne omittito.

De differentiis Status Corporis, *&* Facultatum *in* Iuventute, *atque in* Senectute; *& ſi quid ſit ejuſmodi, quod in Senectute maneat, neque minuatur, diligenter inquirito.*

Natura Durabilis.

Hiſtoria.

Ad Artic. 1.

1. METalla *in tantum ævum durant, ut tempus* Durationis *ipſorum, Hominum obſervationem fugiat. Etiam quando ſolvuntur, per ætatem in Rubiginem ſolvuntur, non per Perſpirationem;* Aurum *autem per neutrum.*

2. Argentum vivum, *licet humidum ſit, & fluidum, atque per Ignem facile fiat volatile; tamen (quod novimus) abſq; Igne, per ætatem ſolam, nec conſumitur, nec contrahit Rubiginem.*

3. Lapides, *præsertim duriores, & complura alia ex* Fossilibus, *longi sunt ævi; idque licet exponantur in Aëre, multo magis dum conduntur sub Terra: Attamen Nitrum quoddam colligunt* Lapides, *quod illis est instar Rubiginis:* Gemmæ *autem, &* Crystalla, Metalla *ipsa ævo superant; Attamen clarore suo nonnihil, à longa ætate, mulctantur.*

4. *Observatum est,* Lapides *ex parte* Boreæ, *citius temporis edacitate consumi, quam* Austro *expositos; idque & in Pyramidibus, & in Templis, & aliis Ædificiis manifestum esse:* Ferrum *contra, ad* Austrum *expositum, citius Rubiginem contrahere, ad* Septentrionem *tardius, ut in*

Bacillis illis ferreis, aut Cratibus, quæ ad Fenestras apponuntur, liquet. Nec mirum, cum in omni Putrefactione (*qualis est Rubigo*) *Humiditas acceleret* Dissolutionem, *in* Arefactione *simplici, Siccitas.*

5. *In* Vegetabilibus (*loquimur de avulsis nec vegetantibus*) Stemmata Arborum *duriorũ, sive trunci, atque ligna, & Materies ex ipsis, per sæcula nonnulla durant. Partes autem* Stemmatis *varie se habent; Sunt enim quædam* Arbores *fistulosæ, ut* Sambucus, *in quibus Pulpa in medio mollior sit, exterius durius; at in* Arboribus *solidis, qualis est* Quercus, *interius* (*quod* Cor Arboris *vocant*) *durat magis.*

6 Fo-

6. Folia Plantarum, & Flores, *etiam* Caules, *exiguæ ſunt* Durationis, *ſed ſolvuntur in pulverem; ſeſeque incinerant, niſi putreſiant:* Radices *autem ſunt magis durabiles.*

7. Oſſa Animalium *diu durant, ut videre eſt in* Oſſuariis, *ſcilicet Repoſitorii,* Oſſium *Defunctorum:* Cornua *etiam valde durant; nec-non* Dentes, *ſicut in* Ebore, & Dentibus Equi Marini.

8. Pelles *etiam,* & Corium *valde durant, ut cernere eſt in* Pergamenis *antiquorum Librorum: quinetiam* Papyrus, *complura ſæcula tolerat, licet* Pergamenæ *duratione cedat.*

9. Ignem paſſa *diu durant, ut*

Vitrum, Lateres; *etiam* Carnes, & Fructus Ignem passi, *diutius durant, quam crudi: neque ob id tantum, quod hujusmodi Coctio arceat Putredinem; sed etiam quod emisso* Humore aqueo, Humor oleosus *diutius se sustineat.*

10. Aqua *omnium Liquorum citissime sorbetur ab Aëre, Oleum contra tardius evaporat; ut cernere est, non solum in Liquoribus ipsis, verum etiam in Mistis: Etenim Papyrus* Aqua *madefacta, atque inde nonnihil Diaphaneitatis nacta, paulo post albescit, & Diaphaneitatem suam deponit, exhalante scilicet* Vapore Aquæ; *At contra, Papyrus* Oleo *tincta, diu Diaphaneitatem servat,*

vat, minime exhalante Oleo: *unde qui Chirographa adulterant*, Papyrum Oleatam *Autographo imponunt, atque hac induſtria lineas trahere tentant.*

11. Gummi *omnia valde diu durant; Etiam* Cera, & Mel.

12. *At* Æqualitas, & Inæqualitas *eorum, quæ Corporibus accidunt, non minus quam res ipſæ, ad* Durationem, *aut Diſſolutionem valent. Nam* Ligna, Lapides, *alia, vel in Aqua, vel in Aëre perpetuo manentia, plus durant, quam ſi quandoque alluantur, quandoque afflentur. Atque* Lapides *eruti, & in Ædificiis poſiti, diutius durant, ſi eodem ſitu, & ad eaſdem Cœli plagas ponantur, quibus jacebant*

in Mineris: id quod plantis *etiam è loco motis, & alio transplantatis, accidit.*

Observationes majores.

1. LOco *Assumpti* ponatur, quod certissimū est; Inesse omni Tangibili *Spiritum,* sive *Corpus pneumaticum,* Partibus tangibilibus obtectum, & inclusum; Atque ex illo *Spiritu* initium capi omnis *Dissolutionis,* & *Consumptionis*; Itaque earundem Antidotum est, *Detentio Spiritus.*

2. *Spiritus* detinetur duplici modo; Aut per *Compres-*

pressionem arctam, tanquam in Carcere; aut per *Detentionem* tanquã spontaneam: Atque ea *Mansio* etiam duplici ratione invitatur; videlicet, si *Spiritus* ipse non sit mobilis admodum, aut acer; atque si insuper ab *Aëre* ambiente minus sollicitetur ad exeundum. Itaque duo sunt *Durabilia; Durum*, & *Oleosum*. *Durum* constringit *Spiritum*: *Oleosum* partim demulcet *Spiritum*, partim hujusmodi est, ut ab *Aëre* minus sollicitetur;

Aër enim *Aquæ* consubstantialis, *Flamma* autem *Oleo*. Atque de *Natura Durabilis*, & minus *Durabilis* in *Inanimatis*, hæc inquisita sint.

Historia.

13. Herbæ *quæ habentur ex Frigidioribus, annuæ sunt, & quotannis moriuntur, tam Radice, quam Caule: ut* Lactuca, Portulaca, *etiam* Triticum, & Frumenti *omne genus: Sunt tamen etiam ex frigidis, quæ per tres, aut quatuor Annos durant, ut* Viola, Fragaria, Pimpinella, Primula veris, Acetosa; *At* Borago, & Buglossa, *cum videantur*

deantur vivæ tam similes, Morte differunt; Borago *enim annua*, Buglossa *Anno superstes*.

14. *At* Herbæ *calidæ plurimæ ætatem, & annos ferunt*; Hyssopus, Thymus, Satureja, Majorana altera, Melissa, Absynthium, Chamædrys, Salvia, *&c. At* Feniculum *Caule moritur, Radice repullulat*: Ocymum *vero, &* Majorana *(quam vocant)* suavis, *non tam Ætatis, quam Hyemis sunt impatientes; satæ enim in loco valde munito, & tepido, superstites sunt: Certe notum est*, Schema *(qualibus in Hortis utuntur ad ornamentum) ex* Hyssopo, *quotannis bis tonsum, usque ad quadraginta Annos durasse.*

15. Frutices & Arbores *humiliores, ad ſexageſimum Annum, aliæ etiam duplo magis, vivunt.* Vitis *ſexagenaria eſſe poteſt, & ferax eſt etiam in Senectute.* Roſmarinus, *fœliciter collocatus, etiam Sexageſimum Annum complet: At* Acanthus, & Hedera *ultra centeſimum durant. Sed* Rubi *Ætas non percipitur, quia flectendo caput in terram novas nanciſcitur Radices, ut veterem à nova diſtinguere haud facile ſit.*

16. *Ex* Arboribus *grandioribus annoſiſſimæ ſunt* Quercus, Ilex, Ornus, Ulmus, Fagus, Caſtanea, Platanus, Ficus Ruminalis, Lotos, Oleaſter, Olea, Palma, Morus: *ex his non-*

nullæ uſque ad octingenteſimum Annum, etiam earum minus vivaces uſque ad ducenteſimum perveniunt.

17. *At* Arbores Odoratæ, & Reſinoſæ, *materia ſua ſive Ligno, etiam illis, quas diximus, magis durabiles; Ætate paulo minus vivaces;* Cupreſſus, Abies, Pinus, Buxus, Iuniperus; *At* Cedrus *Corporis magnitudine adjutus, etiam ſuperiores fere æquat.*

18. Fraxinus *proventu alacris & velox, Ætatem ad centeſimum annum, aut nonnihil ultra producit; quod etiam quandoque facit* Ferula, & Acer, & Sorbus: *At* Populus, & Tilia, & Salix, & (quam appellant)

Sycomorus, & Iuglans, *non adeo vivaces ſunt.*

19. Malus, Pyrus, Prunus, Malus Punica, Malus Medica, & Cytria, Meſpilus, Cornus, Cerafus, *ad Quinquageſimum, aut Sexageſimum Annum pervenire poſſunt; præſertim ſi à Muſco, nonnullas ipſarum veſtiente, aliquando purgentur.*

20. *Generaliter Magnitudo Corporis in* Arboribus, *cum Diuturnitate vitæ, (cæteris paribus) nonnihil habet commune; & ſimiliter durities Materiæ: quin &* Arbores *Glandiferæ, & Nuciferæ, Fructiferis & Bacciferis ſunt plerunque vivaciores: atque etiam Præcocibus, vel Fructu, vel Foliis, ſerotinæ & tardius*

fron-

frondeſcentes, atq; tardius etiam Folia deponentes, Ætate diuturniores ſunt: quin & ſylveſtres cultis; & in eadem ſpecie, quæ acidum Fructum ferunt, illis quæ dulcem.

Obſervatio major.

3. BEne admodum notavit *Ariſtoteles*, diſcrimen inter *Plantas*, & *Animalia*, quoad Alimentationem, & Renovationem; quod ſcilicet *Corpus Animalium* ſuis Clauſtris circumſeptum manet; atque inſuper poſtquam ad juſtam Magnitudinem perveně-

venerit, Alimento continuatur, & conſervatur, ſed nihil novum excreſcit, prę- ter Capillos, & Ungues, quæ pro Excrementis habentur; adeo ut neceſſe ſit Succos *Animalium* citius veteraſcere: At in *Arboribus*, quæ novos ſubinde Ramos, nova Vimina, novas Frondes, novos Fructus immittunt, evenit ut & ipſæ, quas diximus, partes novæ ſint, nec Ætatem paſſæ; cum verò, quicquid viride ſit, & adoleſcens, fortius & alacrius Alimen-
tum

tum ad ſe trahat, quam quod inceperit deſiccari; evenit una & ſimul, ut *Truncus* ipſe, per quem hujuſmodi Alimentũ tranſit ad *Ramos*, uberiore, & lætiore Alimento in tranſitu irrigetur, perfundatur, & recreetur: Id quod etiam inſigniter patet ex hoc (licet illud non annotaverit *Ariſtoteles*, qui nec ea ipſa, quæ jam diximus, tam perſpicuè explicavit) quod in *Sepibus*, *Sylvis cæduis*, *Arboribus tonſis*, Amputatio Ramorum, aut Sur-

Surculorum, Caulem ipſum, aut Truncum confortat, illumque efficit longe diuturniorem.

Deſiccatio; Deſiccationis prohibitio; & Deſiccati Inteneratio.

Hiſtoria.

Ad Artic. 2.

1. IGnis, & Calor *intenſus alia deſiccat, alia colliquat*;
Limus ut hic dureſcit, & hæc ut *Cera* liqueſcit;
Vno eodemque *Igne*.
Deſiccat Terram, & Lapides, & Lignum, & Pannos, &

& Pelles, *& quæcunque non fluunt: Colliquat* Metalla, & Gummi, & Butyrum, & Sevum, *& hujuſmodi.*

2. *Attamen in illis ipſis quæ colliquat* Ignis, *ſi vehementior fuerit, ea in fine deſiccat; nam &* Metalla, *ex* Igne *fortiore, emiſſo* Volatili, *minuuntur pondere* (*præter* Aurum) *& deveniunt magis fragilia; atque* Oleoſa *illa &* pinguia, *ab* Igne *fortiore deveniunt frixa, & toſta, & magis ſicca, & cruſtata.*

3. Aër, *præcipue apertus, manifeſto deſiccat, nunquam colliquat; veluti cum viæ, & ſuperficies Terræ, Imbribus madefactæ deſiccantur; Lintea lota, quæ ad* Aërem *exponuntur, ſiccantur;*

Herbæ,

Herbæ, & Folia, & Flores, in umbra ſiccantur. At multo magis hoc facit Aër, *ſi aut Solis radiis illuſtretur, (modo non inducat Putredinem) aut moveatur; ut flantibus Ventis, & in Areis perflatilibus.*

4. Ætas *maximè, ſed tamen lentiſſimè, deſiccat; ut fit in omnibus Corporibus, quæ Vetuſtate (modò non intercipiantur à Putredine) areſiunt:* Ætas *autem nihil eſt per ſe, (cum ſit Menſura tantum Temporis) ſed Effectus producitur a* Spiritu *Corporum innato, qui Corporis Humorem exugit, & una cum ipſo evolat; & ab* Aëre *circumfuſo, qui multiplicat ſe ſuper* Spiritus *innatos, &* Suc-

cos

cos *Corporis*, *eosque deprædatur*.

5. Frigus *omnium maximè proprie exiccat*; *siquidem* Deſiccatio *non fit niſi per* Contractionẽ; *quod eſt opus proprium* Frigoris. *Quoniam vero nos* Homines Calidum *potentiſſimum habemus in* Igne; Frigidum *autem infirmum admodum*; *nihil aliud ſcilicet quam* Hyemis, *aut fortaſſe* Glaciei, *aut* Nivis, *aut* Nitri; *ideo* Deſiccationes Frigoris *ſunt imbecillæ*, *& facile diſſolubiles: videmus tamen deſiccari Faciem Terræ ex* Gelu, *atque ex* Ventis Martiis *plus*, *quam ex Sole*; *cum idem* Ventus, *qui* Humorem *lambit*, *etiam* Frigus *incutiat*.

6. Fu-

6. Fumus *Foci deſiccat, ut in* Laridis; *&* Linguis Boûm, *quæ in Caminis ſuſpenduntur; quinetiam Suffitus ex Olybano, aut Ligno Aloes, & ſimilibus, deſiccat Cerebrum, & Catarrhis medetur.*

7. Sal, *mora paulo longiore, deſiccat, non tantum in extimis, ſed etiam in profundo; ut fit in Carnibus, aut Piſcibus ſalitis, quæ per diuturnam* Salitionem, *manifeſto etiam intrinſecus indurantur.*

8. Gummi *calidiora applicata ad Cutem eam deſiccant, & corrugant; quod faciunt etiam* Aquæ *nonnullæ conſtringentes.*

9. *Spiritus Vini fortis, in tantum deſiccat inſtar* Ignis, *ut &*

Albu-

Albumen Ovi immissum candefaciat, & Panem torreat.

10. Pulveres *desiccant instar Spongiarum, sugendo Humidum; ut fit in* Pulvere, *Atramento injecto, post Scriptionem: Etiam* Lævor, *&* Unio *Corporis (qui non permittit Vaporem* Humidi *ingredi per poros) per Accidens desiccat, quia ipsum* Aëri *exponit; ut fit in Gemmis, & Speculis, & Laminis Ensium; in quæ si spires, cernuntur illa primo vapore obducta, sed paulo post evanescit ille vapor, ut Nubecula. Atque de* Desiccatione *hæc inquisita sint.*

11. Granaria *in usu sunt hodie, ad partes* Germaniæ Orientales, *in Cellis subterraneis, in quibus*

quibus Triticum, *& alia Grana conſervantur, ſubſtrato, & circumpoſito undique ſtramine, ad nonnullam altitudinem, quod Humiditatem Cavernæ arceat, & ſorbeat: Qua induſtria ſervantur Grana etiam ad viceſimum, aut triceſimum Annum; neque ſervantur tantum à Putredine, ſed (quod ad præſentem* Inquiſitionem *pertinet) in tali Viriditate, ut Panibus conficiendis optime ſufficiant; idemque fuiſſe in uſu in* Cappadocia, *&* Thracia, *& nonnullis locis* Hiſpaniæ, *perhibetur.*

12. Granaria, *in Faſtigiis Ædium, cum Feneſtris ad* Orientem *&* Septentrionem *commode collocantur; quinetiam conſti-*

constituunt quidam duo Solaria, superius, & inferius; Superius autem foraminatum est, ut Granum per Foramen (tanquam Arena in Clepsydra) continue descendat, & subinde palis, post aliquot dies, reponatur; ut Granum sit in continuo Motu. Notandum autem est, etiam huiusmodi res, non tantum Putredinem cohibere, verum etiam Viriditatem conservare, & Desiccationem retardare; Cuius causa est ea, quam etiam superius notavimus; quod Evolatio Humoris Aquei, quæ Motu, & Vento acceleratur, Humorem Oleosum in suo esse conservat; qui alias in consortio Humoris Aquei fuisset una evolaturus.

Etiam in quibuſdam Montibus *ubi Aër eſt purus*, Cadavera *ad plures dies manent, non multum defloreſcentia.*

13. Fructus, *veluti* Granata, Cytria, Mala, Pira, *& huiuſmodi; etiam &* Flores, *ut* Roſa, Lilium, *in Vaſis Fictilibus bene obturatis diutius ſervantur; neque tamen non officit* Aër *ambiens ab extimis, qui etiam per Vas inæqualitates ſuas defert, & inſinuat; ut in Calore, & Frigore manifeſtum eſt: itaque ſi & Vaſa diligenter obturentur, atque obturata ſub Terram inſuper condantur, optimum erit; neque minus utile eſt, ſi non ſub Terra, ſed ſub Aquis condantur, modo ſint umbroſæ, ut*

Putei,

Putei, & Cisternæ in Domibus; sed quæ sub Aquis conduntur, melius reponuntur in Vasis Vitreis, quam in Fictilibus.

14. *Generaliter quæ sub* Terra, *& in* Cellis *subterraneis, aut in profundo Aquarum reponuntur, virorem suum diutius tuentur, quam quæ supra Terram.*

15. *Tradunt in* Conservatoriis Nivium (*sive sint in montibus, in Foveis naturalibus, sive per Artem in Puteis ad hoc factis*) *observatum fuisse, quod aliquando* Malum, *aut* Castanea, *aut* Nux, *aut simile quippiam inciderit, quæ post plures Menses liquefacta nive, aut etiam intra Nivem ipsam, inventa sunt recentia, & pul-*

chra, acſi pridie eſſent decerpta.

16. Uvæ *apud Ruſticos ſervantur in* Racemis *coopertis intra* Farinam; *quod licet guſtui eas reddat minus gratas, tamen Humorem & Viriditatem conſervat; etiam omnes* Fructus *duriores, non tantum in* Farina, *ſed in* ſcobe Lignorum, *etiam inter Acervos* Granorum *integrorum, diu ſervantur.*

17. *Invaluit Opinio,* Corpora *intra* Liquores *ſuæ ſpeciei, tanquam* Menſtrua *ſua, conſervari recentia; ut* Uvas *in* Vino, Olivas *in* Oleo, *&c.*

18. *Servantur* Mala Granata, & Cotonea *tincta pauliſper in* Aquam Marinam, *aut* ſalſam, *& paulo poſt extracta; &*

in Aëre *aperto (modo fuerit in umbra) ſiccata.*

19. *In* Vino, Oleo, *aut* Amurca *ſuſpenſa diu ſervantur; multo magis in* Melle, *&* Spiritu vini; *atque etiam omnium maxime (ut quidam tradunt) in* Argento Vivo.

20. Incruſtatio *etiam* Fructuum Cera, Pice, Gypſo, Paſta, *aut aliis oblinimentis, aut capſulis, diutius eos virides conſervat.*

21. *Manifeſtum eſt* Muſcas *&* Araneas, *&* Formicas, *& huiuſmodi, caſu in* Electro, *aut etiam* Arborum Gummis *immerſas, & ſepultas, nunquam poſtea marceſcere; licet ſint Corpora mollia, & tenera.*

22. Uvæ *servantur pensiles; & sic de aliis* Fructibus; *duplex est enim eius rei commoditas; una, quod absque ulla contusione, aut compressione fiat, qualis contra fit cum super dura collocantur; altera, quod* Aër *undequaque ipsas æqualiter ambit.*

23. *Notatum est, tam* Putrefactionem, *quam* Desiccationem *in* Vegetabilibus, *non similiter, ex omni parte, incipere; sed maxime ex ea parte, per quam solebant, cum essent viva, attrahere* Alimentum; *itaque iubent aliqui* Pediculos Malorum, *aut* Fructuum, Cera, *aut* Pice *liquefacta, obducere.*

24. Fila Candelarum *aut Lampadum maiora citius absu-*

munt Sevum, aut Oleum, quam minora : *Etiam* Flamma *ex* Goſſipio *citius quam ex Scirpo, aut Stramine, aut Vimine ligneo; atque in* Baculis Cereorum, *citius ex* Iunipero, *aut* Abiete, *quam ex* Fraxino: *Etiam omnis* Flamma *mota, & vento agitata, citius abſumit, quam tranquilla; itaque intra Cornu minus cito, quam in aperto: Tradunt quoque,* Lychna *in* Sepulchris *admodum diu durare.*

25. Alimenti *etiam* Natura, *& præparatio non minus facit ad diuturnitatem* Lychnorum, *quam* Natura Flammæ: *Nam* Cera, Sevo *diuturnior eſt; &* Sevum *paulo madidum,* Sevo

ſicciore, & Cera *dura*, Cera *molliore*.

26. Arbores, *ſi quotannis circa* Radices *earum Terram moveris, brevius durant; ſi per Luſtra aut Decennia, diutius; Etiam* Germina, & Surculos *decerpere, facit ad Longævitatem; Item* Stercoratio *aut* Subſtratio cretæ & *ſimilium, aut multa Irrigatio*, Feracitati *confert, Ætatem minuit. Atque de* Prohibitione Deſiccationis, & Conſumptionis, *hæc inquiſita ſunt*.

Inteneratio Deſiccati (*quæ res eſt præcipua*) Experimenta *præbet pauca; ideoque nonnulla quæ in* Animalibus *fiunt, atque etiã in* Homine, *coniungemus*.

27. Vimina Salicis, *quibus ad ligandas Arbores utuntur, in Aqua infusa, fiunt magis flexibilia; Similiter* virgarum Ferulæ *extremitates in Urceis cum Aqua imponuntur, ne siccescant; quin &* Globuli *lusorii, licet per Siccitatem rimas collegerint, positi in Aqua rursus implentur, & consolidantur.*

28. Ocreæ *ex* Corio *vetustate duræ, & obstinatæ, per illinitionem Sevi ad Ignem, molliuntur; etiam Igni simplici admotæ, nonnihil:* Vesicæ, *&* Membranæ, *postquam fuerint induratæ, ab Aqua calefacta admixto Sevo, aut aliquo Pingui, intenerantur; melius autem, si etiam paululum confricentur.*

29. Arbores *veteres admodum, quæ diu ſteterunt immotæ, fodiendo, & aperiendo terram, circa* Radices *ipſarum, manifeſto tanquam iuveneſcunt, novis & teneris Frondibus emiſſis.*

30. Boves Aratores *veteres, & laboribus penitus exhauſti, in læta Paſcua inducti,* Carnibus *veſtiuntur novis, & teneris, & iuvenilibus, ut etiam ad Guſtum* Carnem Iuvencorum *referant.*

31. Diæta *ſtricta conſumens, & emacians, ex* Guaiaco, Pane bis cocto, *& ſimilibus (quali ad curandum* Morbum Gallicum, *& inveteratos* Catarrhos, *&* Leucophlegmatiam *utimur)* Homines *ad ſummam*

Maci-

Macilentiam *deducit*, *consumptis* Succis *corporis*; *qui postquam cœperint instaurari, & refici, manifesto cernuntur magis Iuveniles & Virides*; *quinetiam existimamus* Morbos emaciantes, *postea bene curatos*, *compluribus Vitam prolongasse.*

Observationes majores.

1. MIris modis Homines, more *Noctuarum*, in Tenebris *Notionum* suarum acute vident, ad Experientiam, tanquam lucem diurnam, nictant, & cœcutiunt. Loquuntur de

Elementari Qualitate Siccitatis; & de Deſiccantibus; & de naturalibus Periodis Corporum, per quas corrumpuntur, & conſumuntur; ſed interim, nec de Initiis, nec de Mediis, nec de Exrremis *Deſiccationis* & *Conſumptionis*, aliquid, quod valeat, obſervant.

2. *Deſiccatio* & *Conſumptio*, in Proceſſu ſuo, tribus Actionibus perficitur; atque originem ducunt Actiones illæ à *Spiritu* innato Corporum, ut dictũ eſt.

3. *Pri-*

3. Prima Actio eſt, *Attenuatio* Humidi in *Spiritum;* ſecunda eſt, *Exitus,* aut Evolatio *Spiritus:* tertia eſt, *Contractio* partium Corporis craſſiorum, ſtatim poſt *Spiritum* emiſſum: Atque hoc ultimum eſt illa *Deſiccatio,* & *Induratio* de qua præcipue agimus: priora duo conſumunt tantum.

4. De *Attenuatione,* res manifeſta eſt; *Spiritus* enim, qui in omni Corpore Tangibili includitur, ſui non obliviſcitur; ſed quic-

quid

quid nanciſcitur in corpore (in quo obſidetur) quod digerere poſſit, & conficere, & in ſe vertere; illud plane alterat, & ſubigit, & ex eo ſe multiplicat, & novum Spiritum generat. Hoc ex probatione ea, inſtar omnium, evincitur; quod quæ plurimum ſiccantur, Pondere minuuntur, & deveniunt Cava, Poroſa, & ab intus Sonantia: certiſſimum autem eſt, *Spiritum* rei præinexiſtentem, ad Pondus nihil conferre, ſed illud levare

potius;

potius; ergo necesse est, ut *Spiritus* præinexistens, Humidum, & Succum Corporis, quæ antea ponderaverant, in se verterit; quo facto pondus minuitur; atque hæc est prima Actio, scilicet *Attenuationis* Humoris, & Conversionis eius in *Spiritum.*

5. Secunda Actio, quæ est *Exitus*, sive *Evolatio spiritus*, res etiam manifestissima est. Etenim illa *Evolatio*, cum sit confertim, etiam sensui patet; in vaporibus Aspectui, in Odoribus

doribus Olfactui; verum si sensim fiat *Evolatio*, ut fit per Ætatem, tum demum peragitur sine sensu; sed eadem res est: Quinetiam, ubi Corporis Compages, aut ita arcta est, aut ita tenax, ut *Spiritus* Poros, & Meatus non inveniat, per quos exeat, tum vero etiam partes ipsas crassiores Corporis, in nixu suo exeundi, ante se agit, easque ultra Corporis superficiem extrudit; ut fit in Rubigine *Metallorum*, & in Carie omnium *Pinguiũ*.

Atque

Atque hæc eſt ſecunda Actio; ſcilicet *Exitus* & *Evolationis Spiritus*.

6. Tertia Actio paulo magis obſcura, ſed æque certa eſt; Ea eſt Contractio Partium craſſiorum poſt *Spiritum* emiſſum; atque primo videre eſt Corpora poſt *Spiritũ* emiſſum manifeſto arctari, & minorem locum complere; ut fit in *Nucleis Nucium*, qui ſiccati non implent teſtam; & in Trabibus, & Palis Ligni, quæ primo contiguæ ſunt ad invicem, ex De-

Deſiccatione autem hiant; atque ex Globulis luſoriis, & ſimilibus, qui per ſiccitatẽ rimoſi evadunt; cum Partes ſe contrahant, & contractæ neceſſario ſpatia inter ſe relinquant: Secundo patet ex Rugis Corporum ſiccatorum; Nixus enim ſe contrahendi, tantum valet, ut Partes contrahendo interim adducat, & ſublevet; Quæ enim in extremitatibus contrahuntur, in Mediis ſublevantur; atque hæc cernere eſt in Papyris, & Membranis

branis vetuſtis; atque in Cute Animalium; atque in Extimis Caſei mollioris, quæ omnia vetuſtate corrugantur: Atque tertio ſe oſtendit amplius hæc *Contractio* in illis, quæ à Calore non tantum corrugantur, verum etiam complicantur, & in ſe vertuntur, & quaſi rotulantur; ut cernere eſt in Membranis, & Papyris, & Foliis ad ignem admotis. Etenim *Contractio* per Ætatem, cum tardior ſit, Rugas fere parit; at *Contra-*

ctio

ctio per Ignem, quæ festina est, etiam Complicationes. At in plurimis, ubi non datur *Corrugatio*, aut *Complicatio*; fit simplex *Contractio*, & *Angustiatio*, & *Induratio*, & *Desiccatio*, ut primo positum est; Quod si eousque invalescat *Evolatio Spiritus*, & *Absumptio Humidi*, ut non relinquatur satis Corporis, ad se uniendum, & contrahendum, tum vero cessat *Contractio* ex necessitate, & Corpus redditur putre, & nihil aliud, quàm

Pul-

Pulvisculus cohærens, qui levi tactu dissipatur, & abit in Aërem; ut fit in Corporibus cunctis valde absumptis; & Papyro, & Linteo, ad ultimum combustis; & Cadaveribus imbalsamatis post plura sæcula. Atque hæc est tertia illa Actio; scilicet *Contractionis* Partium crassiorum, post *Spiritum* emissum.

7. Notandum est Ignem, & Calorem, per Accidens tantum desiccare; propriũ enim eorum Opus est, ut

Spi-

Spiritum & Humida attenuent, & dilatent; ſequitur autem ex Accidente, ut partes reliquæ ſe contrahant; ſive ob Fugam Vacui tantum, ſive ob alium Motum ſimul; de quo nunc non eſt Sermo.

8. Certum eſt etiam *Putrefactionem*, non minus quam *Arefactionem*, à *Spiritu* innato originem ducere, ſed longe alia via incedere; nam in *Putrefactione*, *Spiritus* non emittitur ſimpliciter, ſed ex parte detentus, mira commini-

miniſcitur; atque etiam partes craſſiores, non tam localiter contrahuntur, quam coëunt ſingulæ ad *Homogeniam*.

Longævitas, & *Brevitas Vitæ in Animalibus.*

Hiſtoria.

Ad Artic. 3. Connexio.

DE *Diuturnitate*, & *Brevitate Vitæ* in *Animalibus*, tenuis eſt Informatio quæ haberi poteſt; Obſervatio negligens; Traditio fabuloſa: In *Cicuribus*

bus Vita degener corrumpit; in Sylveſtribus Iniuria Cœli intercipit.

Neque quæ Concomitantia videri poſſint, huic *Informationi* multum auxiliantur (*Moles Corporis; Tempus Geſtationis in utero; Numerus Fœtus; Tempus grandeſcendi*; alia:) propterea quod complicata ſunt iſta, atque alias concurrunt, alias disjunguntur.

1. Hominis *Ævum cæterorum* Animalium *omnium ſuperat* (*quantum* Narratione *aliqua certa conſtare poteſt*) præter

ter admodum paucorum. *At-que Concomitantia in eo, satis æqualiter se habent*; Statura *&* Magnitudo *grandis*; Gestatio *in* Utero *novimestris*; Fœtus *ut plurimum unicus*; Pubes *ad Annum decimum quartum*; Grandescentia *ad vigesimum.*

2. Elephas, *fide haud dubia, curriculum Humanæ Vitæ ordinarium transcendit*: Gestatio *autem in utero decennalis, fabulosa; Biennalis, aut saltem supra annuam, certa*: *At* Moles *ingens, &* Tempus grandescendi *usque ad Annum tricesimum*: Dentes *Robore firmissimo*: *Neque etiam Observationem* Hominum *fugit, quod* Sanguis Elephanti *omnium sit frigidissi-*

mus: Ætas *autem ducentesimum Annum nonnunquam complevit.*

3. Leones *vivaces habiti sunt, quod complures ex iis reperti sint edentuli; Signo nonnihil fallaci; cum illud fieri possit ex* Gravitate Anhelitus.

4. Ursus *magnus Dormitor est*; Animal *pigrum, & iners, neque tamen Vivacitatis notatum: Illud autem signum brevis Ævi; quod* Gestatio *ejus in* utero *sit festina admodum, vix ad quadraginta dies.*

5. Vulpi *multa se bene habere videntur ad* Longævitatem; *optime tecta est, Carnivora, & degit in Antris; neque tamen* Vivacitatis *notata: Certe est Generis*

ris Canini, *quod Genus brevioris est vitæ.*

6. Camelus *longævus est;* Animal *macilentum*, *&* *nervosum; ita ut quinquaginta Annos ordinario, centum quandoque compleat.*

7. Equi *vita mediocris*, *vix quadragesimum Annum attingit, Ordinarium autem curriculum, viginti Annorum est: Sed hanc* Brevitatem vitæ *fortasse* Homini *debet; Desunt enim iam nobis* Equi Solis, *qui in Pascuis liberi, & læti degebant. Attamen crescit* Equus *usque ad sextum Annum, & generat in Senectute. Gestat etiam in utero* Equa *diutius, quam* Fœmina, *& in* Gemellis

varior est. Asinus *similis fere ævi ut* Equus; Mulus *utroque vivacior.*

8. Cervorum *vita celebratur vulgo ob Longitudinem; neque tamen* Narratione *aliqua certa: Nescio quid de* Cervo torquato, *cooperta Torque ipsa pinguedine carnis, circumferunt. Eo minus credibilis est Longævitas in* Cervo, *quod quinto Anno perficitur; atque non multo post, Cornua (quæ annuatim decidunt, & renovantur) succedunt magis coniuncta fronte, & minus ramosa.*

9. Canis *brevis est ævi; non extenditur Ætas ultra Annum vicesimum; neque sæpe attingit ad decimum quartum:* Ani-

mal

mal *ex calidissimis; atque inæqualiter vivens; cum, ut plurimum, aut vehementius moveat, aut dormiat. Etiam Multiparum est, & novem Septimanas gestat in utero.*

10. Bos *quoque, pro Magnitudine & Robore, admodum brevis est ævi, quasi sex-decim Annorum; Maresque Fœminis nonnihil vivaciores: Attamen unicum plerunque edit Partum, & gestat in utero circa sex Menses.* Animal *pigrum, & carnosum, & facile pinguescens, &* Herbis *solis pastum.*

11. *At Decennalis ætas in* Ovibus *etiam rara est; licet sit* Animal *mediocris Magnitudinis, & optime tectum; atque*

quod mirum, cum minimum in illis reperiatur Bilis, Capillitium habent omnium crispissimum; neque enim Pilus *alicuius Animalis tam tortus est, quam* Lana. Arietes *ante tertium Annum non generant, atque habiles sunt ad generandum, usque ad octavum;* Fœmellæ *pariunt quamdiu vivunt. Morbosum* Ovis Animal, *nec Æ*tatis *suæ curriculum fere implet.*

12. Caper *etiam similis est Aevi cum* Ove, *nec dispar multum in cæteris; licet sit* Animal *magis agile, & carne paulo firmiore, eoque debuerit esse vivacius; attamen salacius est multo, eoque brevioris Aevi.*

13. Sues *ad quindecim Annos*

nos quandoque vivunt, etiam ad viginti; cumque ſint Carne, inter Animalia *omnia, humidiſſima, tamen nihil videtur hoc proficere ad Longitudinem vitæ: De* Apro *aut* Sue Silveſtri, *nil certi habetur.*

14. Felis *Aetas eſt inter ſextum Annum, & decimum; Agile* Animal, *& Spiritu acri, cuius Semen (ut refert* Ælianus) Fœmellam *adurit; unde increbuit opinio; Quod* Felis *concipit in Dolore, & parit cum Facilitate: vorax eſt in* Cibis, *quos potius deglutit, quam mandit.*

15. Lepores, *&* Cuniculi *vix ad ſeptem Annos perveniunt;* Animalia *Generativa,*

etiam Superfœtantia; In hoc disparia, *quod* Cuniculus *sub terra vivit* , Lepus *in aperto; quodque* Leporis *Carnes atriores sint*.

16. Aves *mole Corporis*, Quadrupedibus *longe sunt minores: Pusilla enim res est* Aquila *aut* Cignus, *præ* Bove , *aut* Equo; *item* Struthio *præ* Elephanto.

17. Aves *optime tectæ sunt : Pluma enim tepore, & incubitu presso ad Corpus, & Lanam, & Capillitia excedit.*

18. Aves , *cum plures pariant, eos simul in Alvo non gestant, sed Ova excludunt per vices: unde liberalius sufficit Alimentum Fœtui.*

19. Aves *parum* , *aut nihil*

Alimenta mandunt, ut integrum ſæpe reperiatur in gulis ipſarum. Attamen frangunt Fructuum Nuces, & Nucleum excerpunt. Exiſtimantur autem eſſe Concoctionis fortis, & calidæ.

20. *Motus* Avium, *dum volant, mixtus eſt, inter Motum Artuum, & Geſtationem; Saluberrimum Exercitationis genus.*

21. *De* Avium *Generatione* Ariſtoteles *bene notavit, (ſed male ad alia* Animalia *traduxit) minus ſcilicet conferre Semen* Maris *ad Generationem; ſed Activitatem potius indere, quam Materiam; unde etiam Ova fœcunda, & ſterilia, in*

plurimis non dignoſcuntur.

22. Aves *quaſi omnes, ad Magnitudinem ſuam iuſtam perveniunt, primo Anno, aut paulo poſt: verum eſt, quoad Plumas in nonnullis, quoad Roſtrum in aliis, Annos numerari; ad Magnitudinem autem Corporis, minime.*

23. Aquila *pro* longæva *habetur; Anni non numerantur: Etiam in Signum trahitur* Longævitatis, *quod Roſtra renovet, unde juveneſcat; ex quo illud,* Aquilæ Senectus. *Attamen res fortaſſe ita ſe habet; ut Inſtauratio* Aquilæ *non mutet Roſtrum, ſed contra, Mutatio Roſtri inſtauret* Aquilam: *Poſtquam enim Roſtrum, aduncitate ſua*

sua nimium increverit, pascit Aquila *cum difficultate.*

24. Vultures *etiam* longævi *perhibentur, adeo ut vitam fere ad centesimum Annum producant* : Milvi *quoque, atque adeo omnes* Volucres Carnivoræ, *&* Rapaces, *diuturnioris sunt ævi. De* Accipitre *autem, quia vitam degit degenerem, & servilem, ex usu humano, minus certum fieri possit iudicium, circa periodum eius Vitæ naturalem. Attamen ex Domesticis, deprehensus est* Accipiter, *aliquando ad Annos triginta vixisse; ex Sylvestribus, ad quadraginta.*

25. Corvus *traditur esse similiter* longævus, *aliquando*

centenarius; *Carnivora* Avis, *neque admodum frequens in Volatu; ſed magis Sedentaria, & Carnibus admodum atris. At* Cornix, *cætera* (*præterquam Magnitudine, & Voce*) *ſimilis, paulo minus diu vivit, ſed tamen habetur ex Vivacibus.*

26. Cygnus, *pro certo, admodum* longævus *invenitur*, & *centeſimum Annum haud raro ſuperat*; Avis *optime plumata,* Ichthyophaga, & *perpetuo in Geſtatione, idque in* Aquis Currentibus.

27. Anſer *quoque ex* longævis; *licet* Herba, & *id genus Pabulo nutriatur*; *Maxime autem* Sylveſtris; *adeo ut in* Proverbium *apud* Germanos

ſit; Magis ſenex quam Anſer Nivalis.

28. Ciconiæ longævæ *admodum eſſe deberent, ſi verum eßet, quod antiquitus notatum fuit; Eas* Thebas *nunquam acceſſiſſe, quia urbs illa ſæpius capta eſſet: Id ſi caviſſent, aut pluſquam unius ſæculi memoriam habebant, aut Parentes pullos ſuos* Hiſtoriam *edocebant: verum omnia* Fabellis *plena.*

29. *Nam de* Phœnice *tantum accrevit* Fabulæ, *ut obruatur, ſi qua in ea re fuit veritas. Illud autem, quod Admirationi erat, eum, magno aliarũ* Avium *Comitatu, volantem ſemper viſum, minus mirum; Cum hoc etiam in* Vlula *interdiu volante,*

aut

aut Psittaco *è Cavea emisso, ubique cernere detur.*

30. Psittacus, *pro certo, usque ad Sexaginta annos, cognitus est vivere apud nos, quotquot supra habuißet, cum huc esset transvectus.* Avis *Cibi quasi omnigeni, atque etiam mandens Cibos, atque mutans subinde Rostrum; Aspera, & ferocula, Carnibus atris.*

31. Pavo *ad Viginti annos vivit; Oculos autem* Argus *non recipit ante Trimatum: Tardigrada* Avis, *Carnibus vero candidis.*

32. Gallus gallinaceus, *salax, pugnax, & brevis Ævi: Alacris admodum* Ales, *& Carnibus etiam albis.*

33. Gal-

33. Gallus Indicus, *aut* Turcicus (*quem vocant*) gallinacei *Aevum parum ſuperat: Iracundus* Ales, *&* *Carnibus valde albis.*

34. Palumbes *ſunt ex vivacioribus, ut quinquageſimum Annum aliquando compleant: Aerius* Ales, *&* *in alto &* *nidificans, &* *ſedens.* Columbæ *vero, ac* Turtures, *Vita breves, uſque ad Annum octavum.*

35. *At* Phaſiani, *&* Perdices *etiam decimum ſextum Annum implere poſſunt.* Aves *numeroſi Fœtus, Carnibus autem paulo obſcurioribus, quam* Pullorum *genus.*

36. *Fertur de* Merula, *quod ſit ex* Avibus *minoribus, ma-*

xime

xime longæva; *Procax certe* Avis, *& vocalis.*

37. *Passer notatur esse Aevi brevissimi; Id quod ad Salacitatem refertur in* Maribus: *At* Carduelis *corpore haud maior, deprehensus est vivere ad Annos viginti.*

38. *De* Struthionibus *nihil certi habemus; qui domi nutriuntur, adeo infœlices fuerunt, ut non deprehensi sint diu vivere; De* Ave Ibi *constat tantum quod sit* longæva, *Anni non numerantur.*

39. Piscium *vita magis incerta est, quam* Terrestium, *quum sub* Aquis *degentes minus observentur: Non respirant ex ipsis plurimi; unde* Spiritus *Vitalis*

Vitalis magis conclusus est; Itaque licet refrigerium excipiant per Branchias, haud tamen ita continua fit Refrigeratio, quam per Anhelitum.

40. *In* Aquis *cum degant, à* Deſiccatione *illa, & Deprædatione, quæ fit per Aërem ambientem, immunes sunt; Neque tamen dubium est, quin* Aqua *ambiens, atque intra poros Corporis penetrans, & recepta, plus noceat ad Vitam quam* Aër.

41. Sanguinis *perhibentur eſſe minus tepidi; Suntque nonnulli ipſorum voraciſſimi, etiam Speciei propriæ:* Caro *autem ipſorum mollior est, quam* Terreſtrium, *& minus tenax. Attamen pingueſcunt majorem in modum,*

modum, *ut ex* Balænis *infinita extrahatur Quantitas Olei.*

42. Delphini *traduntur vivere Annos circa triginta; capto Experimento in aliquibus à Cauda præcisa; Grandescunt autem ad Annos decem.*

43. *Mirum est, quod referunt de* Piscibus, *quod Ætate, post annos nonnullos, plurimum attenuantur Corpore, manente Cauda, & Capite, in Magnitudine priore.*

44. *Deprehensæ sunt aliquando, in* Piscinis Cęsarianis, Murænæ *vixisse ad Annum sexagesimum. Certe redditæ sunt longo usu tam familiares, ut* Crassus Orator *unam ex illis defleverit.*

45. Lucius, *ex* Piſcibus *Aquæ dulcis, longiſſime vivere reperitur; ad Annum quandoque quadrageſimum*; Piſcis *vorax, & Carnibus ſiccioribus, & firmioribus.*

46. *At* Carpio, Abramus, Tinca, Anguilla, *& hujuſmodi, non putantur vivere ultra Annos decem.*

47. Salmones *cito grandeſcunt, brevi vivunt; Quod etiam faciunt* Trutæ; *At* Perca *tarde creſcit, & vivit diutius.*

48. *Vaſta illa moles* Balænarum, *&* Orcarum, *quamdiu Spiritu regatur, nil certi habemus; Neque etiam de* Phocis, *aut* Porcis Marinis, *& aliis* Piſcibus *innumeris.*

49. Cro-

49. Crocodili *perhibentur esse admodum vivaces, atque grandescendi Periodum itidem habere insignem; adeo ut hos solos ex* Animalibus *perpetuo, dum vivunt, grandescere Opinio sit.* Animal *est Oviparum, vorax, & sævum, & optime tectum contra Aquas. At de reliquo* Testaceo *genere nihil certi, quod ad Vitam ipsorum attinet, reperimus.*

Observationes majores.

NOrmam aliquam *Longævitatis*, & *Brevitatis vitæ* in *Animalibus*, invenire difficile est, propter Observationum negligentiam,

tiam, & Causarum Complicationem: Pauca notavimus.

1. Inveniuntur plures ex *Avibus longævæ*, quam ex *Quadrupedibus*; (sicut *Aquila*, *Vultur*, *Milvus*, *Pelicanus*, *Corvus*, *Cornix*, *Cygnus*, *Anser*, *Ciconia*, *Grus*, *Ibis*, *Psittacus*, *Palumbis*, &c.) licet intra Annum perficiantur, & minoris sint Molis. Tegumentum certe ipsarum *Avium*, contra Intemperies Cœli, optimum est: cumque in *Aëre libero* plerumque degant, simi-

ſimiles ſunt *Habitatoribus Montium* puriorum, qui *longævi* ſunt. Etiam Motus ipſarum, qui (ut alibi dictum eſt) mixtus eſt ex *Geſtatione*, atque *Motu Artuum*, minus fatigat, aut concutit, & magis ſalubris eſt: Neque in *utero Matrum*, Compreſſionem, aut Penuriam Alimenti patiuntur Initia *Volatilium*; quia Ova per vices excluduntur: Maxime vero omnium, illud in cauſa eſſe arbitramur; Quod fiant *Aves*, magis ex Suſtantia *Matris*,

Matris, quam *Patris*; unde *Spiritum* nanciſcuntur minus acrem, & incēſum.

2. Poni poſſit, *Animalia*, quæ creantur magis ex Subſtantia *Matris*, quam *Patris*, eſſe *longæviora*, quemadmodum *Aves*, ut dictum eſt: Etiam, quæ longiore tempore geſtantur in Alvo, plus habere ex Subſtantia *Matris*, minus è Semine *Patris*; ac proinde diuturnioris Ævi eſſe: adeo ut exiſtimemus etiam inter *Homines*, (quod in aliquibus notavimus)

eos

eos qui similiores sunt *Matribus*, diutius vivere; *Necnon* Liberos Senum, *qui ex Vxoribus Adolescentulis* progignuntur, modo fuerint *Patres* sani, & non morbidi.

3. *Initia Rerum*, & injuriæ, & auxilio maximè subjiciuntur: Itaque minorem *Compressionem*, & liberaliorem *Alimentationẽ Fœtus in Vtero*, ad *Longævitatem* multum conferre par est: Id fit, aut cum exeunt *Fœtus* per vices, ut in *Avibus*; aut cum pariuntur unici,

unici, ut in *Animalibus uniparis.*

4. At Tempus longius *Geſtationis in utero*, tripliciter facit ad *Longitudinem vitæ.* Primo, quod plus habet *Fœtus* ex Subſtantia *Matris*, ut dictum eſt: Deinde, quod prodit confirmatior: Poſtremo, quod *Aëris* vim prædatoriam tardius experitur. Quinetiam denotat, Periodos ipſius Naturæ per majores fieri Circulos. Atque licet, & *Boves*, & *Oves*, qui in *Vtero* manent circiter ſex

Menſes, brevioris ſint Ævi, tamen id ex aliis cauſis ortum habet.

5. *Comeſtores Graminis* & *Herbæ* ſimplicis, brevis ſunt Ævi; longioris autem *Animalia carnivora*, aut etiam *Seminum*, & *Fructuum Comeſtores*, ſicut *Aves*: Nam etiam *Cervi*, qui longævi ſunt, quaſi dimidium Pabuli (ut vulgo loquuntur) *ſupra caput petunt*; *Anſer* autem, præter *Gramen*, etiam aliquid invenit ex *Aquis*, quod juvet.

6. *Integumentum Corporis* ad *Longævitatem* multum conferre arbitramur: *Aëris* enim Inæqualitates (quæ miris modis corpus labefactant, & ſubruunt) propulſat, & longius arcet; Id quod in *Avibus* præcipuè viget; At quod *Oves*, licet bene tectæ ſint, parum vivant; id Morbis, (qui illud *Animal* obſident) atque ſimplici Eſui *Graminis*, imputãdum eſt.

7. *Spirituum Sedes* principalis proculdubio eſt in *Capite*; atque licet ad *Ani-*

males Spiritus tantum, hoc vulgo referatur, tamen illud ipſum ad omnia pertinet: Neque illud dubium, quod *Spiritus* maximè Corpus lambunt, & conſumunt; adeo ut aut major Copia ipſorum, aut major Incenſio, & Acrimonia, plurimum Vitam abbreviet: Itaque exiſtimamus magnam cauſam *Longævitatis* in *Avibus* eſſe, quod pro Mole *Corporis*, *Capita* habeant tam minuta; adeo ut etiam *Homines*, qui valde magnum habent Cranium,

nium, minus diu vivere existimemus.

8. *Gestationem* (ut prius notavimus) omne aliud genus Motus, ad Longitudinem vitæ superare arbitramur; Gestantur autem *Aves Aquatiles*, ut *Cygnus*; atque *Aves* omnes in Volatu, sed cum Artuum Motu subinde contentiore; & *Pisces*, de quorum vitæ Longitudine parum certi sumus.

9. Quæ longiore tempore perficiuntur (non loquendo de *Grandescentia*

ſola, ſed de aliis *Gradibus* ad *Maturitatem*; ſicut *Homo* primo emittit *Dentes*, deinde *Pubem*, deinde *Barbam*, &c.) longæviora ſunt; Indicat enim Periodos confici per majores Circulos.

10. *Animalia mitiora* longæva non ſunt, ut *Ovis*, *Columba*; *Bilis* enim complurium Functionum in Corpore veluti *Cos* eſt, & *Stimulus*.

11. *Animalia*, quorum Carnes ſunt paulo atriores, longioris ſunt vitæ, quam

quam quæ Carnibus ſunt candidis; Indicat enim Succum Corporis, magis firmum, & minus diſſipabilem.

12. *In omni Corruptibili, Quantitas* ipſa multum facit ad *Conſervationem Integri:* Etenim *Ignis* magnus longiore tempore extinguitur; *Aquæ* Portio parva citius evaporat, *Truncus* non tam cito areſcit, quam *Vimen;* Itaque generaliter (in *Speciebus* dico, non in *Individuis*) quæ Mole grandiora ſunt *Ani-*

malia, pusillis sunt *longæviora*; nisi aliqua alia Causa potens Rem impediat.

ALIMENTATIO
&
Via Alimentandi.
Historia.

Ad Artic. 4.

1. ALimentum *erga* Alimentatũ *debet esse Naturæ inferioris*, & *simplicioris substantiæ*: Plantæ *ex Terra* & *Aqua nutriuntur*; Animalia *ex Plantis*; Homines *ex Animalibus*: *Sunt* & Animalia Carnivora, *atque* Homo *ipse Plantas sumit in partem* Alimenti; Homo

mo *vero*, *&* Carnivora Animalia, *ex Plantis solis ægre nutriuntur; possunt fortasse ex Fructibus, & Seminibus Igne coctis, multo usu nutriri, sed Foliis Plantarum, aut Herbarum, minime; ut* Ordo Foliatanorum *Experimento comprobavit.*

2. *At nimia* Proximitas, *aut Consubstantialitas* Alimenti *erga* Alimentatum, *non succedit: Etenim* Animalia, *quæ Herbis vescuntur, Carnes non tangunt: Etiam ex* Carnivoris Animalibus, *pauca Carnes propriæ Speciei sapiunt:* Homines *vero, qui* Anthropophagi *fuerunt, ordinario tamen Humanis Carnibus non vescebantur; sed aut ex Ultione in Inimicos, aut præ-*

vis Consuetudinibus in illud desiderium lapsi sunt: *At* Arvum, *Grano ex ipso proveniente, fœliciter non seritur; neque in Insitione, Surculus aut Virgultum, in proprium Truncum, immitti solet.*

3. *Quo* Alimentum *melius est præparatum, & paulo propius accedit ad Substantiam* Alimentati, *eo &* Plantæ *feraciores sunt, &* Animalia *Habitu sunt pinguiora; Neque enim Virgultum aut Surculus, in Terram immissus, tam bene pascitur, quam si idem immittatur in Truncum, cum natura sua bene consentientem, ubi invenit* Alimentum *digestum, & præparatum; Neque etiam (ut tradunt)* Semen Cepæ,

pæ, *aut similium, in Terram immissum, tam magnam producit Plantam, quam si Semẽ in aliam* Cepam *indatur, Insitione quadam in Radicem, & Subterranea: Quinetiam nuper inventum est, Virgulta* Arborum Sylvestrium, *veluti* Ulmi, Quercus, Fraxini, *& similium, in Truncos insita, longe majora proferre Folia, quam quæ sine Insitione proveniunt: Etiam* Homines *Carnibus crudis, non tam bene pascuntur, quam Ignem passis.*

4. Animalia *per Os nutriuntur;* Plantæ *per Radices;* Fœtus Animalium *in* Utero *per Umbilicum;* Aves, *ad parum temporis, ex Vitellis Ovorum suorum; quorum nonnulla pars,*

etiam postquam exclusæ sunt, in gulis earum invenitur.

5. *Omne* Alimentum *movet maxime à Centro ad Circumferentiam, sive ab Intra ad Extra; Attamen notandum est*, Arbores & Plantas *potius per Cortices, & Extima, quam per Medullas, & Intima, nutriri; Etenim si circumcirca decorticatæ fuerint, licet ad Spacium parvum, non vivunt amplius: Atque* Sanguis *in Venis* Animalium, *non minus Carnes sub illis sitas nutrit, quam supra illas.*

6. *In omni* Alimentatione *duplex est Actio*, Extrusio, & Attractio; *Quarum prima à Punctione interiore, altera ab exteriore procedit.*

7. Ve-

7. Vegetabilia *assimilant Alimenta sua simpliciter, absque Excretione: Etenim* Gummi, & Lachrymæ *potius Exuberantiæ, quam Excretiones sunt:* Tuberes *autem Morbi potius: At* Animalium *Substantia magis sui similis est perceptiva; Itaque cum Fastidio conjuncta est, & Inutilia rejicit, Utilia assimilat.*

8. *Mirum est de* Pediculis Fructuum; *quod omne* Alimentum, *quod tantos quandoque producit Fructus, per tam angusta* Collula *transire cogitur; Fructus enim nunquam Trunco inhæret absque Pediculo aliquo.*

9. *Notandum* Semina Animalium *Nutritionem non exci-*

pere, nisi recentia; *At* Semina Plantarum *manent alimentabilia ad longum Tempus: Attamen* Virgulta *non germinant, nisi indantur recentia*; *neque* Radices *ipsæ longius vegetant, nisi sint Terra coopertæ.*

10. *In* Animalibus *Gradus sunt Nutrimenti pro Ætate*; Fœtui *in* utero *sufficit Succus maternus*; A Nativitate *Lac*; *postea Cibi, & Potus*; *Atque sub* Senectute *crassiores ferè Cibi, & sapidiores placent.*

[*Mandatum.*] Præcipue omnium ad *Inquisitionem* præsentem facit, diligenter, & attente indagare; utrum non possit fieri *Nutritio* ab extra; aut saltem non per Os? Certè

Balnea

Balnea ex Lacte exhibentur in Marasmis, & Emaciationibus; neque desunt ex *Medicis*, qui existimant *Alimentationem* nonnullam fieri posse per *Clysteria*. omnino huic rei incumbendum; si enim *Nutritio* fieri possit, aut per Extra, aut alias quam per Stomachum, tum verò Debilitas Concoctionis, quæ ingruit in Senibus, illis auxiliis compensari possit, & tanquam in Integrum restitui.

LON-

LONGÆVITAS & Brevitas vitæ in Homine.

HISTORIA.

Ad Artic. 5.6.7.8.9.& 11.

1. ANte Diluvium, *plura Centenaria Annorum*, *vixisse* Homines, *refert sacra* Scriptura: *Nemo tamen* Patrum *millesimum Annum complevit. Neque hæc Vitæ Diuturnitas*, Gratiæ, *aut* Lineæ Sanctæ, *attribui possit*; *cum recenseantur*, *ante* Diluvium, Patrum Generationes *undecim*; *at* Filiorum Adami *per* Cain *tantum* Generationes *octo*; *ut* Progenies Cain *etiam longævior*.

vior videri possit. *Ista vero* Longævitas, *immediate post* Diluvium, *dimidio corruit; sed in* Post-natis; *Nam* Noah *qui ante natus erat, Majorum Ætatem æquavit; &* Sem *ad sexcentesimum Annum pervenit. Deinde post tres* Generationes *à* Diluvio, Vita Hominum, *ad quartam quasi partem Ætatis primitivæ, reducta est; videlicet, ad annos circiter ducentos.*

2. Abraham *Annos Centum Septuaginta Quinque vixit; Vir Magnanimus, & cui cuncta cedebant prospere.* Isaac *autem ad annum Centesimum, & Octogesimum pervenit; Vir Castus, & Vitæ quietioris. At* Iacob, *post multas Ærumnas, & numerosam*

merosam Sobolem, ad annum centesimum quadragesimum septimum duravit; Vir patiens, & lenis, & astutus. Ishmael *autem, Vir militaris, Annos centum triginta septem vixit. At* Sarah, *(cujus unicæ ex Fœminis Anni recensentur,) mortua est Anno Aetatis suæ centesimo vicesimo Septimo; Mulier decora, & magnanima, optima* Mater & Uxor, *neque tamen minus libertate, quam Obsequio erga Maritum, clara.* Ioseph *etiam, Vir prudens, & politicus, in Adolescentia afflictus, postea in magna fœlicitate Aetatem transigens, ad Annos centum & decem vixit.* Levi *autem Frater ejus, natu major,*

cen-

centesimum tricesimum septimum Annum complevit; Vir contumeliæ impatiens & Vindicativus. Eandemque fere ætatem attigit Filius Levi; *itemque* Nepos *ejus, Pater* Aaronis, & Mosis.

3. Moses *centum viginti Annos vixit; Vir animosus, & tamen* mitissimus, *lingua autem impeditus. Ipse vero* Moses, *in* Psalmo *suo, Vitam* Hominis *pronunciavit Annorum tantum Septuaginta, & si quis Robustior fuerit, Octaginta esse; quæ certe Mensura Vitæ, usque ad hodiernum diem, maxima ex parte, durat.* Aaron *autem Tribus Annis Senior, eodem, cum Fratre, Anno mortuus est; Vir Lingua prom-*

promptior, Moribus facilior, & minus constans. At Phineas Aaronis Nepos, (*ex Gratia fortasse extraordinaria,*) *ad Trecentesimum Annum vixisse colligitur, si modo* Bellum Israelitarum *contra* Tribum Benjamin (*in qua Expeditione* Phineas *consultus est*) *eadem serie Temporum gestum sit, qua res in Historia narratur; Vir erat omnium maxime* Zelotes. Ioshua *autem, Vir Militaris, & Dux egregius, & perpetuo florens, ad Annum Centesimum & Decimum vixit. Cui* Caleb *fuit* contemporaneus, *& videtur fuisse Æquævus:* Ehud *autem* Judex, *etiam Centenarius ad minimum fuisse videtur, cum post devictos*

Moabitas, *Octoginta Annos, sub ejus Regimine* Terra Sancta *quievisset; Vir Acer, & Intrepidus, quique pro Populo se quodammodo devovisset.*

4. Iob *post Instaurationem Fœlicitatis suæ, Annos Centum & Quadraginta vixit, cum ante Afflictiones suas, eorum Annorum fuisset, qui Filios habuerit Aetatis Virilis; Vir Politicus, & Eloquens, & Euergetes, &* Exemplum Patientiæ. Eli Sacerdos *vixit Annos nonaginta octo; Vir Corpore obesus, Animo placidus, & indulgens in Suos.* Elizæus *autem* Propheta, *videtur mortuus esse Centenario major; cum reperiatur vixisse post* Assumptionem Eliæ

Annos

Annos sexaginta; Tempore vero Assumptionis, *talis fuerit, ut Pueri eum tanquam* Vetulum calvum *subsannaverint. Vir vehemens, & severus, & austeræ vitæ, & Contemptor Divitiarum.* Isaias *etiam* Propheta *videtur esse centenarius; nam Prophetiæ Munus exercuisse septuaginta annos reperitur; Annis tum quo cæpisset prophetizare, tum, quo mortuus esset, incertis. Vir admirabilis Eloquentiæ, &* Propheta euangelizans, *Promissis Dei Testamenti Novi (tanquam Uter Musto) plenus.*

5. Tobias senior, *Annos centum quinquaginta octo;* junior *centum viginti septem vixerunt. Viri misericordes,*

&

& *eleemosynarii. Videntur etiam Tempore* Captivitatis, *complures ex* Iudæis, *qui è* Babylone *reversi sunt, longævi fuisse; cum utriusque Templi, (interjecto Annorum septuaginta spatio,) dicantur meminisse, & Disparitatem ipsorum deplorasse. Posteà defluxis Sæculis compluribus, Tempore* Servatoris, Simeon *invenitur nonagenarius: Vir Religiosus, & Spei, & Expectationis plenus. Et eodem tempore* Anna Prophetissa, *ultra centenariam* vixisse *manifesto deprehenditur; cum* septem Annis nupta *fuisset*, Vidua *autem per* Annos octoginta quatuor, *quibus addendi sunt Anni Virginitatis, & qui*

Pro-

Prophetiam ejus de Servatore *insecuti sunt. Mulier Sancta, & Vitam degens in Orationibus, & Iejuniis.*

6. Longævitates Hominũ, *qui apud* Ethnicos Auctores *inveniuntur, parum certæ memoriæ sunt; tum propter Fabulas, in quas hujusmodi Narrationes proclives admodum sunt; tum propter Fallaciam in Calculationibus Annorum. Certe de* Ægyptiis, *nil magni refertur, in his quæ extant, quoad* Longævitatem; *cum Reges ipsorum, qui longissime regnarunt, quinquagesimum, aut quinquagesimum quintum annum, non excesserint; quod pro nihilo est; cum etiam Temporibus modernis, hujusmodi*

di Spatia nonnunquam comple-antur. *At* Arcadum Regibus, *Vitæ longissimæ fabulose tribuuntur:* Regio *certe illa Montana, & Pastoralis, & Victus incorrupti; Attamen cum sub* Pane, *tanquam* Deo Tutelari, *fuerit, videntur etiam omnia, quæ ad Eam pertinent, fuisse tanquam* Panica, *& Vana, & ad Fabulas idonea.*

7. Numa Romanorum Rex *Octogenarius fuit; Vir Pacificus, & Speculativus, & Religioni addictus.* M. Valerius Corvinus *centum annos implevit, interjectis, inter primum & sextum* Consulatum, *Annis quadraginta sex; Vir Bello, & Animis fortissimus, Ingenio civilis,*

& Popularis, & Fortuna perpetuo florens.

8. Solon Atheniensis, Legislator, *& Vnus ex Septem, supra Annos Octoginta vixit; Vir Magnanimus, sed Popularis, & amans Patriæ: item eruditus, nec non alienus à Voluptatibus, & Vita teneriore.* Epimenides Cretensis *Centum Quinquaginta Septem Annos vixisse traditur; mixta Res cum Portento, quia quinquaginta septem ipsorum, sub Antro eum delituisse ferunt. At dimidio Sæculi post,* Xenophanes Colophonius, *Annos centum & duos, aut etiam diutius vixit; utpote qui viginti quinque annos natus, Patriam reliquit, septuaginta*

ſeptem totos Annos eſt peregrinatus, ac poſtea rediit; ſed quamdiu à reditu vixerit, non conſtat: Vir non magis Itineribus, quam Mente oberrans; utpote cujus Nomen propter Opiniones, à Xenophane, *in* Xenomanem *traductum eſt; Vaſti proculdubio Conceptus, & nihil ſpirans niſi Infinitum.*

9. Anacreon Poëta *major Octogenario fuit; Homo laſcivus, & voluptuarius, & bibax.* Pindarus Thebanus *Octogeſimum Annum complevit; Poëta ſublimis, cum quadam novitate Ingenii, & multus in Cultu Deorum.* Sophocles Athenienſis *ſimilem Ætatem complevit; Poëta grandiloquus, totus in*

ſcribendo, & *Familiæ negligens.*

10. Artaxerxes Perſarum Rex, *Annos nonaginta quatuor vixit; Vir hebetioris Ingenii, neque Curarum magnarum patiens, amans Gloriæ, ſed Otii magis.* *Eodem tempore* Ageſilaus Rex Spartanus *octoginta quatuor annos implevit; Vir moderatus, ut inter* Reges Philoſophus; *ſed nihilominus Ambitioſus, & Bellator, & tam Militia, quam Rebus gerendis ſtrenuus.*

11. Gorgias Leontinus *Annos Centum & Octo vixit; Vir Rhetor, & prudentiæ ſuæ oſtentator, & qui Adoleſcentes Mercede accepta ut inſtitueret, multum Peregrinator fuit, & paulo*

ante

ante Mortem, nihil ſe habere quod Senectutem incuſaret, *dixit.* Protagoras Abderites *Nonaginta annos vixit: Iſte ſimiliter Rhetor fuit, ſed non tam Cyclopædia uſus, quam Civiles Res, & inſtructionem, ad Remp. tractandam, docere profeſſus; attamen Circumcurſator Civitatum, æque ac* Gorgias. *At* Iſocrates Athenienſis *Nonageſimum Octavum Annum complevit; Rhetor item, ſed Vir valde modeſtus, & Lucem Forenſem fugiens, atque domi tantum Scholam aperiens.* Democritus Abderites, *ad Annos Centum & Novem Ætatem produxit; Magnus* Philoſophus, *& ſi quis alius ex* Græcis, *vere* Phy-

ſicus; *Regionum complurium, & multo magis Naturæ ipſius Perambulator; Sedulus quoque Experimentator, & (quod* Ariſtoteles *ei objicit)* Similitudinum *potius* Sectator, *quam* Diſputationum Leges ſervans. Diogenes Synopeus, *ad Nonaginta Annos vixit; Vir erga alios Liber, in ſe Imperioſus; Victu ſordido, & Patientia gaudens.* Zeno Cittieus, *Centenarius, duobus tantum demptis Annis, fuit; Vir Animo excelſo, & Opinionum Contemptor, magni itidem Acuminis, neque tamen moleſti, ſed quod animos magis caperet, quam conſtringeret; quale etiam poſtea fuit in* Seneca. Plato Athenienſis *Annum*

Octo-

octogesimum primum implevit; Vir Magnanimus, sed tamen Quietis amantior, Contemplatione sublimis, & Imaginativus, Moribus urbanus, & elegans; attamen magis Placidus; quam Hilaris; & Majestatem quandam præ se ferens. Theophrastus Eresius *Annum octogesimum quintum complevit; Vir dulcis Eloquio, dulcis etiam Rerum varietate; quique ex Philosophia Suavia tantum decerpserit, Molesta & Amara non attigerit.* Carneades Cyrenæus *multis postea Annis, ad octogesimum quintum Ætatis Annum similiter pervenit; Vir Eloquentiæ profluentis, quique grata, & amœna Cognitionis varietate, &*

se ipsum, & alios delectaret. At Ciceronis *Tempore* Orbilius, *non* Philosophus, *aut* Rhetor, *sed* Grammaticus, *ad Centesimum fere annum vixit; primo Miles, deinde Ludimagister; Vir natura acerbus, & Lingua & Calamo, & versus Discipulos etiam Plagosus.*

12. Q. Fabius Maximus *sexaginta tribus Annis* Augur *fuit; unde constat eum Octogenario majorem occubuisse; licet verum sit, in* Auguratu, Nobilitatem *magis spectari solitam, quam* Ætatem: *Vir prudens & Cunctator, & in omnibus Vitæ partibus Moderatus, & cum Comitate severus.* Masinissa Rex Numidarum *Nonagesimum*

mum Annum superavit, & filium genuit, post octogesimum quintum; Vir acer, & Fortunæ fidens, & Juventute multas rerum vicissitudines expertus, decursu Aetatis constanter fœlix. At M. Porcius Cato, *ultra Annum Nonagesimum vixit; Vir ferrei prope Corporis, & Animi; Linguæ acerbæ, & Simultates amans; Idem Agriculturæ deditus, Sibique & Familiæ suæ Medicus.*

13. Terentia Ciceronis Uxor, *ad Annum centesimum tertium vixit; Mulier multis ærumnis conflictata, primo Exilio Mariti, deinde Dissidio, & rursus Calamitate ejus extrema; etiam Podagra sæpius vexata.* Luceia

Annum Centenarium haud parum superavit; cum dicatur, Centum Annis totis, in Scena Mimam agens pronunciasse; Puellæ fortasse primo partes suscipiens, postremo Anus decrepitæ. At Galeria Copiola, *Mima etiam & Saltria, pro Tirocinio suo producta est in Scenam, quoto Anno Ætatis incertum est; verum post Annos Nonaginta Novem ab ea productione, rursus reducta est in Scenam, non jam pro* Mima, *sed pro* Miraculo, *in* Dedicatione Theatri *à* Pompeio Magno; *Neque hic finis, cum etiam in* Ludis Votivis *pro* Salute Divi Augusti, *iterum monstrata sit in Scena.*

14. *Fuit & alia* Mima, *Aetate*

te paulo inferior, *Dignitate sublimior, quæ ad Nonagesimum Annum Aetatem fere produxit*; Livia Julia Augusta, Cæsaris Augusti *uxor*, Tiberii *Mater*. *Etenim si* Fabula *fuit* Vita Augusti (*Id quod ipse voluit, cum decumbens Amicis præcepisset, ut postquam expirarit, sibi* Plaudite *exhiberent*) *certe &* Livia *optima* Mima *fuit; quæ cum Marito Obsequio, cum Filio Potestate quadam, & Prædominantia tam bene congrueret. Mulier Comis, & tamen Matronalis, Negotiosa, & Potestatis tenax. At* Junia C. Cassii *Uxor*, M. Bruti *Soror, etiam Nonagenaria fuit; cum post* Aciem Philippensem *sexaginta qua-*

tuor Annos vixiſſet. Mulier Magnanima, Opibus fœlix, Calamitate Mariti & Proximorum, & longa Viduitate mœſta, ſed tamen Honorata.

15. *Memorabilis eſt* Annus Domini *Septuageſimus Sextus, Tempore* Imperatoris Veſpaſiani, *quo reperiuntur* Longævitatis *tanquam* Faſti; *Eo enim Anno peractus eſt* Cenſus, (Cenſus *autem de Aetatibus Auctoritatem, & Informationem habet fidiſſimam) atque in ea parte* Italiæ, *quæ iacet inter* Apenninum & Padum, *inventi ſunt Homines, qui Annum Centeſimum æquarunt, & ſuperarunt Centum & Viginti quatuor; videlicet Annorum*

Cen-

Centum , Homines quinquaginta quatuor ; Annorum centum & decem , Homines quinquaginta ſeptem; Annorum centum & viginti quinque , Homines duo ; Annorum centum & triginta , Homines quatuor; Annorum centum & triginta quinque aut triginta ſeptem, Homines item quatuor ; Annorum centum & quadraginta, Homines tres. Præter hos, ſpeciatim Parma *edidit Quinque , quorum Tres centum viginti Annos, Duo centum triginta compleverunt;* Bruxella *Vnum , Annorum centum viginti quinque;* Placentia *Vnum Annorum centum triginta unius ;* Faventia *Vnam Mulierem , Anno-*

rum

rum centum triginta duorum; Oppidum quoddam (*tunc dictum* Velleiacium) *in Collibus circa* Placentiam, *decem dedit; quorum Sex Annum Ætatis centesimum decimum, Quatuor centesimum vicesimum compleuerunt* ; Ariminum *denique Vnum, centum & quinquaginta Annorum, nomine* M. Aponiũ.

[*Monitum.*] Ne res in longum procederet, visum est, tam in illis, quos iam recensuimus, quam in his, quos mox recensebimus, Nullum adducere Octogenario Minorem : Apposuimus autem singulis *Characterem* , sive *Elogium* , verum & perbreve; at eiusmodi , quod iudicio

nostro,

nostro, nonnulllam habeat ad *Longævitatem* (quæ Moribus, & Fortuna non parum regitur) relationem; Sed duplici modo; Aut quod tales Longævi esse plerunque soleant, aut quod tales, licet minus apte dispositi, tamen Longævi esse aliquando possint.

16. *Inter* Imperatores Romanos, *&* Græcos, *item* Francos, *&* Germanos, *usque ad nostram Aetatem, qui numerum prope ducentorum Principum complerunt, quatuor tantum inventi sunt octogenarii; quibus addere liceat* Imperatores *duos primos*, Augustum, *&* Tiberium, *quorum hic septuagesimum octavum, ille septuagesimum*

gesimum sextum Annum im-plevit, & ad octogesimum forte pervenire Uterque potuisset, si placuisset Liviæ,*&* Caio. Augustus *(ut dictum est) Annos vixit septuaginta sex; Vir moderatus Ingenio; Idem ad res perficiendas Vehemens, cætera Placidus & Serenus, Cibo & Potu Sobrius, Venere intemperantior, per omnia Fœlix; Quique Anno Aetatis tricesimo, gravem & periculosum passus est Morbum, adeo ut Salus eius pro desperata eßet: quem* Antonius Musa Medicus, *cum cæteri* Medici *Calida Medicamenta, tanquam Morbo conuenientia, adhibuissent, contraria ratione Frigidis curavit; Quod fortasse ei ad Diu-*

Diuturnitatem Vitæ profuit. Tiberius *duos amplius Annos vixit*; Vir lentis maxillis, (*ut Augustus ajebat*) *Sermone scilicet tardus, sed validus; Sanguinarius, Bibax, quique Libidinem etiam in Diætam transtulit; Attamen Valetudinis suæ Curator probus, ut qui solitus esset dicere, Stultum esse, qui post Triginta Annorum Vitam, Medicum consuleret, aut advocaret.* Gordianus Senior, *octoginta Annos vixit, & tamen violenta Morte periit, postquam vix degustaßet Imperium; Vir Magnanimus, & Splendidus, Eruditus, & Poëta, & constanti vitæ tenore (ante ipsum obitum) Fœlix.* Valerianus Imperator, *Septua-*

ſeptuaginta ſex Annos vixit, antequam à SaporeRege Perſarum *captus eßet; poſt Captiuitatem autem ſeptem Annos vixit, inter contumelias; etiam violenta Morte præreptus; Vir mediocris Animi, nec ſtrenuus; Exiſtimatione tamen paulo eminentior, & euectus, Experimento minor.* Anaſtaſius *cognomine* Dicorus, *Octoginta Octo Annos vixit; Homo animi ſedati, ſed Humilior, & Superſtitioſus, & Timidus.* Anicius Iuſtinianus, *Annos octoginta tres vixit; Vir Gloriæ appetens, Perſona propria ſocors, Ducum ſuorum virtute fælix, & celebris; Vxorius, neque ſuus, ſed aliorum ductu circumactus.* Helena Bri-

Britanna Constantini Magni Mater, *octogenaria fuit; Mulier civilibus Rebus minus se immiscens, nec Mariti, nec Filii Imperio, sed tota Religioni dedita; Magnanima, & semper florens.* Theodora Imperatrix, (*quæ* Zoës *soror erat*, Monomachi *uxoris, ipsa autem post obitum eius sola regnavit*) *Annos supra octoginta vixit; Mulier negotiosa, & Imperio delectata, Fœlix admodum, & ex Fœlicitate Credula.*

17. *Iam à* Sæcularibus, *ad* Principes Viros in Ecclesia *Narrationem convertemus.* S. Joannes Apostolus Servatoris, & Discipulus Amatus, *nonaginta tres Annos vixit; Ve-*

re

re Aquilæ Emblemate *notatus, nihil ſpirans niſi Diuinum, & tanquam* Seraph *inter* Apolos, *propter Fervorem Charitatis.* S. Lucas Euangeliſta *octoginta quatuor Annos complevit; Vir eloquens, & Peregrinator,* S. Pauli *Comes individuus, & Medicus.* Symeon Cleophæ, Frater Domini *dictus,* Epiſcopus Hieroſolymitanus, *Annos centum & viginti vixit, licet* Martyrio *præreptus fuerit; Vir Animoſus, & Conſtans, & bonorum Operum Plenus.* Polycarpus Apoſtolorum Diſcipulus, Smyrnenſis Epiſcopus, *videtur ad Centum annos & amplius ætatem produxiſſe; licet* Martyrio *intercе-*

ptus;

ptus; *Vir excelsi Animi, & Heroicæ patientiæ, & Laboribus indefessus.* Dionysius Areopagita, Paulo Apostolo *Contemporaneus, ad nonaginta Annos vixisse videtur*; Volucris cœli *appellatus, ob Theologiam sublimem; neque minus Factis, quam Meditationibus insignis.* Aquila & Priscilla Pauli Apostoli *primo Hospites, deinde Coadiutores, Coniugio fœlici & celebri, ad Centum ad minimum Annos vixerunt; cum sub* Xisto primo *superstites fuerint; Nobile Par, & in omnem Charitatem effusum; quibus inter maximas consolationes (quales proculdubio primos illos Ecclesiæ Fundatores sequebantur,) etiam* illud

illud Coniugalis Consortii tanquam magnus cumulus accesserat. S. Paulus Eremita, *Annos centum & tredecim vixit; vixit autem in Spelunca, Victu tam simplici, & duro, ut eo Vitam tolerare supra Humanas Vires videri possit; in meditationibus & soliloquiis tantummodo Aevum transigens; qui tamen non illiteratus, aut Idiota, sed eruditus fuit.* S. Antonius Cœnobitarum primus Institutor, *aut (ut alii volunt)* Restitutor, *ad centesimum quintum Annum pervenit; Vir devotus, & contemplativus, & tamen Civilibus Rebus utilis; Vitæ genere austero, & aspero; attamen in gloriosa quadam Solitudi-*

litudine degens, nec ſine Imperio; cum & Monachos *ſuos ſub ſe habuiſset, atque inſuper à compluribus, &* Chriſtianis, *&* Philoſophis, *veluti Vivum aliquod Simulachrum, non ſine Adoratione quadam, viſitatus eſſet.* S. Athanaſius *mortuus eſt Octogenario Maior; Vir Invincibilis Conſtantiæ, Famæ ſemper imperans, nec Fortunæ ſuccumbens; Idem erga Potentiores liber, erga Populum gratioſus, & acceptus; exercitatus Contentionibus, in iiſque & Animoſus, & Solers.* S. Hieronymus, *plurimorum conſenſu, Annum nonageſimum ſuperavit; Vir Calamo potens, & virilis Eloquentiæ; varie eruditus, & Linguis,*

&

& Scientiis; Peregrinator item, atque Vitæ versus senium austerioris; sed in Vita privata Spiritus gerens altos, & late fulgens ex obscuro.

18. *At* Papæ Romani *numerantur Ducenti Quadraginta Unus; Ex tanto Numero Quinque solummodo Octogenarii, aut supra reperiuntur; Primitivis autem compluribus, iusta Ætas* Martyrii Prærogativa *anticipata est.* Ioannes vicesimus tertius, Papa Romanus, *nonagesimum Aetatis Annum complevit; Vir Ingenii inquieti, & Novis Rebus studens, & multa transferens, nonnulla in Melius, haud pauca in Aliud; Magnus antē Opum, &*

& Thesauri Accumulator. Gregorius *dictus* Duodecimus, *creatus* Papa *in* Schismate, *& quasi* Interrex, *Nonagenarius obiit; De eo, propter brevitatem* Papatus, *nihil invenimus, quod annotemus.* Paulus Tertius, *ad octoginta & unum, Annos vixit; Vir sedati Animi, & profundi Consilii, idem Doctus, & Astrologus, & Valetudinem impense regens; more autem veteris* Sacerdotis Eli, *Indulgens in suos.* Paulus Quartus *octoginta tres Annos vixit; Vir* Na*tura asper & severus, altos gerens Spiritus, & Imperiosus, Ingenio commotior, Sermone eloquens, & expeditus.* Gregorius Decimus tertius, *similem Ae-*

tatem octoginta trium Annorum implevit; Vir plane Bonus, Animo & corpore ſanus, Politicus, Temperatus, Euergetes & Eleemoſynarius.

19. *Quæ ſequentur, Ordine promiſcuo, Fidei magis dubiæ, Obſervatione magis jejuna, erunt.* Rex Arganthonius, *qui regnavit* Gadibus *in* Hiſpania, *centum & triginta, aut (ut alii volunt) quadraginta Annos vixit; ex quibus octoginta regnavit:* De *Moribus ejus, & Vitæ genere, &* Tempore *quo vixit, ſiletur.* Cyniras Cypriorum Rex, *in* Inſula *illa tunc habita Beata, &* Voluptaria, *centum quinquaginta, aut ſexaginta Annos vixiſſe* perhi-

perhibetur. Reges *duo* Latini *in* Italia, *Pater & Filius*, *alter octingentos, alter sexcentos Annos vixisse traduntur; verum hoc narratur à* Philologis *quibusdam, quibus & ipsis (cetera satis credulis) Fides rei suspecta est, imo damnata.* Arcadum Reges *nonnullos Trecentos Annos vixisse alii tradunt; Regione certè ad Vitam longam satis idonea; Re fortasse Fabulis aucta. Narrant* Dandonem *quendam in* Illyrico, *absque Incommodis Senectutis, Quingentos Annos vixisse. Apud* Epios, Ætoliæ *videlicet Partem, narrant universam Gentem admodum longævam fuisse; ut multi ex his Ducenum Annorum inventi sint;*

Inter eos Pracipuum quendam, nomine Litorium, *virum* Giganteæ Staturæ, *qui Trecentos Annos cumulaverat. In* Tmoli Montis Faſtigio (Tempſi *antiquitus vocato*) *Homines complures, centum quinquaginta Annos vixiſſe traditur.* Sectam Eſſæorum *apud* Iudæos, *ultra Centum Annos communiter vixiſſe tradunt:* Secta *autem illa ſimplici admodum Diata utebatur, ad Regulam* Pythagoræ. Apollonius Tyaneus *Centum Annos exceſſit, aſpectu (ut in tanta Aetate) pulcher, Vir certe Mirificus, apud* Ethnicos Divinus *habitus, apud* Chriſtianos Magus; *Victu* Pythagoricus, *magnus peregri-*

regrinator, *magna etiam Gloria florens*, & *tanquam pro Numine cultus*; *Attamen ſub finem Aetatis*, *Accuſationes* & *Contumelias paſſus*, *unde nihilominus incolumis quoquo modo evaſit*. *Attamen ne* Longævitas *ſua* Diætæ Pythagoricæ *ſolum tribuatur*, *ſed etiam è Genere ſuo aliquid traxiſſe videatur*; Avus *ejus etiam Centum Triginta Annos vixit*. Q. Metellum *ultra centum Annos vixiſſe certa res eſt*; *Atque, poſt* Conſularia Imperia *feliciter adminiſtrata*, Pontificem Maximum, *jam Senem creatum eſſe*, & *ſacra per viginti duos Annos tractaſſe*; *neque Ore in Votis nuncupandis hæſitante*, *ne-*

que in Sacrificiis faciendis tremula Manu gerentem. Appium Cœcum, *Annosissimum fuisse constat; Annos non numerant, quorum partem majorem, postquam Luminibus orbatus esset, transegit; Neque propterea mollitus, Familiam numerosam, Clientelas quam plurimas, quinetiam Remp. fortissime rexit; Extrema vero Ætate Lectica in Senatum delatus, Pacem cum Pyrrho vehementissime dissuasit; cujus Principium Orationis admodum memorabile, & invincibile quoddam Robur, & impetum Animi, spirans.* Magna, *inquit*, patientia, patres conscripti, Cœcitatem meam per plures jam Annos tuli; at

nunc etiam me Surdum quoque optaverim, cum vos tam deformia Consilia agitare audiam. M. Perpenna *vixit Annos nonaginta octo; omnibus, quos* Consul *sententiam in* Senatu *rogaverat, (hoc est, omnibus* Senatoribus *sui Anni,) superstes fuit: etiam omnibus, quos paulo post* Censor *in Senatum legerat, septem tantum exceptis.* Hiero Rex Siciliæ, *Temporibus* Belli Punici secundi, *ad centesimum fere annum vixit; Vir & Regimine, & Moribus moderatus; Numinum Cultor, & Amicitiæ Conservator religiosus; Beneficus, & constanter Fortunatus.* Statilia *ex nobili Familia,* Claudii *tempore,*

vixit Annos nonaginta novem. Clodia Ofilii Filia *Centum & quindecim.* Xenophilus, *antiquus Philosophus è* Secta Pythagoræ, *centum & sex Annos vixit, sana & vivida Senectute, & magna apud Vulgum Doctrinæ fama.* Insulani Corcyræi *habebantur olim Vivaces, sed hodie communi aliorum Sorte vivunt.* Hippocrates Cous *Medicus insignis, centum & quatuor Annos vixit; Artemque suam tam longa Vita comprobavit, & honestavit; Vir cum Prudentia quadam doctus; in Experientia, & Observatione multus; non Verba, aut Methodos captans, sed Nervos tantum Scientiæ separans, &*

propo-

proponens. Demonax *Philosophus, (non solum Professione sed Moribus)* Tempore Adriani, *ad Centenarium fere Annum vixit; Vir magni Animi, atque Animi victor, idque vere sine affectatione, & in maximo humanarum rerum Contemptu, Civilis, & Vrbanus. Is cum Amici de Sepultura ipsius, verba injicerent,* Desinite, *inquit*, de Sepultura curare; cadaver enim Fœtor sepeliet; *atque illi;* Placet ergo Avibus, aut Canibus exponi? *Ille rursus*, Cum, *inquit*, vivus Hominibus prodesse pro viribus contenderim, quæ invidia est, si mortuus etiam Animalibus aliquid præbeam? Populus In-

diæ, Pandoræ *appellati, admodum Longævi; etiam usque ad Annum Ducentesimum. Addunt rem magis miram; Scilicet cum Pueri fere candido Capillo fuerint, Senectute ante Canitiem eos nigrescere solitos: Id tamen ubique vulgare est, ut Pueris Capillitio candidiore, virili Ætate, Pili mutentur in obscurius. Etiam* Seres Indorum *Populus, cum Vino suo ex Palmis, Longævi habiti sunt, usque ad Annum Centesimum Tricesimum.* Euphranor Grammaticus *consenuit in Schola, & docebat Literas, ultra Annum centesimum.* Ovidius Senior, Poëtæ Pater, *Nonaginta Annos vixit; Diversus à Moribus*

Filii,

Filii, *utpote qui Musas contempsit*, *& Poëticen Filio dissuasit*. Asinius Pollio, Augusti *Familiaris*, *Centum annos superavit*; *Vir ingentis Luxus*, *Eloquens*, *Literarum cultor*, *attamen Vehemens*, *Superbus*, *Crudelis*, *& tanquam sibi Natus*. *Invaluit Opinio*, *de* Seneca, *quod admodum Annosus fuerit*, *usque ad Annum centesimum decimum quartum*; *Quod verum esse non potest*, *cum tantum absit*, *ut Senex decrepitus ad* Neronis *tirocinium admotus sit*, *ut contra Rebus gerendis strenue suffecerit*; *quinetiam paulo ante*, *medio tempore* Claudii, *exularit*, *ob Adulteria aliquarum Principum Fœminarum*;

quod in talem Ætatem non competit. Ioannes de Temporibus, *ex omnibus posterioribus Sæculis, Traditione quadam, & Opinione vulgari, usque ad Miraculum, vel potius usque ad Fabulam, Longævus perhibetur, Annorum supra Trecentos; Natione fuit* Francus, *militavit autem sub* Carolo Magno. Gartius Aretinus Petrarchæ *Proavus, ad centum & quatuor Annos pervenit, prospera semper usus Valetudine, atque in Extremis Vires labantes sentiens potius quam Morbum; quæ vera est Resolutio per Senium. Ex* Venetis *reperiuntur haud pauci Longævi, etiam Gradu eminentiori;* Franciscus Donatus

Dux; Thomas Contarenus Procurator S. Marci; Franciſcus Molinus *item* Procurator S. Marci; *Alii. At maxime memorabile eſt illud de* Corvaro Veneto, *qui Corpore, ſub initio, valetudinario, cœpit primum metiri Cibum & Potum, ad certum Pondus, in curam Sanitatis: Ea cura tranſiit uſu in Diætam, & ex Diæta in magnam Longævitatem, uſque ad Annum Centeſimum, & ultra, integris Senſibus, & conſtanti Valetudine.* Guilielmus Poſtellus, *noſtra ætate,* Gallus, *ad Centeſimum & prope Viceſimum Annum vixit; etiam ſummitatibus Barbæ in labro ſuperiore nonnihil nigreſcentibus, neque prorſus*

ſus canis; Vir Capite motus, & non integræ omnino Phantaſiæ; magnus Peregrinator, & Mathematicus, & Hæretica Pravitate nonnihil aſperſus.

20. *Apud nos in* Anglia *arbitror non exiſtere Villulam, paulo populoſiorem, in qua non reperiatur aliquis Vir aut Mulier ex Octogenariis; Etiam ante paucos Annos in Agro* Herefordienſi, *inter* Ludos Florales, *inſtituta erat* Chorea & Saltatio *ex Viris octo, quorum Ætas ſimul computata, Octingentos Annos complebat; cum quod Alteris eorum ad Centenarium deeſſet, Alteris aliquibus ſupereſſet.*

21. *In* Hoſpitali Bethleem,
ad

ad Suburbia Londini, *quod in Sustentationem, & Custodiam Phreneticorum institutum est, inveniuntur, de tempore in tempus, multi ex Mente captis fuisse longævi.*

22. *Ætates, de quibus fabulantur,* Nympharum, & Dæmonum Aëreorum, *qui Corpore mortales essent, sed admodum longævi; (id quod & Antiqua, & inter quosdam Recenti Superstitione, & Credulitate, receptum est;) pro Fabulis, & Somniis habemus; præsertim cum sit Res, nec cum Philosophia, nec cum Religione bene consentiens. Atque de* Historia Longævitatis *in* Homine, *per Individua, aut Individuis proxima,*

hæc

hæc inquisita sint. Iam ad Observationes per Capita transibimus.

23. Decursus Sæculorum, & Successio Propaginis, *nihil videntur omnino demere de Diuturnitate Vitæ; quippe Curriculum Humanæ Ætatis videmus, usque à Tempore* Mosis *ad nostra, circa octogesimum Annum stetisse; neque sensim & paulatim (ut quis crederet) declinasse. Sunt certe Tempora, in singulis Regionibus, quibus Homines diutius, aut brevius degunt. Diutius plerunque, cum Tempora fuerint Barbara, & simplicioris Victus, & Exercitationi Corporis magis dedita; Brevius, cum magis Civilia, & plus Lu-*

xuriæ & Otii: Verum ista transeunt per Vices, Propago ipsa nihil facit. Neque dubium est, quin idem fiat in Animalibus cæteris, siquidem nec Boves, nec Equi, aut Oves, & Similia, Aevo, ultimis his Sæculis, minuuntur; Itaque Præcipitatio Ætatis facta est per Diluvium; & fieri fortasse potest, per Similes Majores Casus, (ut loquuntur) veluti Inundationes particulares, Combustiones per longas Siccitates, Terræ motus, & similia. Quinetiam videtur, similis esse ratio in Magnitudine Corporum, sive Statura; quæ nec ipsa per Successionem propaginis defluit; licet Virgilius (communem opinionem secutus) divi-

divinasset Posteros futuros Præsentibus minores: unde ait de Campis Emathiis, *&* Emonensibus subarandis:

Grandiaque effossis mirabitur Ossa sepulchris.

Etenim cum constet, fuisse quondam Homines Staturis Giganteis, *(quales & in* Sicilia, *& alibi, in vetustis Sepulchris, & Cavernis, pro certo reperti sunt,) tamen jam per tria fere Millenaria Annorum, ad quæ producitur Memoria satis certa, in iisdem Locis, nil tale continuatur; licet etiam hæc res, per Mores, & Consuetudines civiles, vices quasdam patiatur, quemadmodum & illa altera. Atque hæc magis notanda, quia insedit Animis*

nimis Hominum penitus Opinio, quod ſit perpetuus Deflexus per Ætatem, tum quoad Diuturnitatem Vitæ, *tum quoad* Magnitudinem & Robur Corporis; *Omniaque labi & ruere in Deterius.*

24. Regionibus Frigidioribus & Hyperboreis, *diutius Homines vivunt plerunque, quam* Calidioribus; *Quod neceſſe eſt fieri: cum & Cutis ſit magis aſtricta; & Succi Corporis minus diſsipabiles; & Spiritus ipſi minus acres ad conſumendum, & magis fabriles ad reparandum; & Aër (utpote modice calefactus, à Radiis Solis) minus Prædatorius; At ſub* Linea Æquinoctiali, *ubi Sol tranſit, & duplex*

duplex sit Hyems, & Æstas, sitque etiam major Aequalitas inter Spatia Dierum, & Noctium, (si cætera non impediant,) etiam bene diu vivunt; ut in Peruvia, & Taprobana.

25. Insulani Mediterraneis *ut plurimum sunt Longæviores; Neque enim tam diu vivunt in* Russia, *quam in* Orcadibus; *neque tam diu in* Africa *ejusdem Paralleli, quam in* Canariis, & Terceris; Iaponenses *etiam* Chinensibus (*licet hi Longævitatus appetentes sint usque ad Insaniam*) *sunt vivaciores; nec mirum, cum Aura Maris, & in Regionibus Frigidioribus foveat, & in Calidioribus refrigeret.*

26. Loca Excelsa *potius edunt*

edunt Longævos, *quam* Depressa; *præsertim si non sint* Iuga Montium, *sed* Terræ Altæ, *quatenus ad Situm eorum generalem; qualis fuit* Arcadia *in* Græcia, *&* Ætoliæ *Pars, ubi Longævi admodum fuerunt: At de* Montibus *ipsis eadem foret ratio, propter Aërem videlicet puriorem, & limpidiorem, nisi hoc labefactaretur per Accidens; interventu scilicet Vaporum ex Vallibus eo ascendentium, & ibi acquiescentium. Itaque in* Montibus Nivalibus, *non reperitur aliqua insignis Vitæ Longitudo; non in* Alpibus, *non in* Pyrenæis, *non in* Apennino; *sed* Medii Colles, *aut etiam* Valles, *dant Homines Longæviores; At*

in

in Montium Iugis protensis *versus* Æthiopiam, *&* Abyssinos, *ubi, propter Arenas subjectas, parum aut nihil incumbit in* Montes *Vaporis, diutissime vivunt, etiam ad hodiernum Diem; Annum non raro Centesimum & Quinquagesimum implentes.*

27. Paludes *&* Tractus *earum, præsertim exporrecti in Plano, Nativis propitii, Advenis maligni, quoad Vitæ prorogationem, aut decurtationem; Quodque mirum videri possit,* Paludes *Aqua Salsa per vices inundatæ, minus salubres, quam quæ Aqua Dulci.*

28. Regiones Particulares, *quæ notatæ sunt Longævos produxisse,*

xisse, sunt Arcadia, Ætolia, India *cis* Gangem, Bresilia, Taprobana, Britannia, Hybernia, *cum* Insulis Orcadibus, *&* Hebridibus; *nam de* Æthiopia, *quod ab Aliquo ex Antiquis refertur, quod Longævi fuerint, Res vana est.*

29. *Occulta est res, Salubritas, præsertim perfectior,* Aëris; *& potius Experimento, quam Discursu, & Conjectura, elicitur. Capi possit* Experimentum *ex* Vellere Lanæ, *per expositionem in Aerem cum mora aliqua Dierum, minus aucto Pondere: Aliud ex* Frusto Carnis, *diutius manente non putrefacto; Aliud ex* Vitro Calendari *minori spatio reciprocante:*

De his, & Similibus, amplius inquiratur.

30. Aëris *non tantum* Bonitas, *aut* Puritas, *verum etiam* Æqualitas *quoad Longævitatem spectatur*: Collium & Vallium Varietas *Aspectui & Sensui grata, Longævitati suspecta; At* Planities *modice sicca, nec tamen nimis sterilis, aut Arenosa, nec prorsus sine Arboribus & Vmbra, Diuturnitati Vitæ magis commoda.*

31. Inæqualitas Aëris, (*ut jam dictum est*) *in* Loco Mansionis, *mala*; *verum* Mutatio Aëris *in* Peregrinatione, *postquam quis assueverit, bona; Vnde & magni* Peregrinatores *Longævi fuere: similiter etiam*

Lon-

Longævi, qui in Tuguriolis ſuis, *eodem loco, perpetuo Vitam degerunt:* Aër *enim Aſſuetus, minus conſumit, at Mutatus magis alit, & reparat.*

32. *Vt* Seris, & Numerus Succeſſionum, *ad Diuturnitatem, aut Brevitatem vitæ, nihil eſt (ut jam diximus;) ita* Conditio *immediata* Parentum, *tam ex parte* Patris, *quam* Matris, *proculdubio multum poteſt. Alii ſiquidem generantur ex* Senibus, *Alii ex* Adoleſcentulis, *Alii ex* Viris *Ætate juſtiore; Item Alii à* Patribus, *cum* Sani *fuerint, & bene diſpoſiti, Alii à* Morbidis, & Languidis; *Item Alii à* Repletis, & Ebriis, *Alii poſt*

Somnum, & Horis matutinis; *Item Alii post longam* Intermissionem Veneris, *Alii post* Venerem repetitam: *Item Alii flagrante Amore Patrum, (ut fit plerunque in* Spuriis) *Alii defervescente, ut in* Conjugiis diuturnis. *Eadem etiam ex parte* Matris *spectantur: Quibus addi debent,* Conditio Matris, *dum gestat Vterum, quali sanitate, quali diæta?* Et Tempus Gestationis, *ad decimum Mensem, aut celerius? Hæc ad Normam reducere, quatenus ad Longævitatem difficile est; Atque eo difficilius, quod fortasse quæ optima quis putaret, in contrarium cedent: Etenim* Alacritas *illa in* Generatione, *quæ*
Libe-

Liberos Corpore robustos, & *agiles producit, ad Longævitatem minus utilis erit, propter* Acrimoniam *&* Incensionem Spirituũ. *Diximus antea,* Plus habere ex materno Sanguine, *conferre ad Longævitatem*; *Etiam* Mediocria *simili ratione optima esse putamus*, Amorem *potius* Conjugalem, *quam* Meretricium; Horas Generationis matutinas; Statum Corporis *non nimis* Alacrem, *aut* Turgidum, *& Similia. Illud etiam bene observari debet, quod* Habitus Parentũ robustior, *ipsis magis est propitius, quam Fatui; Præcipue in Matre: Itaque satis imperite* Plato *existimavit, Claudicare virtutem Genera-*

nerationum, quod Mulieres similibus cum Viris Exercitiis tam Animi, quam Corporis, non utantur; Illud contra se habet: Distantia enim Virtutis inter Marem, & Fœminam, maxime utilis est Fœtui; Atque Fœminæ teneriores magis Præbitoriæ sunt, ad alendum fœtum, quod etiam in Nutricibus tenet. Neque enim Spartanæ Mulieres, quæ ante Annum vicesimum secundum, aut (ut alii dicunt) quintum, nubere non solebant, (ideoque Andromanæ vocabantur) generosiorem, aut longæviorem Sobolem ediderunt, quam Romanæ, aut Athenienses, aut Thebanæ, apud quas, Anni Duodecim, aut Quatuordecim

decim Nubiles erant. Atque si in Spartanis *aliquid fuerit Egregium, id magis Victus Parsimoniæ debebatur, quam Nuptiis Mulierum serotinis. Illud vero* Experientia *docet, Esse quasdam* Stirpes *ad Tempus longævas, ut Longævitas sit, quemadmodum Morbi*, Res Hæreditaria, *in aliquibus periodis.*

33. Candidiores Genis, Cute, & Capillis, *minus Vivaces;* Subnigri, *aut Rufi, aut* Lentiginosi *magis. Etiam* Rubor *nimius in* Iuventute, *Longævitatem minus promittit, quã* Pallor. Cutis durior *Longævitatis signum, potius quam* mollior; *neque tamen hoc intelligitur de* Cute Spissiori *(quam*

vocant Anserinam) *quæ est tanquam Spongiosa; sed de Dura simul, & Compacta; Quin &* Frons *majoribus* Rugis *sulcatus, melius signum, quam Nitidus, & Explicatus.*

34. Pili *in* Capite *Asperiores, & magis setosi, ostendunt vitam longiorem, quam* Molles, *& delicati; Crispi vero eandem prænunciant, si sint simul Asperi; contra si sint* Molles, *& splendentes. Item si sit Crispatio potius Densa, quam per largiores Cincinnos.*

35. *Citius aut serius* Calvescere, *Res est quasi indifferens; cum Calvastri plurimi longævi fuerint; Etiam cito* Canescerē, *(utcunque videatur*

Cani-

Canicies *præcurſor ingruentis Senectutis) Res fallax eſt; cum haud pauci præpropere* Caneſcentes, *diu poſtea vixerint; Quinetiam præmatura* Canities, *abſque ulla* Calvitie, *ſignum eſt Longævitatis; Contra, ſi concomitetur Calvities.*

36. Piloſitas *Partium Superiorum ſignum Vitæ minus longæ, atque Pectore hirſuti, & quaſi jubati minus Vivaces: at Inferiorum* Piloſitas, *ut* Femorum, Tibiarum, *ſignum longæ Vitæ.*

37. Proceritas Staturæ *(niſi fuerit enormis) Compage commoda, & ſine Gracilitate, præſertim ſi concomitetur* Corporis Agilitas, *ſignum longæ Vitæ; At*

contra, Homines brevioris Staturæ magis vivaces, si fuerint minus Agiles, & Motu tardiores.

38. *In* Corporis Anologia; *Qui Copore aliquanto breviores sunt, Tibiis longioribus, longæviores sunt, quam qui Corpore magis demisso, Tibiis autem brevioribus: Item, qui* Inferioribus Partibus *largiores sunt, &* Superioribus *contractiores, (Structura Corporis, quasi surgente in Acutum) longæviores, quam qui Humeros lati, deorsum sunt tanquam attenuati.*

39. Macies *cum* Affectibus Sedatis, *tranquillis, & facilibus;* Pinguior *autem Habitus cum*

cum Cholera, *vehementia, &* *pertinacia, Diuturnitatem Vitæ* *ſignificant*: Obeſitas *autem in* Iuventute, *breviorem Vitam* *præmonſtrat, in* Senectute, *Res* *eſt magis indifferens.*

40. *Diu & ſenſim* Grandeſcere, *ſignum Vitæ longæ; ſi ad* Staturam magnam, *magnum* *ſignum: ſi ad* minorem, *ſignum tamen; At contra velociter* Grandeſcere *ad* Staturam magnam, *ſignum malum eſt; ſin* *ad* ſtaturam brevem, *minus* *malum.*

41. Carnes Firmiores, & *Corpus Muſculoſum*, & Nervoſum, & *Nates minus tumentes, (quantum Sedendo tantum* *ſufficiant) & Venæ paulo emi-*

nentiores, Longævitatem denotant; contraria Brevitatem Vitæ.

42. Caput, *pro Analogia Corporis, minutius;* Collum *mediocre, non oblongum, aut gracile, aut tumidum, aut tanquam Humeris impactum:* Nares *patulæ, quacunque forma Nasi:* Os *largius:* Auris *cartilaginea, non Carnosa;* Dentes *robusti, & contigui, non exiles, aut rari, Longævitatem prænunciant; Et multo magis, si* Dentes *aliqui novi, Provectiore Ætate proveniant.*

43. Pectus *latius, sed non elevatum, quin potius adductius:* Humerique *aliquantulum gibbi, & (ut loquuntur)*

For-

Fornicati: Venter *planus, nec prominens:* Manus *largior, &* Palma *minus Lineis exarata:* Pes *brevior, & rotundior*, Femora *minus carnosa;* Suræ *non cadentes, sed se altius sustentantes, Signa Longævitatis.*

44. Oculi *paulo grandiores, atque* Iris *ipsorum cum quodam Virore;* Sensus *omnes non nimis acuti:* Pulsus *Iuventute tardior, sub Ætatem vergentem paulo incitatior;* Detentio Anhelitus *facilior, & in plura Momenta;* Alvus *Iuventute siccior, Vergente Ætate humidior, signa etiam Longævitatis.*

45. De Temporibus Nativitatis, *nihil observatum est, quoad Longævitatem, memoratu*

dignum, præter Aſtrologica, *quæ in* Topicis *relegavimus*. Partus Octimeſtris, *non ſolum pro non Vivaci, verum etiam pro non Vitali habetur. Etiam* Partus Hyemales *habentur pro Longævioribus*.

46. Victus *ſive* Diæta Pythagorica, *aut* Monaſtica, *ſecundum Regulas ſtrictiores, aut ad Amuſſim æqualis, (qualis fuit illa* Cornari *) videtur potenter facere ad Vitæ Longitudinem. At contra ex iis, qui libere, & communi more vivunt, Longæviores reperti ſunt ſæpenumero* Edaces, & Epulones, *denique qui liberaliore Menſa uſi ſunt*. Media Diæta, *quæ habetur pro Temperata, laudatur, & ad* Sanita-

nitatem *confert, ad* vitam Longævam *parum poteſt*; *Etenim*, *Diæta illa* Strictior, Spiritus *progignit paucos, & lentos, unde minus conſumit; at illa* Plenior, *Alimentum præbet copioſum, unde magis reparat*; Media *neutrum præſtat*; *Vbi enim* Extre*ma nociva ſunt, Medium optimum, verum ubi* Extr*ema juvativa, Medium nihili fere eſt*. Diætæ *autem illi* ſtrictiori, *convenit etiam* Vigilia, *ne Spiritus pauci, multo Somno opprimantur*; Exercitatio *item modica, ne exolvantur*; Veneris Abſtinentia, *ne exhauriantur*: *At* Diætæ *Vberiori convenit contra* Somnus *largior*, Exercitatio *frequentior*, Uſus Ve-

neris

neris *tempestivus*. Balnea, & Unguenta (*qualia fuerunt in usu*) *Deliciis potius, quam Vitæ producendæ, accomodata fuerunt; Verum de his omnibus, cum ad* Inquisitionem *secundum* Intentiones *ventum erit, accuratius dicemus. Illud interim* Celsi Medici, *non solum Docti, verum etiam Prudentis, non contemnendum est; Qui* Varietatem & Alternationem Diætæ *jubet, sed cum inclinatione in* Partem Benigniorem: *Scilicet, ut quis* Vigiliis *quandoque se assuescat, alias* Somno *indulgeat, sed* Somno *sæpius; Itidem, interdum* jejunet, *interdum* epuletur, *sed* epuletur *sæpius; Interdum* Animi Contentio-

nibus

nibus *strenue incumbat, interdū* Remissionibus *utatur, sed* Remissionibus *sæpius. Illud certe minime dubium est, quin* Diæta *bene instituta, partes, ad prolongandam Vitam, potiores teneat; neque conveni unquam aliquem valde Longævum; qui interrogatus de* Victu *suo, non observasset aliquid Peculiare; Alii alia. Equidem memini quendam* Senem *Centenario Majorem, qui productus est Testis, de antiqua quadam Præscriptione; Is cum, finito Testimonio, à* Iudice *familiariter interrogaretur, quid agens tam diu vixisset; respondit (præter expectatum, & cum Risu Audientium)* Edendo, antequam esurirem, & Potando,

rando, antequam ſitirem. *Sed de his, (ut dictum eſt) poſtea.*

47. Vita Religioſa, *& in ſacris, videtur ad Longævitatem facere; Sunt in hoc Genere Vitæ, Otium; Admiratio & Contemplatio rerum divinarum; Gaudia non Senſualia; Spes nobiles, Metus ſalubres; Mœrores dulces; denique Renovationes continuæ per Obſervantias, Pœnitentias, & Expiationes; quæ omnia ad Diuturnitatem Vitæ potenter faciunt. Quibus ſi accedat* Diæta *illa Auſtera, quæ Maſſam Corporis induret, Spiritus humiliet, nil mirum ſi ſequatur Longævitas inſignis; qualis fuit* Pauli Eremitæ, Simeonis Stilitæ

litæ Anachoretę Columnaris, *& complurium aliorum* Monachorum *ex Eremo, &* Anachoretarum.

48. *Huic proxima est* Vita in Literis, Philoſophorū, Rhetorum, *&* Grammaticorum; *Degitur hic quoque in Otio, & in iis Cogitationibus, quæ cum ad Negotia Vitæ nihil pertineant, non mordent, ſed Varietate, & impertinentia, delectant; Vivunt etiam ad arbitrium ſuum, in quibus maxime placeat, Horas & Tempus terentes; Atque in conſortio plerunque Adoleſcentium, quod paulo lætius est. In* Philoſophiis *autem magna est Diſcrepantia, quoad Longævitatem, inter* Sectas. *Etenim*

Phi-

Philosophiæ, *quæ nonnihil habent ex Superstitione, & Contemplationibus sublimibus, optimæ, ut* Pythagorica, Platonica: *Etiam quæ Mundi Perambulationem, & Rerum Naturalium varietatem complectebantur, & Cogitationes habebant discinctas, & alias, & magnanimas, (de* Infinito, *& de* Astris, *& de* Virtutibus Heroicis, *& hujusmodi) ad Longævitatem bonæ; quales fuerunt* Democriti, Philolai, Xenophanis, Astrologorum *&* Stoicorum: *Etiam quæ nihil habebant Speculationis Profundioris, sed ex Sensu Communi, & Opinionibus vulgatis, absque Inquisitione acriori, in omnem partem pla-*

cide diſputabant, ſimiliter bonæ; quales fuerunt Carneadis, & Academicorum; *item* Rhetorum, & Grammaticorum: *At contra,* Philoſophiæ *in Subtilitatum Moleſtiis verſantes,* & Pronunciativæ, & *ſingula ad Principiorum Trutinam examinantes, & torquentes, denique Spinoſiores, & Anguſtiores, malæ; quales fuerunt, plerunque* Peripateticorum, & Scholaſticorum.

49. Vita Ruſticana *item ad Longævitatem idonea; Frequens eſt ſub* Dio, & *Aëre libero; non Socors, ſed in Motu; Dapibus plerunque Recentibus, & inemtis; ſine Curis & Invidia.*

50. De Vita Militari, *in* Iuventu-

ventu-

ventute, etiam bonam habemus Opinionem; Certe complures Bellatores *egregii longævi fuerunt;* Corvinus, Camillus, Xenophon, Agesilaus, *& Aii tam Prisci, quam Moderni: Prodest certe Longævitati, si à Iuventute, ad Ætatem Provectam, omnia crescant in* Benignius, *ut Iuventus laboriosa, Dulcedinem quandam Senectuti largiatur: Existimamus etiam* Affectus Militares, *ad Contentionis studium, & spem Victoriæ, erectos, talem infundere Calorem* Spiritibus, *qui Longævitati prosit.*

ME-

MEDICINÆ AD Longævitatem.

Ad Artic. 10. Connexio.

MEdicina quæ habetur, intuetur fere tantum *Conſervationem Sanitatis* & *Curationem Morborum*; de iis autem, quæ proprie ſpectant ad *Longævitatem*, parva eſt Mentio, & tanquam obiter. Proponemus tamen ea *Medicamenta*, quæ in hoc genere notantur, *Cordialia* ſcilicet quę vocantur

tur

tur. Etenim quæ ſumpta in *Curationibus*, *Cor*, & (quod verius eſt) *Spiritus* muniunt, & roborant, contra *Venena*, & *Morbos*, tranſlata cum Iudicio & Delectu in *Diætam*, etiam ad Vitam producendam, aliqua ex parte, prodeſſe poſſe, conſentaneum eſt. Id faciemus non promiſcue ea cumulantes, (ut moris eſt) ſed excerpentes Optima.

1. Aurum *triplici Forma exhibetur*; *Aut in* Auro (*quod appellant*) Potabili; *aut in* Vino Extinctionis Auri; *aut in*

Auro in Substantia; *qualia sunt*, Aurum Foliatum, & Limatura Auri. *Quod ad* Aurum Potabile *attinet, cœpit dari in Morbis desperatis, aut gravioribus, pro egregio Cordiali, atque successu non contemnendo. Verum existimamus* Spiritus Salis, *per quos fit Dissolutio, Virtutem illam, quæ reperitur, largiri potius, quam ipsum* Aurum; *Quod tamen sedulo celatur: Quod si aperiri possit* Aurum *absque Aquis Corrosivis, aut per Corrosivas, (modo absit Qualitas Venenata) bene postea ablutas, Rem non inutilem fore arbitramur.*

2. Margaritæ *sumuntur aut in* Pulvere lævigato, *aut*

in Malagmate *quodam sive Dissolutione, per* Succum Limonum *impense acerborum, & recentium; atque dantur aliquando in* Confectionibus Aromaticis, *aliquando in* Liquore. Margarita *proculdubio affinitatem habet cum* Concha, *cui adhæret; & possit esse similis fere Qualitatis cum* Testis Cancrorum Fluviatilium.

3. *Inter* Gemmas Crystallinas *habentur pro Cordialibus præcipue duæ;* Smaragdus *&* Hyacinthus; *quæ dantur sub iisdem Formis, quibus* Margaritæ, *excepto quod Dissolutiones earum* (*quod scimus*) *non sint in usu. Verum nobis magis suspectæ sunt* Gemmæ *illæ* Vitreæ,

treæ, *ob Asperitatem.*

[*Monitum.*] De his, quæ memoravimus, quatenus & quomodo Iuvamentum præbeant, postea dicetur.

4. Lapis Bezoar *probatæ est Virtutis; quod Spiritus recreet, & lenem Sudorem provocet.* Cornu *autem* Monocerotis, *de Existimatione sua decidit; ita tamen ut gradum servet, cum* Cornu Cervi, *&* Osse *de* corde Cervi, *&* Ebore, *& similibus.*

5. Ambra Grisia *ex optimis est, ad Spiritus demulcendos, & confortandos. Sequuntur* Nomina *tantum* Simplicium, *cum Virtutes ipsarum satis sint cognitæ.*

Calida.

Crocus.
Folium Indum.
Lignum Aloes.
Cortex Citri.
Melissa.
Ocymum.
Caryophyllata.
Flores Arantiorum.
Rosmarinus.
Menta.
Betonica.
Carduus Benedictus.

Frigida.

Nitrum.
Rosa.
Viola.
Fragaria.

Fra-

Fraga.
Succus Limonum dulciũ.
Succus Arantiorum dulcium.
Succus Pomorum Fragrantium.
Borago.
Buglossa.
Pimpinella.
Santalum.
Camphora.

[*Monitum.*] Cum de iis jam Sermo sit, quæ in *Diætam* transferri possint; *Aquæ* illæ *Ardentiores*, atque *Olea Chymica*, (quæ, ut ait Quidam ex *Nugatoribus*, sunt sub *Planeta Martis*, & habent Vim furiosam, & destructivam) quinetiam *Aromata* ipsa

Acria & Mordacia, rejicienda ſunt; & videndum, quomodo componi poſſint *Aquæ*, & *Liquores ex* Præcedentibus, non *Phlegmaticæ* illæ *Stillaticiæ*; neque rurſus Ardentes ex *Spiritu vini*, ſed magis Temperatæ, & nihilominus vivæ, & Vaporem benignum ſpirantes.

6. *Hæſitamus de* Frequenti Sanguinis Miſſione, *utrum ad Longævitatem conferat, & potius in ea ſumus Opinione, quod hoc faciat, ſi in Habitum verſa fuerit, & cætera ſint accommodata; Etenim Succum Corporis Veterem emittit, & Novum inducit.*

7. *Arbitramur etiam* Morbos

bos *quosdam* Emaciantes, *bene curatos, ad Longævitatem prodesse; Succos enim Novos præbent Veteribus consumptis; atque* (*ut ait ille*) Convalescere est Iuvenescere ; *Itaque inducendi sunt tanquam* Morbi *quidam* Artificiales, *id quod fit per* Diætas strictas, *&* Emaciantes, *de quibus postea dicemus.*

INTENTIONES.

Ad Artic. 12. 13. & 14.

Connexio.

POstquam autem *Inquisitionem* absolverimus secundum subjecta, videlicet *Corporum Inanimato-*

matorum, *Vegetabilium*, *Animalium*, *Hominis*; propius accedemus, & *Inquisitionem* per *Intentiones* ordinabimus veras & proprias, (ut omnino arbitramur) quæque sint tanquam Semitæ Vitæ Mortalis. Neque enim in hac Parte quicquam, quod valeat, hactenus inquisitum est; sed plane fuerunt Hominum Contemplationes, quasi simplices, & non proficientes. Nam cum audiamus ex una parte Homines,
de

de confortando *Calore Naturali*, atque *Humore Radicali*; atque de *Cibis*, qui generant Sanguinem laudabilem, quique sit nec Torridus, nec Phlegmaticus; atque de *Refocillatione*, & *Recreatione Spirituum*, verba facientes; existimamus sane, Homines non malos esse, qui hæc loquuntur: Sed nihil horum potenter facit ad Finem. Cum vero ex altera parte, audiamus Sermones inferri de *Medicinis ex Auro*, (quia sci-

licet *Aurum* Corruptioni est minime obnoxium) & de *Gemmis*, ad recreandos Spiritus, propter Proprietates occultas, & Clarorem suum; Quodque, si possint detineri, & excipi in Vasibus *Balsama*, & *Quintæ Essentiæ Animalium*, Superbam faceret Spem *Immortalitatis*; Quodque *Carnes Serpentum*, & *Cervorum*, consensu quodã valeant ad Renovationem Vitæ, quia Alter mutat *Spolia*, alter *Cornua*; (debuerant autem

tem *Carnes Aquilarum* adjungere, quia *Aquila* mutat *Roſtrum* ;) Quodque quidam, cum *Vnguentum* ſub terra defoſſum reperiſſet, eoque ſe à Capite ad Pedes uſque unxiſſet, (exceptis *Plantis Pedum*) ex hujuſmodi Unctione trecentos Annos vixiſſet abſque morbo, (præter Tumores *Plantarum Pedum*;) Atque de *Arteſio*, qui cum *Spiritum* ſuum labaſcere ſenſiſſet, *Spiritum Adoleſcentis* cujuſdã Robuſti ad ſe traxiſſet,

eumque inde exanimaſſet; ſed ipſe complures Annos ex Alieno illo *Spiritu* vixiſſet; Et de *Horis Fortunatis*, ſecundum *Schemata Cæli*, in quibus *Medicinæ* ad Vitam producendam, colligi, & componi debent; Atque de *Sigillis Planetarum*, per quæ *Virtutes* cœlitus ad prolongationem vitæ haurire, & deducere poſſimus; & hujuſmodi *Fabuloſis*, & *Superſtitioſis*; prorſus miramur Homines ita Mente

captos, ut iis hujuſmodi Res imponi poſſint. Denique, ſubit Humani generis Miſeratio, quod tam duro Fato obſideatur, inter Res inutiles, & ineptas. Noſtras autem *Intentiones*, & Rem ipſam premere, & procul eſſe à Commentis vanis, & credulis, confidimus; & tales, ut Rebus, quæ illis *Intentionibus* ſatisfaciant, à Poſteris quam plurima, Intentionibus autẽ ipſis non multum, addi poſſe exiſtimemus.

Sunt tamen Pauca, ſed magni prorſus Momenti, quorum Homines præmonitos eſſe volumus.

Primo, nos in hac Sententia ſumus, ut exiſtimemus *Officia Vitæ*, eſſe *Vita ipſa* potiora. Itaque ſi quid ſit ejuſmodi, quod *Intentionibus* noſtris, magis exacte reſpondere poſſit, ita tamen ut *Officia*, & *Munia Vitæ*, omnino impediat; quicquid hujus generis ſit, rejicimus: Levem fortaſſe aliquam Mentionem hujuſmodi

modi Rerum facimus, sed minime illis insistimus. Neque enim de vita aliqua, in *Speluncis*, ubi Radii & Tempestates cœli non penetrent, instar *Antri Epimenidis*; Aut de perpetuis *Balneis*, ex Liquoribus præparatis; Aut de *Superpelliciis*, & Ceratis ita applicandis, ut Corpus perpetuo sit tanquam in Capsula; Aut de *Pigmentis Spissis*, more *Barbarorum* nonnullorũ; Aut de *Ordinatione Victus* & *Diætæ* accurata, quæ solum

ſolum hoc videatur agere, & nihil aliud curare, quam ut quis vivat; (qualis fuit *Herodici* apud Antiquos, & *Cornari Veneti* noſtro Sæculo, ſed majore cum Moderatione;) Aut de hujuſmodi Portentis, Faſtidiis, & Incommodis, ſermonem aliquem ſerium, & diligentem inſtituimus; Sed & afferimus Remedia, & Præcepta, ex quibus *Officia vitæ* non deſerantur, aut nimias excipiant Moras, & Moleſtias.

Se-

Secundo, ex altera parte, Hominibus denunciamus, ut nugari desinant; nec existiment tantum Opus, quantum est *Naturæ potentem Cursum remorari*, & retrovertere, posse Haustu aliquo Matutino, aut usu alicujus pretiosæ *Medicinæ*, ad Exitũ perduci; sed ut pro certo habeant, necesse esse ut hujusmodi Opus sit plane Res operosa, & quæ ex compluribus Remediis, atque eorum inter se Connexione idonea,

nea, conſtet; Neque enim quiſquam ita ſtupidus eſſe debet, ut credat id quod nunquam eſt factum, fieri poſſe, niſi per Modos etiam nunquam tentatos.

Tertio diſerte profitemur, nonnulla ex iis, quæ proponemus, Experimento nobis non eſſe probata, (neque enim hoc patitur noſtrum Genus Vitæ) ſed tantū ſumma (ut arbitramur) Ratione, ex Principiis noſtris, & Præſuppoſitis

tis, (quorum alia inſerimus, alia Mente ſervamus) eſſe derivata; & tanquam ex *Rupe*, aut *Minera* ipſius *Naturæ*, exciſa & effoſſa. Neque tamen Curam omiſimus, eamque providentem & ſedulam, quin (quandoquidem de Corpore Humano agatur, quod, ut ait *Scriptura, eſt ſupra Veſtimentum)* ea proponamus Remedia, quæ ſint tuta ſaltem, ſi forte non fuerint fructuoſa.

Quarto, illud Homi-
nes

nes rite, & animadvertere, & diſtinguere volumus; Non eadem ſemper, quæ ad *Vitam Sanam*, ad *Vitam Longam* conferre. Sunt enim nonnulla, quæ ad *Spirituum Alacritatem*, & *Functionum Robur*, & Vigorem, proſunt, quæ tamen de *Summa Vitæ* detrahunt. Sunt & alia, quæ ad *Prolongationem Vitæ* plurimum juvant, ſed tamen non ſunt abſque Periculo *valetudinis*; niſi per Accommodata quædam huic Rei occurratur;

ratur; de quibus tamen (proutRes poſtulat) Cautiones, & Monita exhibere non prætermittemus.

Poſtremo, viſum eſt nobis varia Remedia, ſecundum ſingulas *Intentiones*, proponere; Delectum vero Remediorum, atque Ordinem ipſorum, in medio relinquere. Etenim ex ipſis, quæ *Conſtitutionibus Corporum* diverſis, quæ *Generibus Vitæ* variis, quæ *Ætatibus* ſingulis, maxime conveniant,

niant, quæque alia poſt alia ſumenda ſint, & quomodo *Praxis* univerſa harum Rerum ſit inſtruenda, & regenda, exacte perſcribere, & nimis longum foret, neque idoneum eſt quod publicetur.

Intentiones in *Topicis* propoſuimus tres. *Prohibitionem Conſumptionis*; *Perfectionem Reparationis*; & *Renovationem Veterationis*. Verum, cum quæ dicentur, nihil minus ſint, quam *Verba*, *In-*

ten-

tentiones illas tres ad decem *Operationes* deducemus.

1. Prima eſt Operatio ſuper *Spiritus*, ut revireſcant.

2. Secunda Operatio eſt, ſuper *Excluſionem Aëris*.

3. Tertia Operatio eſt, ſuper *Sanguinem*, & *Calorem Sanguificantem*.

4. Quarta Operatio eſt, ſuper *Succos Corporis*.

5. Quinta Operatio eſt, ſuper *Viſcera*, ad *Extruſionem Alimenti*.

6. Sex-

6. Sexta Operatio eſt, ſuper *Partes Exteriores*, ad *Attractionẽ Alimenti.*

7. Septima Operatio eſt, ſuper *Alimentum* ipſum, ad *Inſinuationem* ejuſdem.

8. Octava Operatio eſt, ſuper *Actum ultimum Aſſimilationis.*

9. Nona Operatio eſt, ſuper *Intenerationem Partium*, poſtquam cœperint deſiccari.

10. Decima Operatio eſt, ſuper *Expurgationem Succi veteris*, & *Subſtitutionem Succi novi.*

Harum

Harum *Operationum* Primę Quatuor pertinent ad *Intentionem* primam; Quatuor Proximę, ad *Intentionẽ* ſecundam; Duæ ultimæ, ad *Intentionem* Tertiam.

Cum vero hæc Pars de *Intentionibus*, ad *Praxin* innuat, ſub *Hiſtoriæ* Nomine, non ſolum *Experimenta*, & *Obſervationes*, ſed etiam *Conſilia*, *Remedia*, *Cauſarum Explicationes*, *Aſſumpta*, & quæcunque huc ſpectant, immiſcebimus.

OPE-

OPERATIO super Spiritus, ut maneant juveniles, & reviresсant.

I.

HISTORIA.

1. SPiritus *omnium, quæ in Corpore fiunt*, Fabri *sunt atque* Opifices. *Id & Consensu, & ex infinitis* Instantiis *patet*.

2. *Si quis posset efficere, ut in Corpore Senili rursus indantur* Spiritus, *quales sunt in Iuvene*; Rotam *hanc Magnam*, Rotas *reliquas Minores circumagere, &* Naturæ Cursum *retrogradum fieri posse, consentaneum est.*

3. *In*

3. *In omni* Consumptione, *sive per Ignem, sive per Ætatem, quo plus* Spiritus *Rei, sive Calor deprædatur Humorem, eo brevior est Duratio Rei. Id ubique occurrit, & patet.*

4. Spiritus *in tali Temperamento, & Gradu Activitatis ponendi sunt, ut Succos Corporis (ut ait ille)* non bibant, & sorbeant, sed pytissent.

5. *Duo sunt Genera* Flammarum; *una* Acris *&* Impotens, *quæ Tenuiora evolare facit, in Duriora parum potest; ut* Flamma *ex* Stramine, *vel* Ramentis Ligni: *Altera* Fortis *&* Constans, *quæ etiam insurgit in Dura, & Obstinata, qua-*

lis est Lignorum grandiorum *& similium.*

6. Flammæ Acriores, *& tamen minus* Robuſtæ, *Corpora deſiccant, & reddunt effœta, & exucta; at* Fortiores *Corpora inteneránt, & liquant.*

7. *Etiam ex* Medicinis diſſipantibus, *nonnullæ in Tumoribus, tenuia tantum emittunt, ideoque indurant; nonnullæ potenter diſcutiunt, ideoque emolliunt.*

8. *Etiam in* Purgantibus, *& Abſtergentibus, quædam magis Fluida raptim aſportant; quædam magis Contumacia, & Viſcoſa trahunt.*

9. Spiritus *tali* Calore *indui, & armari debent, ut potius*

ament

ament Dura, *& obstinata convellere, & subruere; quam* Tenuia, *& Præparata emittere, & asportare: Eo enim modo fit Corpus Viride, & Solidum.*

10. *Spiritus* ita subigendi, & componendi sunt, ut fiant *Substantia densi,* non *rari; Calore pertinaces,* non *acres; Copia,* quãta sufficit ad Munia Vitæ, non *redundantes,* aut *turgidi; Motu sedati,* non *subsultorii,* & inæquales.

11. *Super* Spiritus *plurimum operari, & posse* Vapores, *ex Somno, & Ebrietate, & Passionibus Melancholicis, & Lætifi-*

cantibus, *&* *Recreatione* Spirituum *per Odores in Deliquiis*, *&* *Languoribus, patet.*

12. Spiritus *quatuor modis condenſantur. Aut* Fugando; *Aut* Refrigerando; *Aut* Demulcendo; *Aut* Sedando: *Atque primum de* Condenſatione *per* Fugam *videndum.*

13. *Quicquid* fugat *undequaque, cogit Corpus in Centrum ſuum, atque ideo* condenſat.

14. *Ad* Condenſationem Spirituum *per* Fugam, *longe potentiſſimum, & efficaciſſimum, eſt* Opium; *& deinde* Opiata, *atque generaliter* Soporifera.

15. *Efficacia* Opii *ad* Condenſationem Spirituum *ad-*

modum

modum insignis est; cum tria fortasse Grana ejus, Spiritus *paulo post ita coagulent, ut non redeant, sed extinguantur, & reddantur immobiles.*

16. Opium, *& Similia non* fugant Spiritus *propter* Frigus *suum; (Habent enim partes manifesto calidas:) Sed è converso* refrigerant, *propter* Fugam Spirituum.

17. Fuga Spirituum *ex* Opio, *&* Opiatis, *optime cernitur, in illis exterius Applicatis; quia subinde* Spiritus *statim se subducunt, nec amplius accedere volunt, sed mortificatur Pars, & vergit ad* Gangrænam.

18. Opiata *in magnis* Doloribus, *veluti* Calculi, *aut in*

Abſciſſione Membrorũ, *Dolores mitigant; maxime per* Fugam Spirituum.

19. Opiata *ſortiuntur bonum Effectum ex mala Cauſa*: Fuga *enim* Spirituum, *mala;* Condenſatio *autem eorum à* Fuga, *bona.*

20. Græci *multum poſuerunt, & ad Sanitatem, & ad Prolongationem Vitæ, in* Opiatis: Arabes *vero adhuc magis; in tantum ut* Medicinæ *ſuæ* Grandiores, (*quas* Deorum manus *vocant*) *pro Baſi ſua, & Ingrediente principali habeant* Opium; *reliquis admiſtis ad ejus noxias Qualitates retundendas, & corrigendas; quales ſunt* Theriaca, Mithridatiũ, *& cætera.*

21. *Quic-*

21. *Quicquid in* Cura Morborum Pestilentialiũ, *& Malignorum, fœliciter exhibetur, ut* Spiritus *sistantur, & frænentur, ne turbent, & tumultuentur; id optime transfertur ad Prolongationem Vitæ; cum idem faciat ad utrumque;* Condensatio *videlicet* Spirituum. *Id autem præstant ante omnia* Opiata.

22. Turcæ Opium *experiuntur, etiam in bona Quantitate, innoxium, & confortativum; adeo ut etiam ante Prælia, ad Fortitudinem illud sumant; Nobis vero nisi in parva Quantitate, & cum bonis Correctivis, lethale est.*

23. Opium, & Opiata, *manifesto deprehenduntur excitare*

Venerem; quod testatur vim ipsorum ad roborandos Spiritus.

24. Aqua Stillatitia *ex Sylvestri* Papavere, *ad* Crapulam, Febres, *& varios Morbos fœliciter adhibetur; quæ proculdubio est temperatum Genus* Opiati: *Neque de Varietate Usus ejus miretur quispiam; Id enim* Opiatis *familiare est; quia* Spiritus *roboratus & densatus, insurgit in quemcunque Morbum.*

25. Turcæ *habent etiam in usu* Herbæ *Genus, quam vocant* Caphe, *quam desiccatam pulverizant, & in Aqua calida propinant; quam dicunt haud parvum præstare illis Vigorem, & in Animis, & in Ingeniis;*

Quæ

Quæ tamen largius ſumpta, Mentem movet, & turbat; unde manifeſtum eſt eam eſſe ſimilis Naturæ cum Opiatis.

26. *Celebratur in univerſo* Oriente Radix *quædam vocata* Betel, *quam* Indi, *& reliqui in ore habere, & mandere conſueverunt; atque ex ea Manſione mire recreantur, & ad Labores tolerandos, & ad Languores diſcutiendos, & ad Coitum fortificandum; videtur autem eſſe ex* Narcoticis, *quia magnopere denigrat Dentes.*

27. *Incepit noſtro ſæculo in immenſum creſcere uſus* Tobacco; *atque afficit Homines occulta quadam delectatione, ut qui illi ſemel aſſueti ſint, difficile po-*

ſtea abſtineant; Et facit procul-dubio ad Corpus allevandum, & tollendas Laſſitudines: Atque vulgo Virtus ejus refertur, eo quod aperiat Meatus, & eliciat Humores: Attamen, rectius referri poteſt ad Condenſationem *Spirituum; cum ſit* Hyoſcyami *quoddam genus, & Caput manifeſto turbet, quemadmodum* Opiata.

28. *Sunt aliquando* Humores *generati in Corpore, qui & ipſi ſunt tanquam* Opiati; *ut ſit in aliquibus Melancholiis, quibus ſi quis corripiatur, admodum ſit longævus.*

29. Opiata (*quæ etiam* Narcotica *vocantur, &* Stupefactiva) Simplicia *ſunt,* Opium *ipſum,*

ipsum, quod est Succus Papaveris; Papaver *utrunque & in Herba, & in Semine*; Hyoscyamus; Mandragora; Cicuta; Tobacco; Solanum.

30. Opiata Composita *sunt*, Theriaca, Mithridatiũ, Triferæ, Ladanum Paracelsi, Diacodium, Diascordiũ, Philoniũ, Pillulæ *de* Cynoglossa.

31. *Ex his, quæ dicta sunt, possent deduci quædam* Designationes, *sive Consilia ad prolongationem vitæ, secundum hanc* Intentionem, *scilicet* Condensationis Spirituum *per* Opiata.

32. *Sit itaque quotannis à Iuventute Adulta*, Diæta *quædam* Opiata: *usurpetur sub*

Fine Maji; *quia* Spiritus *Æstate maxime solvuntur, & attenuantur, & minor instat metus ab Humoribus frigidis: Sit vero* Opiatum *aliquod* Magistrale, *debilius quam ea, quæ in usu sunt, & quod minorem Quantitatem Opii, & quoad parciorem Mixturam impense Calidorum: Sumatur Mane inter Somnos; Victus sit simplicior, & parcior, absque Vino, aut Aromatibus, aut Vaporosis: Sumatur autem* Medicina *alternis tantum diebus, & continuetur* Diæta, *ad Quatuordecim* Dies. *Hæc* Designatio *Iudicio nostro* Intentioni *haud perperam satisfacit.*

33. *Possit etiam esse Acceptio*

Opiatorum, *non tantum per* Os, *ſed etiam per* Fumos; *Sed talis eſſe debet; ut non moveat nimis Facultatem Expulſivam, aut eliciat Humores; ſed tantum brevi mora operetur ſuper* Spiritus *intra cerebrum; Itaque* Suffumigatio matutina, *per Os, &* *Nares excepta, cum* Tobacco, *admiſta* ligno Aloes, *& Foliis Siccis* Roris marini, *& parum* Myrrhæ, *utilis foret.*

34. *In* Opiatis magnis, *qualia ſunt* Theriaca, Mithridatium, *& cætera (præſertim in Iuventute) non malum foret, potius* Aquas *ipſorum* Stillatitias *ſumere, quam* Corpora *ipſorum; Etenim* Vapor *in diſtillando ſurgit;* Calor Medicamenti *fere*

ſub-

ſubſidet: Aquæ *autem* Stillatitiæ, *plerunque in Virtutibus, quæ per Vapores fiunt, bonæ; in cæteris, enerves.*

35. *Sunt* Medicamenta, *quæ Gradum habent quendam debilem, & occultum, & propterea tutum, ad Virtutem* Opiatam; *Ea immittunt Vaporem lentum & copioſum, ſed non malignum, quemadmodum* Opiata *faciunt: Itaque* Spiritus *non fugant, ſed congregant tamen, & nonnihil inſpiſſant.*

36. Medicamenta *in ordine ad* Opiata *ſunt ante omnia* Crocus, *atque ejus* Flores; *deinde* Folium Indum; Ambra-griſia; Coriandri Semen *præparatũ*; Amomum, & Pſeudamomũ;

Lignum

LignumRhodium; AquaFlorum Arantiorum, *& multo magis Infuſio* Florum *eorundem recentium in* Oleo Amygdalino; Nux Muſcata *foraminata, & in* Aqua Roſacea *macerata.*

37. *Vt* Opiata *parce admodum, & certis Temporibus (ut dictum eſt) ita hæc* Secundaria, *familiariter, & in Victu quotidiano, ſumi poſſunt; & multum conferent ad Prolongationē vitæ. Certe* Pharmacopœus *quidam* Calecutiæ, *ex Vſu* Ambræ, *ad centum ſexaginta Annos vixiſſe perhibetur; Atque* Nobiles *in* Barbaria, *ex ejuſdem Vſu, longævi reperiuntur, cum Plebs brevioris ſit Ævi; Et apud Majores noſtros, qui nobis fuerunt* Vi-

Vivaciores, Crocus *magno in Vſu fuit, in* Placentis, Iuſculis, *&c. Atque de primo Modo* Condenſationis Spirituum, *per* Opiata, *&* Subordinata, *hæc inquiſita ſint.*

38. *Iam vero de ſecundo Modo* Condenſationis Spirituum *per* Frigus, *inquiremus; Proprium enim Opus Frigoris eſt* Denſatio; *atque perficitur abſque Malignitate aliqua, aut Qualitate inimica: ideoque tutior eſt Operatio, quam per* Opiata; *licet paulo minus potens, ſi per vices tantum, quemadmodum* Opiata, *uſurparetur: At rurſus, quia familiariter, & in Victu quotidiano moderate adhiberi poteſt, etiam longe potentior*

tior ad prolongationem vitæ eſt, quam per Opiata.

39. Refrigeratio Spirituum, *ſit tribus modis; Aut per* Reſpirationem; *Aut per* Vapores; *Aut per* Alimenta: *Prima optima eſt, ſed fere extra noſtram poteſtatem; Secunda etiam potens, & tamen præſto eſt; Tertia debilis & per Circuitus.*

40. Aër Limpidus *& purus, & nihil habens Fuliginis, antequam recipiatur in Pulmones, & minus obnoxius Radiis ſolis,* Spiritus *optime denſat. Talis invenitur aut in jugis Montium Siccis, aut in Campeſtribus perflatilibus, & tamen umbroſis.*

41. Quo-

41. *Quoad* Refrigerationem *&* Densationem Spirituum *per* Vapores, Radicem *hujus* Operationis *ponimus in* Nitro, *veluti* Creatura *ad hoc* propria, *&* electa; *his usi & persuasi indiciis.*

42. Nitrum *est tanquam* Aroma *Frigidum; Idque indicat Sensus ipse. Mordet enim, & tentat Linguam, & Palatum Frigore, ut* Aromata *Calore; Atque inter ea quæ novimus, unicum est, & solum,* quod *hoc præstet.*

43. Frigida *fere omnia (quæ sunt proprie Frigida, non per Accidens, ut* Opium,) *habent* Spiritum *exilem, & paucum; Contra* spirituosa *sunt omnia*

fere

fere Calida. Solum invenitur Nitrum *in Natura Vegetabili, quod* Spiritu *abundet, & tamen sit* Frigidum. *Nam* Caphura *quæ est Spirituosa, & tamen edit Actiones Frigidi, refrigerat per Accidens tantum; nempe Tenuitate sua, absque Acrimonia, juvando perspirationem in Inflammationibus.*

44. *In* Congelatione *&* Conglaciatione Liquorũ *quæ nuper cœpit esse in Usu, per* Nivẽ *&* Glaciem *ad Exteriora Vasis apposita, immiscetur illis* Nitrum; *atque proculdubio excitat, & roborat* Congelationem; *Verum est, etiam usurpari ad hoc Salem Nigrum commu-*

nem,

nem, qui potius Activitatem in-dit Frigori Nivali, *quam per se infrigidat; Sed, ut accepi, in Regionibus calidioribus, ubi* Nix *non cadit, fit Conglaciatio à* Nitro *solo; Sed hoc mihi compertum non est.*

45. Pulvis Pyrius, *qui præcipue constat ex* Nitro, *perhibetur epotus conducere ad Fortitudinem, & usurpari à Nautis sæpenumero, & Militibus ante prælia, quemadmodum à* Turcis Opium.

46. *Datur fœliciter* Nitrum *in* Causonibus, *& Febribus Pestilentialibus, ad leniendos, & frænandos Ardores earum perniciosos.*

47. *Manifestissimum est* Nitrum

trum in Pulvere Pyrio *magnopere exhorrere Flammam; unde fit admirabilis illa ventositas, &* *Exufflatio.*

49. Nitrum *deprehenditur esse veluti* Spiritus Terræ: *Etenim certissimum est, quamcunque Terram licet puram, neque Nitrosis admixtam, ita accumulatam, & tectam, ut immunis sit à Radiis Solis, neque emittat aliquod Vegetabile, colligere etiam satis copiose* Nitrum; *unde liquet* Spiritum Nitri, *non tantum* Spiritui Animalium, *verum etiam* Spiritui Vegetabilium *esse inferiorem.*

49. Animalia *quæ potant ex* Aqua Nitrosa, *manifesto pinguescunt, quod signum est Frigidi in* Nitro.

50. Impinguatio Soli *maxime fit à* Nitroſis: *omnis enim Stercoratio eſt* nitroſa; *Atque hoc ſignum eſt* ſpiritus *in* Nitro.

51. *Ex his patet* Spiritus humanos *per* Spiritum Nitri *poſſe infrigidari, & denſari; & fieri magis Crudos, & minus Acres; Quemadmodum igitur* Vina fortia, & Aromata, & *Similia*, Spiritus *incendunt, & Vitam abbreviant; ita &* Nitrum *è converſo illos componit, & comprimit, & facit ad Longævitatem.*

52. Uſus *autem* Nitri *poteſt eſſe in Cibo inter Salem, ad decimam partem ſalis; in Iuſculis matutinis, ad Grana à tribus ad decem; etiam in Po-*

tu,

tu; sed qualitercunque usurpatum cum modo, ad Longævitatem summe prodest.

53. *Quemadmodum* Opium *præcipuas Partes tenet in* Condensatione Spirituum *per* Fugam; *atque habet simul sua* Subordinata, *minus potentia, sed magis tuta, quæ & majori Quantitate, & frequentiori Usu sumi possunt, de quibus superius diximus: ita similiter &* Nitrum, *quod condensat spiritus per Frigus, & quandam (ut Moderni loquuntur)* Frescuram; *habet quoque & ipsum sua* subordinata.

54. Subordinata *ad* Nitrum *sunt, omnia quæ exhibent*

Odo-

Odorem *nonnihil* Terreum; *qualis est Odor* Terræ puræ, *&* *bonæ, recenter effossæ & versatæ: In his præcipua sunt* Borago, Buglossa, Hippo-buglossa, Pimpinella, Fragaria, *&* Fraga *ipsa*, Frambesia, Fructus Cucumeris crudus, Poma cruda fragrantia, Folia *&* Gemmæ Vitis, *etiam* Viola.

55. Proxima *sunt, ea quæ habent quendam* Virorem Odoris, *sed paulo magis vergentem ad* Calidum, *neque omnino expertem virtutis illius* Refrigerii; *Qualia sunt* Melissa, Citrum viride, Arantium viride, Aqua Rosacea stillaticia; Pira *assa fragrantia*; *etiam* Rosa Pallida,

lida, Rubea, & Muscatella.

56. *Illud notandum est*, Subordinata *ad* Nitrum *plerunque plus ad* intentionem *conferre* Cruda, *quam* Ignem passa; *quia* Spiritus *ille* Refrigerii, *ab* Igne *dissipatur*; *Itaque bene sumuntur infusa in* Potu, *aut* Cruda.

57. *Quemadmodum* Condensatio Spiritus *per* Subordinata *ad* Opium, *fit aliquatenus per* Odores; *similiter & illa, quæ fit per* subordinata *ad* Nitrum; *Itaque* Odor Terræ Recentis, *& puræ*, Spiritus *optime compescit*, *sive Aratrum sequendo*, *sive fodiendo*, *sive Herbas inutiles evellendo: etiam*

Folia *in Sylvis, & Sepibus, vergente Autumno, decidentia, bonum* Refrigerium *præstant* Spiritibus; *Et maxime omnium,* Fragaria moriens. *Etiam* Odor Violæ, *aut* Florum Parietariæ, *aut* Fabarum, *aut* Rubi ſuavis, *&* Madre-ſelve, *exceptus dum creſcunt, ſimilis eſt Naturæ.*

58. *Quin & novimus* Virum Nobilem *longævum*, *qui ſtatim à Somno*, Glebam Terræ Recentis, *ſub Nares apponi quotidie fecit, ut ejus* Odorem *exciperet.*

59. *Dubium non eſt, quin* Refrigeratio, *&* Attemperatio Sanguinis, *per* Frigida, *qualia ſunt* Endivia, Cichorea, He-

Hepatica, Portulaca, *&c. per Consequens infrigidet quoque* Spiritus; *sed hoc fit per Circuitum: At* Vapores *operantur immediate.*

Atque de Condensatione Spirituum *per* Frigus, *jam inquisitum est; Tertiam diximus esse* Condensationem, *per id quod vocamus*, Demulcere Spiritus; *Quartam, per* Sedationem Alacritatis, *& Motus nimii ipsorum.*

60. Demulcent Spiritus, *quæcunque illis sunt* grata, *atque* amica; *neque tamen provocant eos nimium ad* Exterius; *sed contra faciunt, ut* Spiritus *quasi seipsis contenti, se fruantur, & recipiant se in* Centrum *suum.*

61. *De his, si repetas ea, quæ superius posita sunt, tanquam* subordinata, *& ad* Opium, *& ad* Nitrum; *nihil est opus alia Inquisitione.*

62. *Quod vero ad* Sedationem Impetus Spirituum *attinet, de ea mox dicemus, cum de* Motu *ipsorũ inquiremus: Nunc igitur postquam* de Densatione Spirituum *dixerimus, (quæ pertinet ad* Substantiam *ipsorum,) veniendum ad* Modum Caloris *in ipsis.*

63. Calor Spirituum, *ut diximus, ejus generis esse debet, ut sit* Robustus, *non* Acris: *& amet Obstinata subruere, potius quam Attenuata asportare.*

64. *Cavendum ab* Aromatibus,

bus, Vino, & Potu forti; *ut usus ipsorum sit valde temperatus, & abstinentia interpolatus:* Etiã à Satureia, Origano, Pulegio, *& omnibus, quæ ad Palatum* Acria *sunt, & Incensiva. Illa enim præstant* Spiritibus *Calorem non* Fabrilem, *sed* Prædatorium.

65. Robustum *præbent* Calorem *præcipue* Enula, Allium, Carduus benedictus, Nasturtiũ adolescens, Chamedrys, Angelica, Zedoaria, Verbena, Valeriana, Myrrha, Costum, Sambuci Flores, Myrrhis. *Horum usus cum Delectu, & Iudicio, alias in* Condimentis, *alias in* Medicamentis, *huic rationi satisfaciet.*

66. *Bene etiam cedit, quod* O-piata *Magna huic quoque Operationi egregie ſerviunt; eo videlicet quod exhibent* Calorem *talẽ per* Compoſitionem, *qualis in* Simplicibus *optatur, ſed vix habetur: Etenim recipiendo Calida illa intenſiſſima (qualia ſunt* Euphorbium, Pyrethrũ, Staphys-agria, Dracontium, Anacardi, Caſtoreum, Ariſtolochium, Opopanax, Ammoniacum, Galbanum, *& ſimilia; quæ intus per ſe ſumi non poſſunt) ad retundendam vim* Narcoticam Opii, *conſtituunt demum talem* Complexionẽ *Medicamenti, qualem jam requirimus; Quod optime perſpicitur in hoc, quod* Theriaca, *&* Mithri-

thridatium, *& Reliqua, non ſunt Acria, nec mordent Linguam; ſed tantum ſunt paululum Amara, & Odoris potentis, & produnt demum* Caliditatem *ſuam in Stomacho, & Operationibus ſequentibus.*

67. *Etiam ad* Calorem robuſtum Spirituum, *facit* Venus *ſæpe* excitata, *raro* peracta: *atque nonnulli ex* Affectibus, *de quibus poſtea dicetur,* Atque de Calore Spirituum *Analogo ad Prolongationem vitæ, jam inquiſitum eſt.*

68. *De* Copia *ſpirituum, ut non ſint exuberantes, & ebullientes, ſed potius parci, & intra Modum,* (*cum* Flamma

parva non tantum prædetur, quantum magna,) brevis Inquisitio *est.*

69. *Videtur ab Experientia comprobari, quod* Diæta tenuis, *& fere* Pythagorica, *vel ex Regulis Severioribus vitæ* Monasticæ, *vel ex Institutis* Eremitarum, *quæ Necessitatem & Inopiam habebant pro Regula, vitam reddat Longævam.*

70. *Huc pertinent* Potus Aquæ, Stratum durum, Aër frigidus, Victus tenuis, (*scilicet ex* Oleribus, Fructibus, *atque* Carnibus & Piscibus *Conditis & Salitis, potius quam Recentibus & Calidis*) Indusium Cilicii, crebra Iejunia, crebræ Vigiliæ, raræ Voluptates sen-

ſenſuales, *& hujuſmodi: Omnia enim iſta minuunt* Spiritus, *eoſque redigunt ad* Quantitatem *eam, quæ tantummodo vitæ Muniis ſufficiat; unde minor ſit* Deprædatio.

71. *Quod ſi* Diæta *fuerit hujuſmodi Rigoribus, & Mortificationibus paulo benignior, ſed tamen ſemper æqualis, & ſibi conſtans, eandem opem præſtat; Etenim etiam in Flammis videmus, Flammam nonnihil majorem, (modo fuerit conſtans & tranquilla) minus abſumere ex Fomite ſuo, quam Flamma minor agitata, & per vices intenſior, & remiſſior: id quod plane demonſtravit Regimen, & Diæta* Cornari Veneti, *qui bibit &*

edit tot Annos ad justum Pondus; unde centesimum Annum Viribus & Sensibus validus superavit.

72. *Etiam videndum est, ne* Corpus, *quod plenius nutritur, neque per hujusmodi (quales diximus) Diætas emaciatur,* Veneris usum tempestivum *omittat; ne* Spiritus *nimis turgeant, & Corpus emolliant, & destruant. Itaque de* Copia Spiritus *moderata, & quasi frugali, jam inquisitum est.*

73. *Sequitur Inquisitio de* Frænatione Motus Spiritus; Motus *enim manifesto eum attenuat & incendit; Illa* Frænatio *fit tribus modis: Per* Somnum; *per* Evitationem *Laboris vehe-*

vehementis, aut Exercitii nimii, denique omnis lassitudinis; & per Cohibitionem Affectuum molestorum. *Ac primo de* Somno.

74. Fabula *habet*, Epimenidem *in* Antro *plures Annos dormivisse, neq; Alimento eguisse, cum* Spiritus *inter dormiendum minus depascat*.

75. *Experientia docet*, Animalia *quædam*, (*qualia sunt* Sorices, & Vespertiliones) *in quibusdam Locis occlusis, per integram Hyemem dormire; adeo* Somnus *Deprædationem vitalem compescit; Quod etiam facere putantur* Apes & Fuci, *licet quandoque à Melle destituti: Itidem* Papiliones, & Muscæ.

76. Somnus *post Prandium, ascendentibus in Caput Vaporibus non ingratis, (utpote primis Roribus Ciborum)* Spiritibus *prodest, sed ad alia omnia, quæ ad Sanitatem pertinent, gravis est & noxius; Attamen in extrema Senectute eadem est Ratio Cibi, &* Somni; *quia frequens esse debet, & Refectio, & Dormitio, sed brevis & pusilla: quinetiam ad ultimam Metam Senectutis, mera Quies, & perpetuus quasi Decubitus prodest, præsertim Temporibus Hyemalibus.*

77. *Verum ut* Somnus moderatus *ad Prolongationem vitæ facit, ita multo magis, si sit* Placidus, *& non turbidus.*

78. Somnum placidum *conciliant* Viola, Lactuca, (*præsertim cocta*) Syrupus è Rosis siccis, Crocus, Melissa, Poma *in introitu Lecti*, Offa panis *ex* vino Malvatico, *præsertim infusa prius* Rosa Muscatella: *Itaque utile foret, conficere aliquam Pillulam, vel aliquem Haustum parvum, ex hujusmodi Rebus, eoque uti familiariter. Etiam ea quæ Os Ventriculi bene claudunt, ut* Semen Coriandri *præparatum*, Cotonea, *&* Pyra *Fragrantia assata*, Somnum *inducunt placidum*; *Ante omnia*, Iuvenili Ætate, *& maxime iis, qui habent* Ventriculum *satis* fortem, *prodest* Haustus *bonus* Aquæ puræ, *cru-*

dæ,

dæ, in introitu Lecti.

[*Mandatum.*] De *Ecstasi voluntaria*, sive *procurata*, atque de *Cogitationibus Defixis*, & Profundis, (modo sint absq; Molestia) nihil habeo comperti; Faciunt proculdubio ad *Intentionem*, & densant *Spiritus*, etiam potentius quã *Somnus*: cum Sensus æque, aut magis sopiant, & suspendant: De illis inquiratur ulterius. Atque de *Somno* hactenus.

79. *Quatenus ad* Motum *&* Exercitia; Lassitudo *nocet, atque Motus & Exercitatio, quæ est nimis* celeris *&* velox, *quales sunt* Cursus, Pila, Gladiatoria, *& similia: Et rursus cum*

Impe-

Impetus extenditur ad ultimas Vires, *&* Nixus, *quales ſunt,* Saltus, Lucta, *& ſimilia.* Cer-*tum enim eſt*, Spiritus *in Anguſtiis poſitos, vel per* Pernicitatem Motus, *vel per* ultimos Nixus, *fieri poſtea magis* Acres, *&* Prædatorios. *Ex altera Parte,* Exercitia, *quæ ſatis* fortem*cient Motum, ſed non nimis* celerem, *aut ad* ultimas Vires (*quales ſunt* Saltatio, Sagittatio, Equitatio, Luſus Globorum, *& ſimilia*) *nihil officiunt, ſed proſunt potius.*

Veniendum jam ad Affectus, *&* Paſſiones Animi, *& videndum, qui ex ipſis, ad Longævitatem ſint Noxii, qui Vtiles.*

80. Gau-

80. Gaudia magna *attenuant, & diffundunt* Spiritus, & *vitam abbreviant:* Læticia familiaris *roborat* Spiritus, *evocando eos, nec tamen exolvendo.*

81. Impreſſiones Gaudiorum ſenſuales, *malæ*; Ruminationes Gaudiorum *in* Memoria, *aut* Prehenſiones *eorum ex* Spe, *vel* Phantaſia, *bonæ.*

82. *Magis confortat Spiritus* Gaudium preſſum, & *parce communicatum, quam* Gaudium effuſum, & *publicatum.*

83. Mœror & Triſtitia, *ſi* Metu *vacet, & non nimium* angat, *vitam potius prolongat:* Spiritus *enim contrahit, & eſt* Condenſationis Genus.

84. Me-

82. Metus graviores *vitam abbreviant*: *licet enim* & Mœror, & Metus, Spiritum *uterque angustiet*; *tamen in* Mœrore *est simplex* Contractio; *at in* Metu, *propter* Curas *de Remedio*, & Spes *intermistas*, *fit* Æstus, & Vexatio Spirituum.

85. Ira compressa *est etiam* Vexationis *genus*; & Spiritum *Corporis* Succos *carpere facit*; *At sibi* permissa, & foras prodiens, *juvat*; *tanquam* Medicamenta *illa*, *quæ* robustum *inducunt* Calorem.

86. Invidia *pessima est*, & *carpit* Spiritus, *atque illi rursus* Corpus; *eo magis*, *quod fere perpetua est*, *nec* agit (*ut dici-*

dicitur) Feſtos Dies.

87. Miſericordia *ex* Malo alieno, *quod in nos ipſos cadere non poſſe videtur, bona: quæ vero* Similitudine quadam *poteſt reflecti in* Miſerantem, *mala, quia excitat* Metum.

88. Pudor levis *minime officit, cum* Spiritus *paululum contrahat, & ſubinde effundat; adeo ut* Verecundi *diu* (*ut plurimum*) *vivant*: *At* pudor *ex* Ignominia magna, *& diu affligens*, Spiritus *contrahit, uſque ad* Suffocationem, *& eſt pernicioſus.*

89. Amor, *ſi non fuerit* infœlix, *& nimis* ſaucians, *ex genere* Gaudii *eſt; & eaſdem ſubit* Leges, *quas de* Gaudio *poſuimus.*

90. Spes *omnium* Affectuum *utilissima est, & ad prolongationem vitæ plurimum facit; si non nimium sæpe intercidat, sed Phantasiam* Boni Intuitu *pascat; Itaque qui* Finem *aliquem, tanquam Metam vitæ figunt, & proponunt; & perpetuo, & sensim, in* Voto *suo proficiunt; vivaces ut plurimum sunt; Adeo ut, cum ad* Cultum Spei *suæ venerint, nec habeant quod amplius sperent, fere Animis concidant, nec diu superstites sint; ut* Spes *videatur tanquam* Gaudium Foliatum, *quod in immensum extenditur, sicut* Aurum.

91. Admiratio, & Levis Contemplatio, *ad vitã prolon-*

gandam maxime faciunt; Detinent enim Spiritus, *in Rebus quæ placent, nec eos turbate, aut inquiete, & morose agere sinunt: Vnde omnes* Contemplatores Rerum Naturalium, *qui tot & tanta habebant, quæ mirarentur, (ut* Democritus, Plato, Parmenides, Apollonius) *longævi fuerunt: Etiam* Rhetores, *qui Res degustabant tantum, & potius* Orationis Lumen, *quam* Rerum Obscuritatem *sectabantur, fuerunt itidem Longævi; Vt* Gorgias, Protagoras, Isocrates, Seneca: *Atque certe quemadmodum* Senes *plerunque* Garruli, *& Loquaces sunt; ita &* Loquaces *sæpissime* senescunt: *Indicat enim* levem Con-

Contemplationem, *&* *quæ* Spiritum *non magnopere ſtringat, aut vexet:* *At* Inquiſitio Subtilis, *&* Acuta, *&* Acris, *vitam abbreviat;* Spiritum *enim laſſat, & carpit.*

Atque de Motu Spirituum *per* Animi affectus *hæc inquiſita ſint; ſubjungemus autem quaſdam alias* Obſervationes *Generales circa* Spiritus, *præter Superiores, quæ non cadunt in Diſtributionem præcedentem.*

92. *Præcipuæ Curæ eſſe debet, ut* Spiritus *non exolvantur ſæpius;* Solutionem *enim præcedit* Extenuatio; *neque* Spiritus *ſemel extenuatus, ita facile ſe recipit, & denſatur:* Exolutio *autem fit per nimios* Labores, *nimis*

nimis vehementes Affectus Animi; *nimios* Sudores; *nimias* Evacuationes; Balnea tepida: & intemperatum, *aut* intempestivum usum Veneris; *Etiam nimias* Curas, & Sollicitudines, & Expectationes *anxias*; *Denique per* Morbos malignos; & Dolores, & *Cruciatus Corporis graves: quæ omnia, quantum fieri potest, (ut etiam* Medici *vulgares monent) evitanda sunt.*

93. Spiritus & Consuetis *delectantur*, & Novis. *Mirum autem in Modum facit ad conservandum* Vigorem Spirituũ, *ut nec* Consuetis *utamur ad* Satietaté, *nec* Novis, *ante* Appetitum vividũ, & *strenuum.*

Ita-

Itaque & Consuetudines *abrumpendæ sunt Iudicio quodam & Cura, antequam proveniant ad* Fastidium; *&* Appetitus *ad* Nova, *ad tempus cohibendus, donec fiat* Fortior *&* Alacrior. *Atque insuper*, Vita, *quoad fieri potest, ita instituenda, ut Multas, & Varias habeat* Redintegrationes, *neque perpetuo in iisdem versando* Spiritus *torpeant: Licet enim non male dictum sit à* Seneca, Stultus semper incipit vivere, *tamen illa* Stultitia, *ut & aliæ quamplurimæ, Longævitati prodest.*

94. *Circa* Spiritus *observandum est, (etsi contrarium fieri consueverit) ut, quando percipiant*

piant Homines Spiritus *ſuos eſſe in* Statu Bono, *&* *Placido, & Sano,* (*id quod ex* Tranquillitate Animi, *&* Lætitia *datur perſpici*) *eos foveant, nec mutent; Sin in* Statu Inquieto, *& Maligno,* (*id quod ex* Triſtitia, Pigritia, *atque alia* Indiſpoſitione animi *apparebit*) *eos ſubinde obruant, & alterent. Continentur autem* Spiritus *in eodem* Statu, *per* Cohibitionem Affectuum, Temperamentum Diætæ, Abſtinentiam à Venere, Moderationem à labore, Otium mediocre; *Alterant autem, & obruunt* Spiritus, *Contraria iſtis; ſcilicet,* Affectus vehementes, Epulæ profuſæ, Venus immoderata, Labores ardui,

ardui, studia intensa, & Negotia. *Atqui consueverunt Homines, cum læti sunt, & sibi maxime placent, tum* Epulas, Venerem, Labores, Contentiones, Negotia, *maxime sequi, & affectare. Quod si quis Longitudini Vitæ consulere velit, contrario modo (quod mirum dictu) se gerere debet:* Spiritus *enim* Bonos *fovere, & continuare,* male Dispositos *exhaurire, & mutare, oportet.*

95. *Non inepte ait* Ficinus, Senes *debere ad* Confortationem Spirituum *suorum,* Acta Pueritiæ *suæ, &* Adolescentiæ *sæpe recordari, & ruminare. Certe Recreatio est* Senibus *singulis, tanquam peculiaris,* Recor-

datio *talis. Itaque dulce est Hominibus* Societatem *habere eorum, qui olim una educati fueerant*, & Loca *ipsa* Educationis *suæ invisere*. Vespasianus *autem huic Rei tantum tribuebat, ut cum esset* Imperator, *nullo modo Animum inducere potuisset, ut* Ædes Paternas, *licet humiles, mutaret; ne aliquid deperiret* Consuetudini Oculorum, & Memoriæ Pueritiæ *suæ*: *Quinetiam in* Scypho *quodam* Aviæ *suæ* ligneo, *cum Labro argenteo, Diebus Festis potabat.*

96. *Illud ante omnia* Spiritibus *gratum est; ut fiat* Progressus *continuo* in Benignius. *Itaque eo modo est instituenda Iuven-*

Iuventus, & Ætas virilis, ut Senectuti Nova Solatia *relinquantur; quorum præcipuum sit* Otium Moderatum. *Itaque sibi ipsi Manus inferunt* Senes Honorati, *qui in* Otium *non secedunt*: *Cujus Rei insigne reperitur Exemplum in* Cassiodoro; *qui tanta apud* Reges Italiæ Gothos *Auctoritate pollebat, ut instar Animæ esset erga eorum Negotia; postea autem fere Octogenarius in* Monasterium *se recepit, ubi non ante Centesimum demum Annum vitam clausit. At huic rei duæ* Cautiones *adhibendæ sunt: Vna ut non expectent, donec* Corpus *omnino* confectum *sit, &* morbidum: *etenim in hujusmodi*

Corporibus omnis Mutatio, *licet in* Benignius, *Mortem accelerat: Altera, ut* Otio *plane* inerti *se minime dedant, sed habeant* Aliquid *quod Cogitationes, & Animum ipsorum placide detinere possit; In quo genere, præcipua Oblectamenta sunt* Literæ, *deinde Studia* Ædificandi, & Plantandi.

97. *Postremo eadem* Actio, Contentio, Labor *libenter susceptus, & cum* bona Voluntate, Spiritus *recreat; Cum* Aversatione *autem, &* Ingratiis, Spiritus *carpit, & sternit: Itaque ad Longævitatem confert, si quis* Arte *talem vitam instituat, quæ libera sit, & ad* Arbitrium suum *traducatur; Aut*

tale

tale Obſequium *Animo ſuo conciliaverit, ut quicquid à Fortuna imponatur, eum potius* Ducat, *quam* Trahat.

98. *Neque illud omittendum ad* Regimen Affectuum; *ut præcipua Cura adhibeatur* Oris ventriculi; *Maxime ne ſit relaxatum nimis; quia plus dominatur illa* Pars *ſuper* Affectus, *præſertim* quotidianos, *quam aut* Cor, *aut* Cerebrum; *Exceptis tantummodo iis, quæ fiunt per potentes* Vapores, *ut in* Ebrietate, *&* Melancholia.

99. *De* Operatione *ſuper* Spiritus, *ut* Iuveniles *maneant, & revireſcant, hæc inquiſita ſunt: Quod eo diligentius præſtitimus, quod de his* Operationibus, *po-*

tiori ex parte, magnum est apud Medicos, *& alios Auctores, Silentium: Maxime autem, quia* Operatio *super* Spiritus, *eorumque* Recrudescentiam, *ad* Prolongationem *Vitæ, est* Via *maxime* Proclivis, *&* Compendiaria; *Propter duplex scilicet* Compendium; *Alterum, quod* Spiritus *Compendio operetur super Corpus; Alterum, quod* Vapores. *&* Affectus *compendio operentur super* Spiritus; *Adeo ut hæc* Finem *petant, quasi in* Linea recta; *cætera magis per* Circuitum.

OPE-

OPERATIO
ſuper Excluſionem Aëris.
II.

HISTORIA.

1. EXcluſio Aëris ambientis, *ad Diuturnitatem Vitæ dupliciter innuit. Primo, quod maxime omnium poſt* Spiritum Innatum, Aër Extrinſecus(*utcunque* Spiritum Humanum *quaſi animet,& ad* Sanitatem *plurimum conferat*) Succos *Corporis deprædatur,&* Deſiccationem *Corporis accelerat; Itaque* Excluſio Aëris, *ad Longitudinem vitæ confert.*

2. *Alter* Effectus, *qui ſequitur* Excluſionem Aëris, *ſubtilior multo eſt, & profundior; Scilicet quod* Corpus occluſum, *& non* perſpirans, Spiritum *incluſum detinet, & in* Duriora *Corporis vertit; unde* Spiritus *ea emollit, & intenerat.*

3. *Hujus rei explicata eſt Ratio in* Deſiccatione Inanimatorum; *Atque eſt* Axioma *quaſi infallibile, Quod* Spiritus Emiſſus *Corpora deſiccat*; Detentus *colliquat, & intenerat: Atque illud inſuper ſimul* aſſumendum, *Quod* Calor *omnis* proprie *attenuat, & humectat, & per* Accidens *tantum contrahit, & deſiccat.*

4. Vita *in* Antris *&* Speluncis,

cis, *ubi* Aër *non recipit* Radios Solis, *possit facere ad Longævitatem*; Aër *enim per se ad* Prædationem *Corporis non multum potest*, *nisi* Calore *excitatus*. *Certe si quis Memoriam Rerum recolat*; *ex pluribus* Reliquiis, *&* *Monumentis constare videtur*, *fuisse Hominum* Magnitudines, *&* Staturas, *longe iis quæ postea fuerunt*, *grandiores*; *ut in* Sicilia, *&* *aliis nonnullis Locis*. *Istiusmodi autem Homines*, *in* Speluncis, *plerunque Ætatem degebant*: *Atqui* Diuturnitas Ætatis, *&* Amplitudo Membrorum, *habent nonnihil commune*. *Etiam* Antrum Epimenidis *inter* Fabulas *ambulat*. *Suspicor etiam*,

vitam Anachoretarum Columnarium, *simile quippiam fuisse* vitæ in Antris; *quippe ubi* Radii solis *parum penetrabant, neque* Aër *magnas* Mutationes, *aut* Inæqualitates *recipere poterat. Illud certum, utrunque* Simeonem Stylitam, *&* Danielem, *&* Sabam, *atque alios* Anachoretas Columnares, *admodum Longævos fuisse. Etiam* Anachoretæ *Moderni, intra* Muros *aut Columnas septi, & clausi, Longævi sæpius reperiuntur.*

5. *Proxima* Vitæ in Antris, *est* Vita in Montibus. *Quemadmodum enim in* Antra, Calores Solis *non penetrant; ita in* Fastigiis Montium, *reflexione desti-*

destituti, parum possunt. Accipiendum autem hoc est de Montibus, *ubi* Aër Limpidus *est, & purus; Scilicet ubi propter* Ariditates Vallium, Nebulæ & Vapores *non ascendunt; Quod fit in* Montibus, *qui* Barbariam *cingunt; Ubi etiam hodie vivunt, sæpenumero ad Annos centum & quinquaginta, ut jam antea notatum est.*

6. *Atque hujusmodi* Aër, Antrorum, *aut* Montium, *ex sua Natura propria, parum aut nihil deprædatur: At* Aër, *qualis est noster, cum sit propter* Calores Solis Prædatorius, *quantum fieri potest, à Corpore est excludendus.*

7. Aër *vero prohibetur, &*

excluditur, duobus Modis: *Primo si* Claudantur *Meatus*; *secundo, si* Oppleantur.

8. *Ad* Clausuram Meatuum *faciunt, ipsius* Aëris Frigiditas; Nuditas Cutis, *ex qua illa induratur;* Lavatio *in* Frigida; Astringentia *Cuti applicata, qualia sunt* Mastyx, Myrrha, Myrtus.

9. *Multo magis huic* Operationi *satisfiet per* Balnea, *sed raro usurpata,* (*præsertim* Temporibus *Æstivis*) *quæ constent ex* Aquis Mineralibus Astringentibus, *quæ tuto exhiberi possunt; quales sunt* Chalybeatæ, *&* Vitriolatæ; *Hæ enim* Cutem *potenter contrahunt.*

10. *Quod ad* Oppletionem

atti-

attinet; Pigmenta, & *hujusmodi* Spissamenta Unctuosa, *atque* (*quod commodissime in usu potest esse*) Oleum, & Pinguia, *non minus* Corporis Substantiam *conservant*, *quam* Pigmenta *in* Oleo, & Vernix Ligna.

11. Britones Antiqui, *Corpus* Glasto *pingebant*, & *fuerunt admodum longævi*; *Quemadmodum* & Picti, *qui inde etiam* Nomen *traxisse à nonnullis putantur*.

12. *Hodie se pingunt* Bresilienses, & Virginenses, *qui sunt* (*præsertim illi priores*) *admodum longævi*; *adeo ut quinque abhinc Annis*, Patres Galli *nonnullos convenerint*, *qui* Ædifi-

dificationem Fernamburgi, *Annis abhinc centum & viginti, ipsi tunc* Virilis Ætatis, *meminissent.*

13. Ioannes *de* Temporibus, *qui dicitur ad Trecentesimum Annum Ætatem produxisse, interrogatus quomodo se conservasset; respondisse fertur, Extrà,* Oleo; *intus,* Melle.

14. Hyberni, *præsertim* Sylvestres, *etiam adhuc sunt valde vivaces; Certè ajunt paucis abhinc Annis,* Comitissam Desmondiæ *vixisse ad Annum Centesimum Quadragesimum, & ter per vices* dentiisse. Hybernis *autem Mos est, se nudos ante Focum* Butyro Salso, *& Veteri, fricare, & quasi condire.*

15. *Ii-*

15. *Iidem* Hyberni *in usu habuerunt* Lintea, *&* Indusia croceata; *Quod licet ad* arcendam Putrefactionem *introductum fuerat, tamen (utcunque) ad* vitæ Longitudinem *utile fuisse existimamus: Nam* Crocus, *ex omnibus quæ novimus, ad* Cutem, *&* Confortationem Carnis, *est Res optima; cum & notabiliter* Astringat, *& habeat insuper* Oleositatem, *&* Calorem Subtilem *sine ulla* Acrimonia. *Equidem memini quendam* Anglum, *ut* Vectigalia *supprimeret,* Croci Saccum, *cum transfretaret, circa* Stomachum *portasse, ut lateret; Eumque, cum antea ex Mari gravissime*

ægro-

ægrotare *ſolitus eſſet*, *optime tunc* valuiſſe, *nec* Nauſeam *ullam ſenſiſſe.*

16. Hippocrates *jubet* veſtes *ad* Cutem Hyeme *puras portare*, Æſtate *ſordidas*, *&* Oleo *imbutas; Hujus Ratio videtur*, *quod per* Æſtatem, Spiritus *exhalant maxime; Itaque* Pori Cutis *opplendi ſunt.*

17. *Ante omnia igitur uſum* Olei, *vel* Olivarum, *vel* Amygdalini dulcis, *ad Cutem ab Extra ungendam*, *ad Longævitatem conducere exiſtimamus; Eaque* unctio *debet fieri ſingulis Auroris*, *cum exitur è Lecto*, *cum* Oleo, *in quo admiſceatur parum* Salis nigri, *&* Croci. Unctio *autem levis debet eſſe,*

ex

ex Lana, *aut* Spongia *molliori, neque quæ ſtillet ſuper* Corp*us, ſed Cutem tantum intingat, & inficiat.*

18. *Certum eſt* Liquores *in* Majori Quantitate *etiam* Oleoſos, *haurire nonnihil ex Corpore, ſed contra*, Parva Quantitate *imbibi à Corpore: Itaque* levis Aſperſio *facienda eſt, ut diximus; Aut plane* Induſium *ipſum* Oleo *liniendum eſt.*

19. *Objici vero forte poſſit, Iſtam* Unctionem *ex* Oleo, *quam laudamus, (licet apud Nos in Vſu nunquam fuerit, atque apud* Italos *in Deſuetudinem abierit) olim quidem apud* Græcos, *&* Romanos *familiarem fuiſſe, & Diætæ partem; neque*

neque tamen iis Sæculis Homines magis fuiſſe longævos. Sed reſpondetur rectiſſime; Oleum *in Vſu fuiſſe tantum poſt* Balnea, *niſi forte inter* Athletas; Balnea *autem ex Calido, Operationi noſtræ tanto contraria ſunt, quanto* Unctiones *congruæ, cum Alterum* Meatus *aperiat, Alterum obſtruat. Itaque* Balneum *abſque* Unctione *ſequenti, peſſimum;* Unctio *abſque* Balneo *optima. Etiam ad* Delicias *potius adhibeatur iſta* Unctio, *atque (ſi in optimam Partem accipias) ad* Sanitatem: *ſed nullo Modo in Ordine ad* Vitam longævam; *Itaque ſimul adhibebantur* Unguenta pretioſa, *quæ ad* Delicias *grata, ad noſtram*

ſtram Intentionem *noxia ſunt*, *ob* Calorem; *Vt bene dixiſſe videatur* Virgilius :

Nec Caſia liquidi corrumpitur uſus Olivi.

20. Inunctio *ex* Oleo, *&* Hyeme *confert ad* Sanitatem, *per Excluſionem Frigoris ; &* Æſtate , *ad detinendos* Spiritus, *& prohibendam* Exolutionem *eorum*, *& arcendam vim* Aëris, *quæ tunc maxime eſt Prædatori*.

21. *Cum* Inunctio *ex* Oleo, Operatio *ſit ad vitam longam fere potentiſſima; viſum eſt addere* Cautiones , *ne periclitetur Valetudo ; Eæ quatuor ſunt*, *ſecundum quatuor Incommoda*, *quæ exinde ſequi poſſint*.

22. Pri-

22. *Primum* Incommodum *eſt: quod* reprimendo Sudores, *Morbos inducere poſſit, ex Humoribus illis Excrementitiis: Huic* Remedium *adhibendum eſt ex* Purgationibus, *&* Clyſteriis, *ut Evacuationi debite conſulatur; Certum enim eſt,* Evacuationem *per* Sudores, *Sanitati plerunque conferre; Longitudini vitæ officere.* Purgativa *autem moderata in Humores agunt, non in* Spiritus, *quod facit* Sudor.

23. *Secundum* Incommodum *eſt, quod* Corpus calefacere *poſſit, & ſubinde* inflammare; Spiritus *enim* Occluſus, *nec* Perſpirans, *ferventior eſt: Huic* Incommodo *occurritur,*

ritur, si Diæta, *ut plurimum, vergat ad* Frigidum, *& sumantur Propria quædam ad* Refrigerandum *per vices; de quibus mox in* Operatione *super* Sanguinem *inquiremus.*

24. *Tertium est, quod* Caput gravare *possit; Omnis enim* Opopletio *extrinsecus, repercutit Vapores, & eos mittit versus* Caput: *Huic* Incommodo *omnino occurrit, per* Cathartica, *præsertim* Clysteria; *Et claudendo* Os Ventriculi *fortiter cum* Stipticis; *Et* pectendo, *&* fricando caput, *etiam cum Lixiviis idoneis, ut aliquid exhalet; Et non omittendo* Exercitationem bonam, *& qualem convenit, ut etiam per* Cutem

tem *nonnihil perſpiret.*

25. *Quartum* Incommodum *ſubtilius eſt Malum; videlicet, quod* Spiritus Detentus *per Clauſuram Pororum, videatur poſſe ſeipſum nimis multiplicare; quia cum parum evolet, & continuo* Spiritus *novus generetur, nimium increſcit* Spiritus, *& ſic Corpus etiam plus prædari poſſit. Verum hoc non prorſus ita ſe habet; Nam* Spiritus *omnis concluſus hebes fit, (quandoquidem ventiletur Motu* Spiritus, *ut &* Flamma;) *ideoque minus activus eſt, & minus ſui generans; Calore certe auctus, (ut &* Flamma;) *ſed Motu piger: Sed & huic* Incommodo *Remedium adhibere poſſit, à Frigidis,*

dis, Oleo *quandoque admistis; qualia sunt*, Rosa, *&* Myrtus; *nam Calidis omnino abstinendum, ut dictum est de* Casia.

26. *Neque inutilis est Applicatio, ad Corpus*, Vestium, *quæ & ipsæ in se habent aliquid* Unctuosi, *sive* Oleosi, *non* Aquosi: *Illæ enim exhaurient Corpus minus; quales sunt ex* Lana, *potius quam ex* Lino: *Certe manifestum est in* Spiritibus Odorum, *quod si ponas* Pulveres Odoratos *inter* Lintea, *multo citius Virtutem perdunt, quam inter* Lanea. *Itaque* Lintea *Tactu, & Mundicie jucunda; sed ad nostram* Operationem *suspecta.*

27. Hy-

27. Hyberni Sylvestres, *dum incipiunt ægrotare, nihil prius faciunt, quam ut* Lintea *è Stratis tollant, & in* Laneis *Pannis se convolvant.*

28. *Referunt nonnulli, se magno Sanitatis suæ commodo,* Laneis Carmosinis *proxime ad Cutem, sub Indusiis suis, usos fuisse, tam ad Bracas, quam ad Corporalia.*

29. *Est & illud observandum,* Aërem *Corpori* Assuetum, *minus illud deprædari, quam* Novum, *& subinde mutatum: Itaque* Pauperes, *qui in* Tuguriis *suis, intra proprios* Lares *perpetuo vivunt, nec Sedes mutant, sunt plerunque Longæviores; Veruntamen quoad alias* Operatio-

tiones, Mutationem Aëris, (*præsertim* Spiritibus *non omnino inertibus*) *utilem esse judicamus, Mediocritas autem adhibenda foret, quæ utrinque satisfaciat; Illud fiet, si* Quatuor Temporibus *Anni, fiet per stata tempora* Mutatio Loci *ad sedes idoneas, neque sint Corpora, aut in* Peregrinatione *nimia, aut in* Statione. *Atque de* Operatione *per* Exclusionem Aëris, *& de evitanda* Vi *ejus* Prædatoria, *hæc dicta sint.*

OPERATIO
ſuper Sanguinem & Calorem ſanguificantem.
III.
HISTORIA.

1. OPerationes *duæ Sequentes ſunt* Operationibus *duabus Præcedentibus tanquam* Antiſtropha; *atq; iis reſpondet, quemadmodum* Paſſiva Activis; *Præcedentes enim duæ, id agunt, ut* Spiritus *&* Aër *Actionibus ſuis ſint minus deprædantes; Hæ vero, ut* Sanguis *&* Succus Corporis, *ſint minus deprædabiles. Quoniam vero* Sanguis *eſt* Irrigatio Succorum

rum, & Membrorum, & Præparatio *ad ea;* Operationem *ſuper* Sanginem *primo loco collocamus. Circa hanc* Operationem *proponemus* Conſilia *Numero pauca, ſed Vi valde efficacia. Ea tria ſunt.*

2. *Primo Dubium non eſt, quin ſi* Sanguis *ſit aliquanto frigidior, minus futurus ſit Diſſipabilis: Quoniam vero, quæ per Os ſumuntur Frigida, cum reliquis Intentionibus haud paucis, male conveniunt; ideo optimum foret alia invenire, quæ non ſunt cum iſtiuſmodi incommodis complicata. Ea duo ſunt.*

3. *Alterum hujuſmodi eſt; Adducantur in Vſum, idque maxime in* Iuventute Clyſte-

ria *nihil omnino* Purgantia, *aut* Abſtergentia; *ſed ſolummodo* Refrigerantia, *&* *nonnihil* Aperientia; *Probata ſunt quæ fiunt ex Succis* Lactucæ, Portulacæ, Hepaticæ, *etiam* Sedi majoris, *&* Mucilaginis Seminis Pſillii, *cum* Decoctione *aliqua temperata Aperiente, admiſto aliquanto* Caphoræ: *Verum* vergente Ætate, *omittatur* Sedum majus, *&* Portulaca, *&* *ſubſtituantur* Succi Boraginis, *&* Endiviæ, *aut ſimilium*; *Atque retineantur* Clyſteria *hujuſmodi*, *quantum fieri poteſt*, *ad Horam ſcilicet*, *aut amplius.*

4. *Alterum eſt ejuſmodi*: *In uſu ſint*, *præſertim* Æſtate, Bal-

Balnea Aquæ dulcis, *& modice admodum tepidæ, prorsus absque Emollientibus,* Malva, Mercuriali, Lacte, *& similibus; Adhibeatur potius* Serum Lactis *Recens in nonnulla Quantitate, &* Rosa.

5. *Verum, quod* Caput *rei est, &* Novum, *illud præcipimus; Vt ante* Balneationem, *inungatur Corpus cum* Oleo, *cum spissamentis; ut* Qualitas Refrigerii *excipiatur,* Aqua *magis arceatur: Neque tamen* Meatus Corporis *nimium occludantur; Etenim cum* Frigus Exterius *Corpus fortiter occludit, tantum abest, ut promoveat* Infrigidationem; *ut etiam eam prohibeat, & irritet* Calorem.

6. *Similis eſt uſus* Veſicarum, *cum* Decoctionibus, *&* Succis Refrigerantibus, *applicatis circa inferiorem Regionem Corporis, videlicet ſub Coſtas, uſque ad Pubem; Nam & hoc eſt Genus* Balneationis, *ubi* Corpus Liquoris, *ut plurimum, excluditur;* Refrigerium *tantum excipitur.*

7. *Reſtat tertium* Conſilium, *quod non ad* Sanguinis Qualitatem, *ſed ad* Subſtantiam *ejus pertinet; ut reddatur magis Firma, & minus Diſſipabilis; & in quam Calor* Spiritus *minus agere poſſit.*

8. *Atque de uſu* Limaturæ Auri, *aut* Auri Foliati, *aut* Pulveris Margaritarũ, Gemma-

marum, & Coralli, & *similium, hodie nihil credimus, nisi quatenus præsenti* Operationi *satisfaciant: Certe, cum* Arabes, & Græci, & Moderni, *iis* Re*bus tantas Virtutes tribuerint, non omnino nihil videatur esse in istis, quæ tot Homines Experti observarunt. Itaque missis Phantasticis circa illas Opinionibus, plane arbitramur, si universæ* Substantiæ Sanguinis *aliquid insinuari possit per* Minima, *in quod* Spiritus, & Calor *parum, aut nihil agere possint, omnino id non tantum* Putrefactioni, *sed etiam* Arefactioni *obstiturum; & ad vitam prolongandam fore efficacissimum: In hoc tamen plures adhibendæ sunt* Cautiones:

Primo, ut fiat admodum exacta Comminutio: *Secundo, ut hujuſmodi* Dura *&* Solida, *ſint omnis* Malignæ Qualitatis *expertia, ne cum in Venis diſpergantur & lateant, aliquid Nocumenti inferant: Tertio, ut nunquam* ſumantur cum Cibis, *nec ita excipiantur, ut diu hæreant, ne generent periculoſas Obſtructiones circa Meſenterium: Quarto, ut* Rarus *ſit eorum* uſus, *ne coëant, & cumulentur in Venis.*

9. *Itaque* Modus *excipiendi ſit*, Stomacho jejuno, *in* Vino Albo, *cui admiſtum ſit parum* Olei Amygdalini, *& fiat* Corporis Exercitatio *ſuper* Hauſtum *eorum.*

10. Sim-

10. Simplicia *autem, quæ Operationi huic ſatisfaciant, poſſint eſſe loco omnium*, Aurum, Margaritæ, *&* Corallus; Metalla *enim omnia, præter* Aurum, *non ſunt abſque* Maligna Qualitate, *in* Volatili *ipſorum; Neque etiam tam exquiſite comminuuntur, quam* Aurum Foliatum; Gemmæ *autem* Tranſlucidæ, *&* tanquam Vitreæ, *minus nobis placent (ut & antea diximus) propter ſuſpicionem* Corroſionis.

11. *At noſtro judicio, & tutior, & efficacior foret uſus* Lignorum, *in* Infuſionibus, *&* Decoctionibus; *Satis enim in iis poſſit eſſe ad Firmitudinem* Sanguinis; *Neque tamen ſi-*

mile Periculum eſt ab Obſtru-ctione; *præcipue autem, quia poſſunt ſumi in* Cibo & Potu; *unde facilius Ingreſſum reperient in* Venas,*nec deponentur in* Fæcibus.

12. Ligna *ad hoc idonea ſunt,* Santalum; Quercus; & Vitis: Ligna *enim* Calidiora, *aut aliqua ex Parte* Reſinoſa, *rejicimus: Poſſint tamen adjici Caules ſiccæ, & lignoſæ* Roris marini; *cum* Frutex *ſit* Roſmarinus, & *Ætatem multarum* Arborum *æquet; Etiam* Hederæ *caules Siccæ, & Lignoſæ, ſed ea Quantitate,ut Saporem non reddant ingratum.*

13. *Sumantur vero* Ligna *aut in* Iuſculis *decocta, aut infuſa in*

in Muſtum, *aut* Cerviſiam *antequam ſedeat: In* Iuſculis *autem (ut fit in* Guaiaco, *& ſimilibus) ſemper infundantur diu, antequam decoquantur, ut firmior Pars* Ligni, *& non tantum ea, quæ leviter hæret, eliciatur:* Fraxinus *autem, licet ad Pocula adhibeatur, nobis ſuſpecta eſt. Atque de* Operatione *ſuper* Sanguinem *hæc inquiſita ſint.*

OPERATIO ſuper Succos Corporis IV.

HISTORIA.

1. DVo *ſunt* Corporum *Genera, (ut in* Inquiſitio-

ne de Inanimatis *jam dictum est) quæ difficilius consumuntur:* Dura *&* Pinguia;*ut cernitur in* Metallis, *&* Lapidibus; *atque que in* Oleo, *&* Cera.

2. *Operandum itaque est, ut* Succus Corporis *sit* Sub-durus; *atque etiam ut sit* Sub-pinguis, *aut* Subroscidus.

3. *Quatenus ad* Duritiem, *ea efficitur tribus Modis.* Natura Alimenti firma; Frigore condensante Cutem & Carnes; *&* Exercitatione Succos fermentante, *& compingente, ne sint molles, & spumosi.*

4. *Quatenus ad* Naturam Alimenti, *talis esse debet, ut sit minus* Dissipabilis; *qualia sunt* Caro Bovina, Caro Suilla, Caro

Caro Cervina, *etiam* Caro Caprearum, Hœdorum, Cygnorum, *&* Anſerum, *&* Palumbium Sylveſtrium, (*præſertim ſi hujuſmodi Carnes fuerint modice ſalitæ*) Piſces *itidem Saliti, & ſicci; Etiam* Caſeus *ſubvetus, & hujuſmodi.*

5. *Quoad* Panem *autem,* Avenatus, *aut etiam paululum* Piſatus, *aut* Secalicius, *aut* Hordeaceus, *ſolidior eſt, quam ex* Frumento; *Atque etiam in* Pane Frumentaceo, *ſolidior qui paulo plus habet ex* Furfure, *quam qui purioris eſt* Pollinis.

6. Orcades, *qui* Piſcibus *veſcuntur* Salitis, *atque generaliter* Ichthyophagi, *Lõgævi ſunt.*

7. Monachi, & Eremitæ, *qui parce, & Sicco Alimento paſcebantur, fuerunt ut plurimum Longævi.*

8. *Etiam* Aqua pura *in Potu frequenter uſurpata, reddit* Succos *Corporis minus* Spumoſos; *Cui, ſi propter* Spiritus Hebetudinem, (*qui proculdubio in* Aqua *eſt parum* Penetrativus) *admiſceatur aliquid* Nitri; *utile eſſe exiſtimamus. Atque de* Firmitudine Alimenti *hactenus.*

9. *Quatenus ad* Condenſationem Cutis & Carnium *per* Frigus; *Vivaciores fere ſunt, qui ſub* Dio *vivunt, quam qui ſub* Tecto; *Atq; qui in* Regionibus Frigidis, *quam qui in* Calidis.

10. Ve-

10. Veſtes nimiæ, *ſive in Lectis, ſive Portatæ, corpus ſolvunt.*

11. Lavatio Corporis *in* Frigida, *bona ad Longitudinem vitæ; uſus* Balneorum tepidorũ, *malus: De* Balneis *autem, ex* Aquis Aſtringentibus Mineralibus, *ſuperius dictum eſt.*

12. *Quatenus ad* Exercitationem; Vita ocioſa *manifeſto reddit Carnes Molles, & Diſſipabiles:* Exercitatio *autem* Robuſta, (*modo abſint nimii* Sudores, *aut* Laſſitudines) *duras & compactas; Etiam* Exercitatio *intra* Aquas Frigidas, *qualis eſt* Natatio, *valde bona; Atque generaliter* Exercitatio *ſub* Dio, *melior quã ſub* Tecto.

13. *De*

13. De Fricationibus (*quod est* Exercitationis *genus*) *tamen, quia Alimenta magis evocant, quam indurant, postea suo loco inquiremus.*

14. *Iam vero, cum de* Duritie Succorum *dictum sit, veniendum ad* Oleositatem *sive Roscidationem ipsorum; quæ perfectior, & potentior est* Intentio, *quam* Induratio; *quia non habet* Incommodum *neque Malum complicatum: Omnia enim, quæ ad* Duritiem Succorum *pertinent, ejusmodi sunt, ut cum* Alimenti Absumptionem *prohibeant, etiam ejusdem* Reparationem *impediant; unde fit ut Diuturnitati vitæ, eadem & prosint, & obsint; At quæ ad*

Rosci-

Roſcidationem Succorum *pertinent, ex utraque parte juvant; cum reddunt* Alimentum *& minus* Diſſipabile, *& magis* Reparabile.

15. *Cum vero dicimus, quod* Succus Corporis *debeat fieri* Roſcidus, *&* Pinguis; *Notandum eſt, hoc nos non intelligere de* Pinguedine, *aut* Adipe *manifeſto, ſed de* Rore perfuſo, *& (ſi placet)* Radicali, *in ipſa Corporis ſubſtantia.*

16. *Neque rurſus exiſtimet quiſpiam,* Oleum, *aut* Pinguia Ciborum, *aut* Medullas, *ſimilia ſibi generare, atque* Intentioni *noſtræ ſatisfacere; Neque enim quæ perfecta ſemel ſunt, retro aguntur; ſed talia debent eſſe*

Ali-

Alimenta, *quæ post* Digestionem *&* Maturationem, *tum demum* Oleositatem *in Succis ingenerent.*

17. *Neque rursus existimet quispiam,* Oleum *&* Pingue Coacervatum *&* Simplex, *difficilis esse Dissipationis; in* Mistione *autem non eandem retinere naturam; Etenim quemadmodum* Oleum *per se multo serius consumitur, quam* Aqua, *ita etiam in* Papyro, *aut* Sudario, *diutius hæret, & tardius desiccatur; ut prius notavimus.*

18. *Ad* Irrorationem *Corporis melius faciunt* Cibi Assati, *aut* Furno Cocti, *quam* Elixi: *Atque omnis* Præparatio Ciborum, *cum* Aqua, *incommoda*

moda est; Quinetiam & Oleum, *copiosius elici videmus ex* Corporibus Siccis, *quam ex* Humidis.

19. *Generaliter ad* Irrorationem *Corporis, prodest multus Usus Dulcium*, Sacchari, Mellis, Amygdalarum dulcium, Pinearum, Pistaciorum, Dactylorum, Uvarum Passarum, Uvarum Corinthi, Ficuum, *& hujusmodi: Contra, omnia* Acida, *& nimium* Salsa, *& nimium* Acria, *sunt Generationi* Succi Roscidi *opposita.*

20. *Neque* Manichæis, *eorumque Diætæ favere existimabimur, si* Semina *quæque, &* Nucleos, *&* Radices, *in Cibis, aut eorum Condimentis fre-*

quen-

quentia esse debere dicamus; quandoquidem omnis Panis (Panis *autem Ciborum Firmamentum est) aut ex* Seminibus *est, aut ex* Radicibus.

21. *Ante omnia vero ad* Irrorationem Corporis *maxime facit* Natura Potus, *qui Ciborum Vehiculum est: Itaque in usu sint* Potus *illi, qui absque omni* Acrimonia, *aut* Acedine, *subtiles tamen sint, quales sunt* Vina, (*ut ait* Anus *apud* Plautum) Vetustate edentula, *&* Cervisia *ejusdem generis.*

22. Hydromel (*ut arbitramur*) *non foret malum, si fuerit Forte, & Vetus; Attamen quoniam omne* Mel *habet aliquid Acutum, (ut patet ex acerri-*

terrima illa Aqua, *quam* Chymici *ex eo extrahunt, quæ etiam* Metalla *ſolvit) melius foret, ſi fieret ſimilis* Potio *ex* Saccharo, *non infuſo leviter, ſed ita incorporato, quemadmodum* Mel *ſolet eſſe in* Hydromelite, *& quæ habeat Vetuſtatem Anni, aut ſex Menſium; unde* Aqua *Cruditatem deponat, &* Saccharum *Subtilitatem acquirat.*

23. *Atque* Vetuſtas Vini, *aut* Potus, *hoc habet; quod Subtilitatem generat in Partibus* Liquoris, *Acrimoniam in* Spiritibus; *quorum primum utile, ſecundum noxium; Itaque ad hanc Complicationem enodandam, mittatur in Dolium, priuſquam reſederit nonnihil Vinum*

à Mu-

à Musto, Caro suilla, *aut* Cervina, *bene cocta, ut habeant* Spiritus vini, *quod ruminent, & mandant, atque inde mordacitatem suam deponant.*

24. *Similiter, si recipiat* Cervisia, *non solum Grana* Tritici, Hordei, Avenarum, Pisarum, *&c. sed etiam Partem (puta tertiam) ex* Radicibus, *aut* Pulpis *pinguibus, (qualia sunt* Radices Potado, Medullæ Artiplicis, Radices Bardanæ, *aut aliæ* Radices *Dulces, & Esculentæ) utiliorem fore* Potum *ad Longævitatem existimamus, quam* Cervisiam *ex* Granis *tantum.*

25. *Etiam quæ in Partibus suis valde tenuia sunt, & nihilo-*

minus

minus nulla prorſus ſunt Acrimonia, *aut* Mordacitate, *utilia ſunt in* Condimentis Ciborum: *Qualem Virtutem ineſſe deprehendimus in paucis quibuſdam ex* Floribus; Floribus *ſcilicet* Hederæ, *qui in Aceto infuſi etiam guſtui placent;* Floribus Calendulæ, *qui in uſu ſunt in* Brodiis; *&* Floribus Betonicæ. *Atque de* Operatione *ſuper* Succos Corporis *hæc inquiſita ſunt.*

OPE-

OPERATIO
ſuper Viſcera ad Extruſionem Alimenti.
V.

HISTORIA.

1. QVæ Viſcera *illa* Principalia (*quæ* Concoctionis Fontes *ſunt*) Stomachum, Hepar, Cor, Cerebrum, *ad Functiones ſuas probe exercendas confortant, (unde Alimenta in partes diſtribuuntur, Spiritus ſparguntur, atque inde Reparatio Corporis totius tranſigitur) à* Medicis, *atque eorum* Deſcriptis, & Conſiliis, *petenda ſunt.*

2. De

2. De Splene, Felle, Renibus Meſenterio, Iliis & Pulmonibus, *non loquimur; Sunt enim* Membra *Miniſtrantia Principalibus; Atque cum de* Sanitate *tractatur, in Conſiderationem vel præcipuam quandoque veniunt; quia patiuntur ſingula ſuos Morbos, qui niſi curentur, etiam in* Viſcera Principalia *incurrunt: Quatenus vero ad* Prolongationem Vitæ, *& Reparationem per Alimenta, & Retardationem Atrophiæ Senilis, ſi* Concoctiones, & Principalia *illa* Viſcera *bene ſe habeant, cætera maxima ex parte ad Votum ſequentur.*

3. *Atque ex* Medicorum

Libris, qui de Quatuor Membrorum Principalium Confortatione, *&* Commodis, *Sermones faciunt, decerpenda sunt ea unicuique, quæ pro ratione* Status Corporis proprii, *in* Diætam *&* Regimen Vitæ *transferri poterunt: Etenim* Sanitas Medicinis temporalibus *plerunque indiget; at* Diuturnitas Vitæ *ex* Victus ratione, *& constanti* Medicinarum *juvantium serie, speranda est: Nos vero Pauca, eaque Selecta, & Optima proponemus.*

4. Stomachum (*qui, ut ajunt, est* Paterfamilias, *& cujus Robur ad reliquas* Concoctiones *est Fundamentale*) *ita munire decet, & confirmare, ut sit*

ſit abſque IntemperieCalidus; *deinde* Aſtrictus, *non* Laxus; *etiam*Mundus,*non*Humorum Faſtidiis Oppreſſus; *Et nihilominus (cum ex ſeipſo, potius quam ex Venis nutriatur) minime prorſus* Inanis, *aut* Iejunus; *poſtremo in* Appetitu *ſervandus eſt: quia* Appetitus Digeſtionem *acuit.*

5. *Miramur quomodo illud,* Calidum Bibere, *(quod apud Antiquos in uſu fuit) in Deſuetudinem abierit; Novimus certe* Medicum *admodum celebrem, qui in Prandio, & Cœna,* Iuſculum *etiam* præcalidum *avide ingerere ſolebat, & paulo poſt optare ut regeſtum eſſet; Neque enim mihi* Iuſculo *opus eſt,*

(*inquit*) *ſed* Calido *tantum.*

6. *Omnino utile arbitramur, primam* Potionem, *ſive* Vini, *ſive* Cerviſiæ, *ſive* Potus *alterius,* (*cui quis inſuevit*) *in* Cœna *ſemper calidam exhiberi.*

7. Vinum Extinctionis Auri, *utile arbitramur ſemel in Menſa* ; *Non quod* Aurum, *aliquid Virtutis ad hoc largiri credamus, ſed quia* Extinctionem *omnem* Metallicam, *in aliquo Liquore, Aſtrictionem potentem indere novimus* : Aurum *autem deligimus, quia præter illam* (*quam optamus*) Aſtrictionem, *nil aliud* Metallicæ Impreſſionis *poſt ſe relinquit.*

8. Offas Panis *in* Vino, *media*

dia Mensa, *utiliores*, *quam ipsum* Vinum *esse judicamus*; *præsertim si* Vino *cui* Offa *intingatur*, Ros-Marinus, *&* Cortex Citri, *fuerint infusi*; *idque cum* Saccharo, *ut tardius labatur*.

9. *Vsum* Cotoneorum, *ad* Stomachi *Robur*, *utilem esse certum est*; *Melius tamen adhiberi judicamus in Succis depuratis*, *cum* Saccharo, (*quos* Myvas *vocant*) *quam in* Carnibus *ipsorum*, *quia* Stomachum *nimis gravant*: *Illæ vero* Myvæ *post Mensam*, simplices, *at ante Mensam*, *cum* Aceto, *utilissime sumuntur*.

10. *Vtilia* Stomacho *sunt præ cæteris Simplicibus* Ros-

marinus, Enula, Maſtiche, Abſynthium, Salvia, Mentha.

11. Pillulas *ex* Aloe, *&* Maſtiche, *&* Croco, *præſertim Temporibus Hyemalibus, ante Prandium ſumptas, probamus; ita tamen, ut* Aloe *non tantum Succo* Roſarum *multis vicibus abluta ſit, ſed etiam in Aceto, (in quo diſſolutum fuerit* Tragacanthum) *& poſtea in* Oleo Amygdalino *Dulci & Recenti, ad aliquot horas macerata ſit, antequam formetur in* Pillulas.

12. Vinum *aut* Cerviſia Infuſionis Abſynthii, *cum modico* Enulæ, *&* Santali Cytrini, *recte per vices adhibetur; atque hoc Hyeme potius.*

13. *At Æſtate, Hauſtus ex*

ex Vino Albo, *cum Aquæ* Fragariæ *diluto, in quo* Vino, *Pulveres exquisiti* Perlarum, *&* Testarum Cancrorum Fluviatilium, *&* (*quod mirum fortasse videatur*) *parum* Cretæ *fuerint infusa*, Stomachum *optime recreat, &* *roborat.*

14. *At generaliter, omnis* Haustus Matutinus (*quales frequenter in usu sunt*) Refrigerantiũ, (Succorum, Decoctionum, Seri Lactis, Hordeatorum, *& similium*) *fugiendus est; nihilq; prorsus immittendum* Stomacho jejuno, *quod sit* Frigidum purum: *Melius exhibebuntur* Res *hujusmodi*, (*si necessitas postulet*) *vel* Hora quinta

post Prandium, *vel* Hora una *post leve* Ientaculum.

15. Iejunia *frequentia mala sunt ad Longævitatem; quinetiam* Sitis *quæcunque evitanda, & servandus* Stomachus *satis* Mundus, *sed perpetuo quasi* Humidus.

16. Oleum Olivarum *Recens, & Bonum, in quo* Mithridatii *nonnihil dissolutum fuerit, inunctum* Spinæ Dorsi, *ex adverso* Oris Stomachi, Stomachum *mirum in modum confortat.*

17. *Sacculus ex Floccis Carmosinis, infusis in* Vinum Austerum; *in quod infusa fuerint* Myrtus, *&* Cortex Citri, *& parum* Croci, *super* Stomachũ

per-

perpetuo gestari potest. Atque de Stomachum Confortantibus *hactenus; cum etiam haud pauca ex his, quæ aliis Operationibus inserviunt, ad hoc etiam juvent.*

18. Iecori, *si à* Torrefactione, *sive* Desiccatione, *atque ab* Obstructione, *immune servetur, nil ultra opus est: Etenim* Exolutio *illa, quæ* Aquositates *generat,* Morbus *prorsus est; At reliqua duo etiam* Senectus *obrepens inducit.*

19. *Huc pertinent, vel maxime ea, quæ in Operatione super* Sanguinem, *descripta sunt; Iis adjiciemus pauca admodum, sed electa.*

20. *Præcipue in usu sit,* Vi-

num Granatorum *Dulcium; aut si illud haberi non possit*, Succus ipsorum *recens expressus;* mane *sumendus, cum aliquanto* Sacchari, *& immisso in Vitrum (in quod fit Expressio) modico* Corticis Citri *recentis, &* caryophyllis *tribus, aut quatuor integris: Hocque usurpetur à* Februario *ad* Finem Aprilis.

21. *In usum adducatur, ante alias omnes* Herbas, Nasturtium, *sed tamen* Pubescens, *non* Vetus: *usurpetur sive* Crudum, *sive in* Iusculis, *sive in* Potu; *Et post hanc* Cochlearia.

22. Aloe, *quocunque modo abluta, aut correcta*, Hepati *noxia; Itaque nunquam* fami-

familiariter sumenda est. Rhubarbarum *contra vitale* Hepati, *modo tres adhibeantur* Cautiones: *Primo, ut sumatur* ante Cibum, *ne desiccet nimis, aut Vestigium* Stypticitatis *relinquat: Secundo, ut* maceretur *ad Horam unam, aut duas, in* Oleo Amygdalino *recenti, cum* Aqua Rosacea, *antequam alias infundatur, aut detur in Substantia: Tertio, ut vicibus alternis sumatur, alias* simplex, *alias cum* Tartaro, *aut parum* Salis nigri, *ne leviora tantum asportet, & reddat Massam Humorum magis obstinatam.*

23. Vinum, *aut* Decoctum *aliquod* chalybeatum, *ter aut quater in Anno sumi probo, ad*

Obſtructiones *potentiores ſolvendas; ita tamen ut ſemper præcedat* Hauſtus *duorum, aut trium Cochlearium* Olei Amygdalini, *dulcis & recentis, & ſequatur* Motus Corporis *præſertim* Brachiorum & Hypochondriorum.

24. Liquores dulcorati, *idque cum Pinguedine quadam, ad arcendam* Arefactionem, & Salſedinem, & Torrefactionem, & *denique* Senilitatem Iecoris, *præcipue & plurimum poſſunt; præſertim ſi per Vetuſtatem bene incorporentur, Tales fiant ex* Fructibus, & Radicibus *dulcibus; Scilicet* Vina & Potus *ex* Uvis paſſis *recentibus,* Iujubis, Carycis, Dactylis,

lis, Paſtinacis, Bulbis *ſive* Potadis, *& hujuſmodi, cum admiſtione* Lycoritiæ *quandoque; Etiam* Potus, *ex granis* Indicis, (*quæ* Mayz *vocant*) *cum* Mixtura Dulcium, *plurimum confert. Notandum eſt autem, Intentionem* Præſervationis Iecoris *in Mollicie quadam, & Pinguedine, longe potentiorem eſſe illa altera, quæ pertinet ad* Apertionem Iecoris, *quæ potius innuit ad* Sanitatem, *quam ad* Diuturnitatem vitæ; *niſi quod* Obſtructio *ea, quæ inducit* Torrefactionem *æque malicioſa eſt, ac aliæ* Arefactiones.

25. Radices Cichoreæ, Spinachiæ, Betæ, *à Medullis purgatas, atque ad Teneritudinem*

coctas

coctas in Aqua, cum tertia parte Vini Albi, *pro* Condimentis *Familiaribus cum* Oleo, & Aceto, *laudo: Etiam Gemmas, sive Caules* Asparagi, Pulpas Artiplicis, & Radices Bardanæ, *debitis modis elixas, & conditas;* & Iuscula (*tempore* Veris) *ex Foliis pubescentibus* Vitium, & *herba viridi* Tritici. *Atque de* Iecore *muniendo hactenus.*

26. Cor *Iuvamentum suscipit maxime, atque Nocumentum ex* Aëre, *quem spiramus; ex* vaporibus; *atque ex* Affectibus: *Atque complura ex iis, quæ de* Spiritibus, *supra dicta sunt, huc transferri possunt; Indigesta autẽ* Moles Cordialium *apud* Medicos

dicos, *ad Intentionem nostram parum valet: Attamen, quæ* Venenorum Malignitati *occurrere deprehenduntur, ea demum ad muniendas* Cordis *vires, sano cum Iudicio adhiberi possunt, præsertim si sint ex eo genere, quod non tam propriam* Veneni Naturam *frangat, quam* Cor *&* Spiritus *in* Venenum *insurgere faciat. Atq; de* Cordialibus *consule* Tabulam *superius positam.*

27. Aëris Bonitas *in* Locis, Experientia *potius dignoscitur, quam* Signis. *Optimum judicamus* Aërem *spirare in* Locis Æquis, *& Planis, atque ex omni parte* Perflatilibus; *Si fuerit* Terra Sicca, *neque tamen prorsus* Arida, *aut* Arenosa;

Quæ-

Quæque emittat Serpillũ, *&* Amaraci *genus, & hinc inde* caules Mentæ Campeſtris; *Quæque ſit non prorſus* Raſa, *ſed* Arboribus *nonnullis* (*ad* umbram) *ſparſim conſita*; *Atque ubi* Roſa Rubi *ſpiret aliquid* Muſcatellum, *&* Aromaticum: Flumina *ſi adſint, nocere potius arbitramur, niſi fuerint* Exigua *admodum, &* limpida, *&* glareoſa.

28. Aërem Matutinum *certum eſt* Veſpertino *eſſe magis Vitalem, licet ad Delicias alter magis ametur.*

29. Aërem *à* Vento *agitatum paulo leniore*, Aëre Cœli Sereni *fœliciorem eſſe arbitramur: Optimus autem eſt* Zephyrus

rus

rus Matutinus, & Boreas Poſt-meridianus.

30. Odores *ad* Confortationem Cordis *præcipue utiles ſunt; Neque tamen, ac ſi* Odor bonus, *eſſet* Aëris boni *Prærogativa. Certum enim eſt, quemadmodum inveniuntur* Aëres *prorſus* Peſtilentes, *qui non tantum* fœtent, *quantum alii* minus noxii; *ſimiliter inveniri è contra* Aëres ſaluberrimos, & Spiritibus amiciſſimos, *qui aut prorſus ſint* inodori, *aut ad ſenſum minus* Grati & Fragrantes. *Atque omnino, ubi degitur in* Aëre bono, Odores *per vices tantum repeti debent:* Odor *enim* Continu9 (*licet optimus*) Spiritus *nonnihil onerat.*

31. Lau-

31. *Laudamus ante omnes alios, (ut etiam ſuperius innuimus)*Odores *ex* Plantis Vegetantibus, *& non* Avulſis, *in* Aëre aperto *exceptis; quales ſunt ex*Violis, FloribusCaryophylli (*tam* Majoris *quam* Minoris) Floribus Fabarum, Floribus Tiliæ, Floribus *ſive* Pulviſculo Vitium, Floribus Madre-ſelve, Floribus Parietariȩ luteæ; Roſa Muſcatella(*nam cæteræ* Roſæ germinantes *parce emittunt* Odores) Fragaria (*præſertim* Moriente) Rubo ſuavi, (*præcipue ineunte* Vere,) Mentha Campeſtri, Lavendula Florente, *atque in Regionibus Calidioribus*, Malo Arantio, Cytrio; Myrto, Lau-

ro:

ro: *Itaque* Ambulatio, *aut* Sessio *inter hujusmodi* Auras, *in Vsu esse debet.*

32. *Ad* Cordis *juvamentum*, Odores Refrigerantes Calidioribus *anteponimus*; Suffitus *itaque* Matutinus, *aut sub* Calores Meridiei *optimus fuerit*, *ex æquis Portionibus* Aceti, Aquæ Rosaceæ, & Vini Generosi, *super* Laminam Ferri *quasi candentem fusorum*.

33. *Neque vero* Matri Telluri *libare nos quis existimet, si præcipiamus inter* Fodiendum, *aut* Terram vertendam, vinum Generosum *super-infundi*.

34. Aquam *è* Floribus Arantiorum *bonam*, *cum modica Parte* Aquæ Rosaceæ, &

vini

Vini Fragrantis, *etiam per* Nares *attrahi*, *aut per* Syringam Errhini *more immitti*, (*ſed rarius*) *bonum eſt*.

35. *At* Maſticatio (*quamvis non habeamus* Betel) & Detentio *in* Ore *eorum quæ* Spiritus *fovent*, (*licet aſſidua*) *utilis admodum eſt*. *Fiant itaque* Grana, *aut puſilli* Paſtilli *ex* Ambra, & Muſco, & Ligno Aloes, & Ligno Rhodio, & Radice Iridis, & Roſa; *atque formentur illa* Grana, *aut* Paſtilli, *per* Aquam Roſaceam, *quæ per paululum* Balſami Indi *tranſierit*.

36. Vapores *vero*, *qui ex* Rebus intro ſumptis, Cor *muniunt*, & *fovent*, *hæc tria habere*

de-

debent; ut sint Amici, Clari, *&* Refrigerantes. Caliditas *enim* Vaporum, *mala; Atque ipsum* Vinum, *quod putatur habere* vaporem *solummodo* calefacientem, *non expers est prorsus* Qualitatis Opiatæ. Claros *autem* Vapores *vocamus eos, qui plus habent ex* Vapore, *quam ex* Exhalatione, *neque sunt omnino* Fumei, *aut* Fuliginosi, *aut* Unctuosi, *sed* Humidi, *&* Æquales.

37. *Inter Turbam inutilem* Cordialium, *pauca ad* Diætam *in usu esse debent; Loco omnium* Ambra-grisia, *&* Crocus, *&* Granum Kermes, *ex* Calidioribus; *Atque* Radices Buglossi, *&* Boraginis, *atque*

Mala

Mala Cytria, & Limones dulces, & Poma Fragrantia, *ex* Frigidioribus. *Etiam eo (quo diximus) modo, &* Aurum, & Margaritæ, *non tantum intra* Venas, *ſed etiam in* Tranſitu, & *circa* Præcordia *aliquid poſſunt; per* Refrigerium *ſcilicet, abſque aliqua* noxia Qualitate.

38. *De* Lapide Bezoar, *ob multas Probationes, Virtuti ejus fidem non prorſus derogamus; Sed omnino* Modus *ejus ſumptionis talis eſſe debet, ut facillime* Virtus *ejus communicetur* Spiritibus. *Itaque nec in* Iuſculis, *nec in* Syrupis, *nec in* Aqua Roſacea, *aut hujuſmodi, Vſum ejus probamus; ſed tantum*

in Vino, *aut* Aqua Cynamomi, *aut hujuſmodi* Diſtillato, *ſed* Tenui, *non* Calido *aut* Forti.

39. *De* Affectibus *jam ſuperius inquiſitum eſt; Illud tantum adjicimus, omne* Deſiderium magnum, *&* conſtans, *& (ut loquuntur)* Heroicum, Cordis Virtutes *roborare, & ampliare. Atque de* Corde *hactenus.*

40. *Ad* Cerebrum *quod attinet (ubi* Cathedra, *&* Univerſitas Spirituum Animalium *reſidet) quæ ſuperius inquiſita ſunt, de* Opio *&* Nitro, *&* Subordinatis *ad ipſa, & de* Conciliatione Somni placidi, *etiam huc aliquatenus ſpectant. Illud quoq; certum,* Cerebrum

tan-

tanquam in Tutela Stomachi *esse; ideoque quæ* Stomachum *confortant, & muniunt,* Cerebrum *per* Consensum *juvant, atque huc similiter transferri debent. Adjiciemus pauca, tria* Externa, Internum *unum.*

41. Balneationem Pedum *omnino in usu esse volumus, ad minus, semel in* Septimana; Balneumque *fieri ex* Lixivio, *cum* Sale nigro, *&* Salvia, Camomilla, Fœniculo, Samsuco, *&* Costo, *cum Foliis* Angelicæ Viridis.

42. Suffitum *laudamus etiam* Quotidianum, Mane, *ex* Roremarino *arido, Ramulis* Lauri *siccis, &* Ligno Aloes; *nam* Gummi suavia Caput *gravant.*

43. Ca-

43. *Cavendum prorſus, ne* Capiti *per* Exterius *admove-antur* Calida; *qualia ſunt* Aromata, *non excepta* Nuce Muſcata; *Etenim* Calida *illa ad* Plantas pedum *præcipitamus, ibique ſolum applicari volumus:* Unctionem *vero* Capitis *levem ex* Oleo, *cum* Roſa, *&* Myrto, *& pauco* Salis, *&* Croci, *laudamus.*

44. *Memores eorum, quæ de* Opiatis, *&* Nitro, *& Similibus, ante propoſuerimus, quæ* Spiritus *tantopere denſant, non exiſtimamus ab re fore, ſi ſemel* Diebus *quatuordecim, accipiantur in* Brodio Matutino, Grana *tria, vel quatuor* Caſtorii, *cum modico* Seminis Angeli-

cæ, & Calami Aromatici; *quæ & ipsa* Cerebrũ *roborant, & in* Densitate Substantiæ Spirituũ, (*quæ ad vitæ Longævitatem tam necessaria est*) Motus Vivacitatem, & Vigorem *excitant*.

45. *In* Confortativis *quatuor* Viscerum Principaliũ *ea proposuimus, quæ &* Propria *sunt, atque* Electa, *atque in* Diætam, & Regimen vitæ *transferri, tuto & commode possunt:* Varietas *enim* Medicamentorũ, ignorantiæ Filia *est*; *neque* Multa Fercula (*quod ajunt*) tam multos Morbos *fecere, quam* multa Medicamenta paucas Curas. *Atque de* Operatione *super* Viscera principalia, *ad* Extrusionem Alimenti, *hæc inquisita sunt*.

OPE-

OPERATIO
super partes exteriores ad Attractionem Alimenti.

VI.

HISTORIA.

1. LIcet Concoctio *bona, per* Partes Interiores *facta, primas Partes ad probam* Alimentationem *teneat; tamen concurrere etiam debent Actiones* Partium Exteriorum; *ut sicut* Facultas interior Alimentum *emittit, & extrudit; ita* Facultas Partium Exteriorum *idem arripiat, & attrahat; Quoque imbecillior fuerit*

Facultas Concoctionis, *eo magis opus est Auxilio concurrente* Facultatis Attractivæ.

2. Attractio valida Partium Exteriorum, *excitatur præcipue per* Motum Corporis, *per quem* Partes calefactæ, *&* confortatæ, Alimentum *ad se alacrius vocant, & attrahunt.*

3. *Illud vero maxime cavendum, & prohibendum;* Ne *idem* Motus, *&* Calor, *qui ad* Membra Novum Succum *evocat,* Membrum *simul eo* Succo, *quo antea perfusum erat, nimium exolvat.*

4. Fricationes *huic Intentioni optime subserviunt, factæ præcipue* Mane; *sed hoc perpetuo comitetur, ut post* Fricatio-

nem, *fiat levis* Inunctio *cum* Oleo, *ne* Attritio Partium Exteriorum, *eas per* Perspirationem *reddat effœtas.*

5. *Proxima est* Exercitatio, *per quam* Partes *ipsæ se* confricant, & concutiunt; *modo sit* Moderata, & *quæ (ut superius notatum est) nec sit* Celeris, *nec ad* Ultimas Vires, *nec ad* Lassitudinem; *Verum in hac ipsa, atque* Fricatione, *eadem est ratio*, & Cautio; *Ne Corpus nimium perspiret; Itaque* Exercitatio *melior est sub* Dio *quam sub* Tecto, & Hyeme *quam* Æstate; *Atque insuper*, Exercitatio Inunctione *non tantum* claudi *debet*, *ut* Fricatio; *sed etiam in* Exercitatio-

nibus *vehementioribus*, *adhibenda est* Unctio, *& in* Principio, *& sub* finem, *more* Athletarum.

6. *Ad* Exercitationem, *ut quam minimum aut* Spiritus, *aut* Succos *exolvat, utile est, ut usurpetur* Stomacho *non prorsus* jejuno. *Itaque ut* Exercitatio, *nec* Stomacho Repleto (*quod plurimum interest* Sanitatis) *nec* Iejuno, (*quod non minus interest* Longitudinis vitæ) *usurpetur*; *in usum adduci debet* Ientaculum *Mane, non ex* Medicamentis, *aut* Haustibus Matutinis, *aut* Uvis passis, *aut* Ficubus, *aut hujusmodi*; *sed plane ex* Cibo, & Potu; *at* Levi *admodū, &* Modica Quantitate.

7. Exer-

7. Exercitationes *ad* Irrigationem Membrorum, *debent esse* Membris *omnibus quasi æquales; non ut (quemadmodum ait* Socrates) Tibiæ moveant, Brachia quiescant, *nec è contra; sed ut* Partes universæ *ex Motu participent; Atque omnino ad vitam prodest, ut* Corpus *nunquam diu in eadem* Positura *permaneat; sed singulis Semi-horis, ad minus,* Posituram *mutet, præterquam in* Somno.

8. *Quæ ad* Mortificationem *usurpantur, ad* Vivificationem *traduci possunt; Nam &* Indusia setosa, *&* Flagellationes, *& omnis* Exteriorum Vexatio,

Vim *eorum* Attractivam *roborat.*

9. Urticationem *commendat* Cardanus, *etiam ad* Melancholiam; *verum de hac parum nobis compertum est; Et suspecta nobis est illa, ne propter* Venenatam *nonnullam* Qualitatem Urticæ, Serpigines *usu frequenti inducat, &* Mala Cutis. *Atque de* Operatione *super* Partes Exteriores, *ad* Attractionem Alimenti, *hæc inquisita sunt.*

OPE-

OPERATIO
ſuper Alimentum ipſum ad Inſinuationem ejuſdem.

VII.

HISTORIA.

1. R*Eprehenſio vulgaris de* multis Ferculis, Cenſorem *potius decet, quam* Medicum; *aut, utcunque conſtantiæ* Sanitatis *utilis eſſe poteſt, ad* Longitudinem vitæ *noxia eſt; Propterea quod* Miſtura Alimentorum varia, *& aliquantum* Heterogenea, *Exitum reperit in* Venis, *&* Succos, *melius & alacrius, quam* Simplex,

& Homogenea; *Cum insuper ad* Appetitum excitandum, (*qui* Acies *est* Digestionis) *plurimum possit. Itaque &* Mensam variam, & Mutationes *subinde* Ciborum, *pro* Temporibus Anni, *aut alias probamus.*

2. *Etiam illud de* Simplicitate Ciborum *absque* Condimentis, Simplicitas Iudicii *est*; *cum* Condimenta *bona,& bene electa, sint* Præparationes Ciborum *saluberrimæ, atque tum ad Sanitatem, tum ad Vitam conferant.*

3. *Videndum est, ut cum* Cibis Durioribus, *conjungantur* Potus Fortiores,& Condimenta *quæ* penetrent,& incidant:

cidant; *Cum* Cibis *contra* Facilioribus, Potus Tenues, & Condimenta Pinguia.

4. *Cum paulo ante monuerimus, ut prima* Potio *in cœna excipiatur* Calida; *nunc addimus, quod ad* Præparationem Stomachi, *etiam* Semihora *ante* Cibum, *bonus* Hauſtus Potus (*cui quiſque maxime inſuevit*) calidus *uſurpetur; ſed parum* Aromatizatus *ad gratiam Saporis.*

5. Præparatio *Ciborum*, & Panis, & Potuum, *ſi bene, & in ordine ad* Intentionem *inſtituatur, magni eſt prorſus Momenti; licet ſit* Res Mechanica, & *ſapiat* Culinam, & Cellã; *cũ tamen longe præſtet* Fabellis

de Auro, *&* Gemmis, *&* *hujusmodi.*

6. Humectatio Succorum Corporis *per* Præparationem Alimentorũ Humidam, *puerilis Res est; Ad* Fervores Morborum *nonnihil facit; ad* Alimentationem *vero* roscidam, *omnino contraria est; itaque* Elixatio Ciborum *longe inferior est, ad Intentionem nostram,* Assatione, *&* Coctione *in* Furno, *& similibus.*

7. Assatio *debet fieri* Igne vivido, *& celerius perfici; non* Igne lento, *& nimia Mora.*

8. Carnes *omnes* Solidiores *in usu esse debent non prorsus* Recentes, *sed nonnihil* Salis Expertæ; *ex* Sale *ipso autem*

in

in Menſa, *eo minus ſumi debet, aut nihil omnino.* Sal *enim* Alimento Incorporatus *magis valet ad* Diſtributionem, *quam per ſe ſumptus.*

9. *Debent in uſum adduci* Macerationes, & Infuſiones Carnium *variæ, & bonæ, in* Liquoribus idoneis, *ante* Aſſationes; *quemadmodum quandoque in uſu ſunt ſimilia, ante* Coctiones *in* Furno, & *in* Muriis *aliquorum* Piſcium.

10. *At* Pulſationes, & *tanquam* Verberationes Carniũ, *antequam coquantur, haud parvam rem præſtant: Certe in confeſſo eſt,* & Perdices, & Phaſianos, *in* Aucupio; & Damas, & Cervos *in* Venatione

tione *occisos*, (*nisi fuerit ea Fuga longior*) *graviores esse etiam ad Gustum*. Pisces *autem nonnulli* Flagellati & Verberati, *evadunt meliores*. *Etiam* Pira Duriora, & Austera, *atque alii nonnulli* Fructus, Compressione *dulcescunt*. *Bonum esset in Usum adduci*, Carnium duriorum *nonnullam* Pulsationem, & Contusionem, *antequam Ignem patiantur; Idque ex optimis* Præparationibus *erit*.

11. Panis *modice* Fermentatus, & *valde parum* Salitus, *optimus est; quique etiam in* Furno Ferventi *satis*, *nec admodum* Elanguido, *coctus est*.

12. Potus Præparatio *ad*

vitam longam simplici fere Præcepto constat: Atque de Aquæpotoribus *nihil attinet dicere; Potest hujusmodi* Diæta (*ut alibi diximus*) *vitam* aliquandiu remorari, *sed nunquam* majorem *in* Modum prolongare: *At in aliis* Potibus Spirituosis, *qualia sunt* Vinum, Cervisia, Hydromel, *& hujusmodi: id tanquam Summa Summarum affectari, & observari debet; Vt* Partes Liquoris *sint subtilissimæ, &* Spiritus *lenissimus: Hoc* Vetustate simplici *difficile erit efficere, quæ gignit* Partes *paulo* Subtiliores, Spiritus *vero multo* Acriores; *Itaque de* Infusione *in* Doliis Substantiæ *alicujus* Pinguis, *quæ* Spirituū

Acri-

Acrimoniam *compescat, Jam antea præceptum est: Est & alius modus absque* Infusione, *aut* Mixtura; *Is est, ut* Liquor Potus *continuo agitetur, sive per* Vecturam *in* Mari, *sive per* Vecturam *in* Carris, *sive suspendendo* utres *ex* Funibus, *eosque quotidie agitando, aut aliis hujusmodi Modis: Certum enim est,* Motum *illum* localem, Partes subtilizare, *ac* Spiritus *in partibus interim ita* fermentare, *ut* Acedini (*quod* Putrefactionis *genus est*) *non vacent.*

13. Vergente *autem* Senectute, *etiam talis* Præparatio Ciborum *instituenda est,*

quæ

quæ sit tanquam in media Via ad Chylum. *Atque de* Distillationibus Ciborum, *meræ Nugæ sunt; Etenim* Portio Nutritiva, *vel optima, non ascendit in* Vaporem.

14. Incorporatio Cibi & Potus, *antequam concurrant in* Stomacho, *gradus est ad* Chylum; *Itaque sumantur vel* Pulli, *vel* Perdices, & Phasiani, & *similia; Et coquantur in* Aqua, *cum pauco* Salis; *deinde mundentur, & siccentur; postea sive in* Musto, *sive in* Cervisia fervescente, *infundantur, cum pauco* Sacchari.

15. *Etiam* Expressiones Ciborum, & Concisiones minutæ, *bene conditæ*, Senibus

utiles

utiles ſunt; eo magis quod Officio Dentium *in* Manducatione (*quod* Præparationis *præcipuum Genus eſt*,) *fere deſtituantur.*

16. *Atque de* Iuvamentis *ejus* Defectus,) Dentium *ſcilicet* Roboris, *ad* Cibum molendum) *tria ſunt quæ conferre poſſint. Primum, ut alii* Dentes *renaſcantur; Id quod difficile omnino eſſe videtur, nec poſſe perfici abſque* Inſtauratione Corporis Intima, *&* Potenti. *Secundum eſt ut* Mandibula *per* Aſtringentia debita, *ita firmentur, ut* Officio Dentium, *aliqua ex parte, ſufficere poſſint; quod non male cedere poſſe videtur. Tertium, ut* Cibus *ſit ita* præ-

præparatus, *ut iſta* Maſticatione *non egeat; quod promptum eſt, & expeditum.*

17. *Subit etiam cogitatio de* Quantitate Cibi, *&* Potus; *Eam in* Exceſſu *nonnullo, quandoque ad* Irrigationem *Corporis, utilem eſſe: Itaque &* Epulæ Profuſæ, *&* Perpotationes, *non omnino inhibendæ ſunt. Atque de* Operatione *ſuper* Alimenta, *& eorundem* Præparationem, *hæc inquiſita ſunt.*

OPE-

OPERATIO

ſuper Actum ultimum Aſſimilationis.

VIII.

CONNEXIO.

DE *Actu Vltimo Aſſimilationis*, (quem *Operationes* tres proxime præcedentes intuentur) brevis , & ſimplex erit *Præceptio*; Reſque magis *Explicatione* indiget, quam *Præceptione* aliqua varia.

COM-

COMMENTATIO.

1. CErtum eſt Corpora omnia *Aſſimilandi*, quæ in Contiguo ſunt, *Deſiderio* nonnullo indui: Id faciunt generoſe, & alacriter *Tenuia*, & *Pneumatica*; veluti *Flamma*, *Spiritus*, *Aër*: At contra, quæ *Molem* habent *Craſſam* & *Tangibilem*, debiliter admodum; eo quod *Deſiderium* illud *Aßimilandi*, à fortiori *Deſiderio Quietis*, & ſe *non Movendi*, ligetur.

2. Certum eſt itidem,

De-

Desiderium illud *Aßimilandi*, in Mole corporea, ligatum ut diximus, & inutile redditum, à *Calore* aut *Spiritu* in Proximo, liberari nonnihil, & excitari, ut tum demum actuetur; Quæ unica est Caussa, cur *Inanimata* non assimilent, *Animata* assimilent.

3. Certum & hoc quoque est; quo durior sit *Corporis Consistentia*, eo illud indigere *Majore Calore* ad *Stimulum Assimilationis*; Quod in

Senibus, male omnino cedit; quia *Partes* ſunt *obſtinatiores*, *Calor imbecillior.* Itaque aut *Obſtinatio Partium* mollienda, aut *Calor* intendendus; Atque de *Malaciſſatione Membrorum* poſtea dicemus, cum jam ante etiam plura, quæ ad *Duritiem* hujuſmodi prohibendam, & præveniendam pertinent, propoſuerimus. De *Calore* autem *intendendo*, jam ſimplici *Præcepto* utemur, ſi prius etiam alterum

rum *Axioma* aſſumpſe-rimus.

4. *Actus Aſsimilationis* (qui à *Calore*, ut diximus, *circumfuſo* excitatur,) eſt *Motus* admodum *Accuratus*, & *Subtilis*, & in *Minimis*. Omnes autem hujuſmodi *Motus*, tum demum ſunt in *Vigore*, cum omnis *Localis Motus* ceſſat, qui eum obturbet. Etenim *Motus Separationis* in *Homogenea*, qui in *Lacte* eſt ut *Flos* ſupernatet, *Serum* ſubſidat, nunquam fiet, ſi

Lac

Lac leniter agitetur: Neque *Putrefactio* ulla in *Aqua*, aut *Mistis* procedet, si illa continuo *localiter moveantur.* Ex his itaque, quæ *assumpta* sunt, hoc jam ad *Inquisitionem præsentem* concludemus.

5. *Actus* ipse *Assimilationis* perficitur præcipue in *Somno* & *Quiete*, præsertim versus *Auroram*, facta jam *Distributione*: Non habemus igitur aliud, quod ad præcipiendum occurrit, nisi

ut Homines dormiant in *Calido*; Atque insuper, ut versus *Auroram* sumatur aliqua *Inunctio*, vel *Indusium* intinctum, excitans moderate *Calorem*, atque post illud sumptum redintegretur *Somnus*. Atque de *Actu ultimo Assimilationis*, hæc inquisita sunt.

OPE-

OPERATIO
super Intenerationē ejus quod arefieri cœpit, sive Malacissatio Corporis.
IX.
CONNEXIO.

DE *Inteneratione* per *Interius*, quæ per multas *Ambages* & *Circuitus* fit, tam *Alimentationis*, quam *Detentionis Spiritus*, (ideoq; sensim perficitur) superius inquisitum est; De ea autē, quæ fit per *Exterius*, & quasi subito, sive de *Corpore*

Malacissando, jam videndum est.

HISTORIA.

1. IN Fabula *de* Restitutione Peliæ *in* Iuventutem, Medea *cum id se moliri fingeret, eam proposuit Rationem Rei conficiendæ, ut* Corpus Senis *in* Frusta *concideretur; deinde in* Lebete *cum* Medicamentis *quibusdam* decoqueretur. Coctio *fortasse aliqua ad hoc requiretur*, Concisione in Frusta *scilicet non est Opus.*

2. *Attamen etiam* Concisio in Frusta *adhibenda aliquatenus videtur, non* Ferro, *sed* Iudicio; *Cum enim* Viscerum, *&* Partium *sit* Consistentia *multum*

tum

rum diversa, necesse est ut Inteneratio *ipsorum, non iisdem* Modis *absolvatur, sed ut instituatur* Cura singulorum, *præter ea quæ pertinent ad* Intenerationem *totius* Massæ Corporis; *de qua tamen primum.*

3. *Huic Operationi, per* Balnea, Unctiones, *& similia (si modo sit ejus Rei aliqua Potestas) satisfieri verisimile est; Circa quæ observanda sunt ea, quæ sequuntur.*

4. *Non nimis indulgendum est spei, quod hæc Res confici posset, propter ea quæ fieri cernimus in* Imbibitionibus *&* Macerationibus Inanimatorum, *per quas illa intenerantur; Cujus aliqua Exempla superius addu-*

ximus; Facilior enim est Operatio hujusmodi super Inanimata, *quia* attrahunt, *&* ſugunt Liquores; *At in* Corpore Animali *difficilior*, *quia* Motus *in iis fertur potius ad* Circumferentiam.

5. *Ideo* Balnea, *quæ in uſu ſunt*, emollientia, *parum proſunt, ſed obſunt potius; quia* extrahunt *magis, quam* imprimunt; *&* ſolvunt *Compagem Corporis, potius quam* conſolidant.

6. Balnea, *&* Unctiones, *quæ Operationi præſenti* (Corporis *ſcilicet bene & ſolide* malaciſſandi) *inſervire poſſint, tres debent habere* Proprietates.

7. *Pri-*

7. *Prima & præcipua est, ut conſtent ex iis, quæ tota* Subſtantia ſimilia *ſunt* Corpori *&* Carni Humanis, *quæque ſint tanquam* Alma, *&* Nutricantia *per* exterius.

8. *Secunda est, ut habeant* admiſta ea, *quæ* ſubtilitate *nonnulla* imprimant, *ut* Vim nutritivam *eorum, quibus admiſcentur, inſinuent, & inculcent.*

9. *Tertia, ut recipiant nonnullam* Mixturam, (*licet reliquis longe minorem*) *eorum, quæ ſunt* Aſtringentia; *Non* Auſtera, *aut* Acerba, *ſed* Unctuoſa, *&* Confortantia, *Ut dum reliqua duo operentur, interim prohibeatur* (*quantum*

fieri potest) Exhalatio è Corpore, *quæ* Virtutem Malacissantium *perdat*; *sed potius ut per* Astrictionem Cutis, *&* Clausuram meatuum, Motus *ad* Intra *promoveatur*, *& juvetur*.

10. Consubstantiale *maxime* Corpori Humano: *est* Sanguis tepidus, *vel ex* Homine, *vel ex aliis Animalibus*: *At* Ficini *illud* Commentum, *ad Instaurationem Virium in Senibus*, *de* Exuctione Sanguinis Humani, *ex* Brachio Adolescentis sani, *leve admodum est*: *Etenim*, *quod per* Interius *nutrit*, *nullo modo debet esse* Æquale, *aut plane* Homogeneum Corpori, *quod nutritur*; *sed aliquatenus* Inferius, *&*

Sub-

Subordinatum; *ut ſubigi poſ-ſit*; *At in* exterius Applicatis, *quanto* Subſtantia *eſt* ſimilior, *tanto* Conſenſus melior.

11. *Ab Antiquo receptum eſt*, Balneum *ex* Sanguine Infantium *ſanare* Lepram, *&* Carnes *jam* corruptas *reſtituere*; *Adeo ut hoc ipſum fuerit* Regibus *quibuſdam Invidiæ apud* Plebem.

12. *Proditum eſt* Heraclitum Hydrope laborantem, *ſe in* Ventre calido Bovis, *nuper occiſi, immerſiſſe*.

13. *In uſu eſt* Sanguis *tepidus* Catulorum Felis, *ad* Eryſipelata, *& inſtaurandas* Carnes *&* Cutem.

14. Brachium, *aut* Membrum *aliquod* abſciſſum, *aut ex quo Sanguis alias nimium profluit, utiliter inſeritur in* ventrem *alicujus* Animalis *nuper diſſectum; nam potenter operatur ad* ſiſtendum Sanguinem; Sanguine Membri abſciſſi, Sanguinem recentem Animalis, *per* Conſenſum *ſorbente, & ad ſe vehementer trahente; Vnde & ipſe ſiſtitur, & refluit.*

15. *Multum in uſu eſt, in* Morbis extremis, *& quaſi* deſperatis, *ut* Columbæ ſciſſæ, *aliæ poſt alias mutatæ, ad* Plantas Pedum Ægroti *apponantur; unde ſequitur interdum Auxilium mirabile; Id vul-*

go imputatur, *quasi* Maligna Morbi traherent; *Sed utcunque*, *Caput petit ista* Medicatio, *&* Spiritus Animales *confortat*.

16. *Verum* Balnea *ista*, *&* Unctiones ſanguinolentæ, *nobis videntur ſordidæ, & odioſæ; videndum de aliis, quæ minus fortaſſe habent* Faſtidii, *neque tamen minus* Iuvamenti.

17. *Poſt* Sanguinem *igitur* recentem, ſimilia Subſtantiæ Corporis Humani, *ſunt* Alimentoſa; Carnes *pinguiores*, Bovinæ, Suillæ, Cervinæ; Oſtrea *inter* Piſces; Lac, Butyrum; Vitella Ovorum; Pollen Tritici; Vinum Dulce, *aut* Saccharatũ, *aut* Mulſum.

18. *Quæ admiſceri debent ad* Impreſſionem, *ſunt, loco omnium,* Sales, *præſertim* Niger; *Etiam* Vinum (*cum* Spiritu *turgeat*) imprimit, *&* *utile eſt* Vehiculum.

19. Aſtringentia *ejus generis, quæ deſcripſimus*, Unctuoſa *ſcilicet*, *&* Confortantia *ſunt*, Crocus, Maſtiche, *&* Myrrha, *&* Baccæ Myrti.

20. *Ex his, pro noſtro Iudicio, optime fiet* Balneum, *quale deſideramus.* Medici *&* Poſteri *Meliora reperient.*

21. *Longe autem potentior fiet operatio, ſi* Balneum *quale propoſuimus, (quod Caput Rei eſſe arbitramur) comitetur quadruplex* Operationis Series, *ſive* Ordo.

22. *Pri-*

22. *Primo, ut* Balneum *præcedat* Fricatio Corporis, *&* Inunctio *ex* Oleo, *cum aliquo* Spiſſamento; *ut Virtus, &* Calor *humectans* Balnei *potius ſubintret* Corpus, *quam* Aquea pars Liquoris. *Deinde, ſequatur* Balneum *ipſum, ad horas forte duas. A* Balneo *autem* Emplaſtretur Corpus *ex* Maſtiche, Myrrha, Tragacantho, Diapalma, Croco, *ut cohibeatur (quantum fieri poteſt)* Perſpiratio, *donec* Malacum *paulatim vertatur in* Solidum; *idque per viginti quatuor Horas, vel amplius. Poſtremo, amota* Emplaſtratione, *fiat* Unctio *cum* Oleo, *addito* Sale, *&* Croco; *Et renovetur* Balneum *poſt*

Qua-

Quatriduum, *cum* Emplaſtratione, *&* Unctione (*ut prius*,) *&* *continuetur hujuſmodi* Malaciſſatio *per Menſem unum*.

23. *Etiam durante tempore* Malaciſſationis, *utile judicamus*, *&* *proprium*, *&* *ſecundum Intentionem noſtram*, *ut* Corpus *bene nutriatur*, *&* *ab* Aëre frigido *abſtineatur*, *&* *nil niſi* Calidum *bibatur*.

24. *Hoc vero*, (*ut Initio in Genere monuimus*) *eſt ex iis*, *quæ nobis* Experimento *probata non ſunt*, *ſed deſcripta tantummodo ex* Collimatione *ad* Finem. *Etenim* Meta *poſita*, *aliis* Lampada *tradimus*.

25. *Neque negligenda ſunt*

Fo-

Fomenta *ex* Corporibus Vivis. Ficinus *ait* (*neque id per Iocum*) Davidem contubernio Puellæ, alias ſalubriter, ſed nimis ſero uſum fuiſſe; *debuerat autem addere quod* Puellam *illam, more* Virginum Perſiæ, *oportuiſſet inungi* Myrrha, *& ſimilibus, non ad* Delicias, *ſed ad* augendam Virtutem Fomenti, *ex* Corpore vivo.

26. Barbaroſſa Ætate extrema, *ex Conſilio* Medici Iudæi, Puerulos *continue* Stomacho, *&* Iliis *applicabat ad* Fomenta: *Etiam* Senes *nonnulli*, Caniculas (*Animalia ſcilicet inter calidiſſima*) Stomacho *noctu applicare conſueverunt.*

27. De Hominibus *quibuſ-*

dam

dam Nasonibus, (*qui Irrisionis pertæsi*, Nasorum Tuberes, & *quasi* Surculos *amputarunt*, *atque in* Brachiorum Ulnas, *Incisione nonnulla adapertis*, *ad tempus insuerunt*, *atque inde* Nasos *magis decentes efformarunt*) *increbuit Relatio quasi certa*: *idque in multis Nominibus*: *Ea si vera sit*, Consensum Carnis *ad* Carnem, *præsertim* Vivarum. *plane testatur*.

28. *De* Inteneratione *particulari* Viscerum Principalium, Stomachi, Pulmonum, Iecoris, Cordis, Cerebri, Spinalis Medullæ, Renum, Fellis, Iliorum, Venarum, Arteriarum, Nervorum, Cartilaginum, Ossium, *nimis longa foret Inquisitio*,

sitio, & Præscriptio; Cum jam non Praxim *instruamus, sed* Indicationes *ad* Praxim.

OPERATIO super Expurgatione Succi veteris, & Restitutionem Succi novi, sive Renovationem per Vices.

X.

HISTORIA.

L*Icet, quæ hic ponemus, superius fere præoccupata sint, tamen quia ista* Operatio *est ex* Principalibus, *retractabimus ea paulo fusius.*

1. *Certum est,* Boves Aratores, *atque* Laboribus exhaustos,

ſtos *in* Paſcua nova, & læta *admiſſos*, Carnes *recipere* teneras, & juveniles: *Idque* Eſu, & *Palato comprobari; ut manifeſtum ſit* Carnium Intenerationem *non eſſe difficilem: verum* & Carnis Intenerationem *ſæpius* repetitam, *etiam ad* Oſſa, & Membranas, & *ſimilia, pervenire poſſe, veriſimile eſt.*

2. *Certum eſt*, Diætas, *quæ in uſu ſunt, ex* Guaiaco *præcipue, atque ex* Sarſa-perilla, & China, & Saſſafras, *præſertim longius continuatas*, & *ſecundum Regulas rigidiores*, univerſum Corporis Succum, *primo* attenuare, *deinde* conſumere, *atque* ſorbere; *Quod manifeſtiſſimum eſt, quia* Morbum

Gal-

Gallicum *usque ad* Gummositates *provectum, quique intimos* Corporis Succos *occupaverit, & depravaverit, ex illis* Diætis *posse curari probatum est: Atque insuper quia æque manifestum est, per hujusmodi* Diætas, *Homines factos* Macilentos, Pallidos, *& quasi* Cadaverosos, *paulo post* Impinguari, Colorari, *& manifesto* Renovari. *Quamobrem hujusmodi* Diætas, *vergente Ætate, semel Biennio, ad Intentionem nostram utiles esse, omnino existimamus, tanquam* Exuvias, *&* Spolia Serpentum.

3. *Fidenter dicimus, (neque vero quis rogo nos inter* Hæreticos Catharos *reponat)*

Pur-

Purgationes repetitas, *atque factas* familiares, *longe magis ad Diuturnitatem vitæ facere, quam* Exercitia & Sudores. *Id autem fieri necesse est, si teneatur, quod positum est*; Unctiones Corporis, & Meatuum *ab* Extra Oppletiones, & Aëris Exclusiones, & Spiritus *in Massa Corporis* Detentiones, *plurimum conducere ad vitam longævam. Etenim certissimum est, per* Sudores, & Perspirationes Exteriores, *non solum* Humores, & Vapores Excrementitios, *exhalari, & absumi; sed una etiam* Succos, & Spiritus bonos, *qui non tam facile reparantur: In* Purgationibus *autem (nisi fuerint admodum immode-*

moderatæ) non item, cum super Humores *præcipue operentur.* Purgationes *autem, ad hanc* Intentionem, *optimæ sunt, quæ paulo ante* Cibum *sumuntur, quia* deficcant minus; *Ideoque debent esse ex iis* Catharticis, *quæ* Ventriculum *minime turbant.*

I*Ntentiones Operationũ,* quas proposuimus, (ut arbitramur) verissimæ sunt; *Remedia Intentionibus* fida. Neque credibile est dictu (licet haud pauca ex ipsis velut *Plebeia* videri possint) quanta cum Cura, & Delectu,

ea

ea à nobis examinata fuerint; ut ſint (ſalva ſemper *Intentione*) & Tuta, & Efficacia. Rem ipſam, Experimentum & comprobabit, & promovebit. Talia autem in omnibus Rebus ſunt Opera Conſilii cujuſque Prudentioris; quæ ſunt Effectu admiranda, Ordine quoque egregia, Modis faciendi tanquam vulgaria.

ATRIO-

ATRIOLA MORTIS.

Ad Artic. 15. Connexio.

DE *Atriolis Mortis* jam inquirendum; id eſt de iis, quæ accidant *Morientibus* in *Articulo Mortis*, & paulo ante, & poſt: Ut cum multis viis perveniatur ad *Mortem*; intelligi poſſit in quæ *Cõmunia* illæ deſinant; Præcipue in *Mortibus*, quæ inferuntur per *Indigentiã Naturæ*, potius quam per *Violentiam*; tametſi etiam aliquid ex his,

pro-

propter Rerum Connexionem, inspergendum sit.

HISTORIA.

1. Spiritus Vivus *videtur tribus indigere, ut subsistat:* Motu commodo; Refrigerio temperato; & Alimento idoneo. Flamma *vero duobus ex his tantum indigere videtur:* Motu *nimirum, &* Alimento; *propterea quod* Flamma *simplex sit Substantia.* Spiritus *composita; ita ut si transeat paulo propius in* Naturam Flammeam, *se perdat.*

2. *Etiam* Flamma, *majore* Flamma *& potentiore resolvitur, & necatur, ut bene notavit* Ari-

Ariſtoteles; *multo magis* Spiritus.

3. Flamma, *ſi comprimatur nimium, extinguitur; ut cernere eſt in* Candela, *ſuperimpoſito* Vitro: *Etenim* Aër *per Calorem dilatatus contrudit* Flammam, *eamque minuit, & extinguit*: *Neque in* Caminis *concipitur* Flamma, *ſi Materies, abſque Spatio aliquo interjecto, compingatur.*

4. *Etiam* Ignita Compreſſione *extinguuntur*: *veluti ſi* Carbonem *ignitum* Ferro, *aut* Pede, *fortiter comprimas, extinguitur ſtatim* Ignis.

5. *Aut ut ad* Spiritum *veniamus*; *Si* Sanguis *aut* Phlegma *irruat in* ventriculos Cerebri,

ſit Mors ſubito; cum Spiritus *non habeat ubi ſe moveat.*

6. Contuſio *etiam* Capitis *vehemens inducit ſubitam Mortem* Spiritibus *in* ventriculis Cerebri *anguſtiatis.*

7. Opium, *&* *alia* Narcotica *fortiora, coagulant* Spiritum, *eumque privant Motu.*

8. Vapor venenatus, Spiritui *totaliter odioſus*, *infert Mortem ſubitam, ut in* venenis Mortiferis, *quæ operantur per* Malignitatem (*ut loquuntur*) ſpecificam: *Incutit enim Faſtidium* ſpiritui, *ut amplius movere, aut Rei tam inimicæ occurrere nolit.*

9. *Etiam* Extrema Ebrietas, *aut* Crapula, *quandoque infe-*

inferunt Mortem ſubitam; cum Spiritus *non tam* Denſitate, *aut* Malignitate Vaporis, (*ut in* Opio, *&* Venenis malignis) *quam ipſa* Copia, *obruatur.*

10. Extremus Mœror, *&* Metus, *præſertim* ſubitus, (*ut fit in* Nuncio *malo, & improviſo*) *quandoque dant ſubitam Mortem.*

11. *At non ſolum nimia* Compreſſio, *ſed etiam nimia* Dilatatio Spiritus, *mortifera.*

12. Gaudia ingentia *&* repentina *cõplures exanimarunt.*

13. *In magnis* Evacuationibus, *quales fiunt in ſecandis* Hydropicis, *exeuntibus confertim Aquis; multo magis*

in Ingentibus, & Repentinis Profluviis Sanguinis, *sequitur sæpius Mors subita; Idque per meram* Fugam Vacui *in Corpore, omnibus affatim moventibus ad Spatia implenda, quæ exinaniuntur; atque inter alia* Spiritu *ipso: Nam quoad* Profluvia Sanguinis *tardiora, res spectat ad* Indigentiam Alimenti, *non ad* Refusionem Spiritus: *Atque de* Motu Spiritus, *in tantum vel* Compresso, *vel* Effuso, *ut Mortem inferat, hæc inquisita sunt.*

14. *Veniendum ad* Indigentiam Refrigerii. Cohibitio Respirationis *Mortem infert subitam, ut in omni* Suffocatione *aut* Strangulatione. *Neque*

tamen

tamen videtur Res referri debere, tam ad Impedimentum Motus, *quam ad* Impedimentum Refrigerii; *quia* Aër *nimis* Calidus, *licet libere attractus, non minus suffocat, quam si inhibeatur* Respiratio. *Vt fit in iis, qui suffocati aliquando sunt ex* Carbonibus *incensis, aut* Lithanthracibus, *aut* Parietibus recenter dealbatis, *in Cubiculis clausis, Igne etiam accenso: Quod Genus mortis traditur fuisse* Imperatoris Ioviniani. *Aut etiam ex* Balneis *siccis* supercalefactis, *quod usurpatum fuit in* Nece Faustæ, Constantini Magni *uxoris.*

15. *Valde pusillum est* Tempus, *quo Natura* Anhelitum

repetit, atque expellit Fuliginem Aëris *in* pulmones *attracti, &* *recentem intro-recipi desiderat; vix certe ad tertiam partem Minutæ.*

16. *Rursus* Pulsus Arteriarum, & Motus Cordis, Systoles & Diastoles, *triplo velocior quam* Respiratio; *adeo ut si fieri posset, ut ille* Motus *in* Corde, *absque inhibita* Respiratione *sisti posset, sequeretur Mors etiam celerius, quam ex* Stangulatione.

17. Usus *tamen &* Consuetudo, *in hac Naturali Actione* Respirationis *nonnihil valet; ut in* Urinatoribus Deliis, & Piscatoribus Perlarum, *qui perpetuo Usu, Decuplum Temporis*

poris ad minimum, retinere Anhelitum *possunt, plusquam pro Ratione aliorum Hominum.*

18. *Sunt ex* Animalibus, *etiam ex iis, quæ* Pulmones *habent, alia quæ ad longius* Tempus, *alia quæ ad brevius,* Anhelitum *cohibere possunt; prout majore scilicet, aut minore indigent* Refrigerio.

19. Pisces *minore indigent* Refrigerio, *quam* Animalia Terrestria; *Indigent tamen, atque refrigerantur per* Branchias: *Atque quemadmodum* Terrestria *Aërem nimis fervidum, aut occlusum non ferunt; ita &* Pisces, *in Aqua Glacie totaliter, & diutius cooperta, suffocantur.*

20. *Si* Spiritus *Insultum patiatur ab alio* Calore , *proprio longe vehementiore, dissipatur, & perditur. Si enim* Proprium Calorem *non sustineat absque* Refrigerio , *multo minus* Alienum intensiorem *tolerare potest; Id cernitur in* Febribus Ardentibus, *ubi* Calor Humorum putrefactorum, Calorem Nativum *superat* , *usque ad* Extinctionem, *sive* Dissipationem.

21. Somni *quoque indigentia, & Usus*, *refertur ad* Refrigerium. Motus *enim*, Spiritum *attenuat & rarefacit* , *&* Calorem *ejus acuit, & intendit.* Somnus *contra* Motum , *&* Discursum *ejus sedat , & compescit. Etsi enim* Somnus *Actiones*

nes Partium, *&* Spirituum Mortualium, *& omnem Motum ad* Circumferentiam Corporis, *roboret, & promoveat; tamen Motum proprium* Spiritus vivi, *magna ex parte consopit, & tranquillat. At* Somnus *regulariter, semel intra 24. Horas, Naturæ humanæ debetur, idque ad 6. aut 5. Horas ad minimum; Licet sint etiam in hac parte quandoque Naturæ Miracula, ut refertur de* Mecœnate, *quod longo tempore ante Obitum non dormisset. Atque de* Indigentia Refrigerii, *ad* Spiritum conservandum, *hæc inquisita sint.*

22. *Quod vero ad* Tertiam Indigentiam *attinet* (Alimenti *scilicet*) *videtur illa ad* Partes

 potius

potius, quam ad Spiritum Vivum *pertinere. Facile enim quis credat*, Spiritum Vivum *subsistere in* Identitate, *non per* Successionem, *aut* Renovationem. *Atque quoad* Animam Rationalem *in Homine, certo certius est, eam nec ex* Traduce *esse, nec* reparari, *nec* interire: *Loquuntur de* Spiritu Naturali *Animalium, atque etiam Vegetabilium, qui ab illa altera essentialiter, & formaliter differt; Ex horum enim Confusione*, Metempsychosis *illa, & innumera tam* Ethnicorum, *quam* Hæreticorum *Commenta emanarunt.*

23. Renovatio *per* Alimentum, *in Corpore Humano, regulariter singulis Diebus requiritur.*

tur. Triduanum *autem* Ieju-nium Sanis *vix toleratur*: *Usus tamen & Consuetudo, etiam in hac Parte, haud parum valet*: *At* Morbo languentibus Inedia *minus gravis est*. *Etiam* Somnus Alimentationi *nonnihil parat, quemadmodum contra* Exercitatio *eam efflagitat magis*. *Inventi etiam sunt (sed raro) aliqui, qui quodam Naturæ Miraculo, sine* Cibo *&* Potu, *ad Tempus non mediocre vixerunt*.

24. Corpora Mortua, *si non intercipiantur à Putredine, diutius sine notabili Absumptione subsistunt*: *At* Corpora viva *non multum ultra* Triduum *(ut dictum est) nisi reparentur per* Alimentationem; *Id quod*

indicat, *etiam illam Assumptionem esse Opus* Spiritus vivi, *qui aut se reparat*, *aut Partes ponit in Necessitate se reparandi*, *aut utrunque*: *Quam* Rem *etiam illud astruit*, (*quod paulo ante notatum est*) *nempe*, *quod possint* Animalia *sine* Alimento *paulo diutius durare*, *si* dormiant. *At* Somnus *omnino nil aliud est*, *quam* Receptio Spiritus vivi *in se*.

25. *Copiosa nimis & continua* Effluxio Sanguinis, *qualis aliquando fit ab* Hæmorrhoidibus; *interdum à* Vomitu Sanguineo, *Venis interioribus reseratis aut fractis*; *interdum ex* Vulneribus, *Mortem infert festinam* : *Cum* Sanguis Venarum,

rum, Sanguini Arteriarum *ministret*, Sanguis Arteriarum, Spiritui.

26. *Haud parvum est* Quantum Cibi & Potus, *quod Homo bis in die pastus, intra Corpus recipit; Longe plus, quam aut per Sellam, aut per Vrinam, aut per Sudores egerit. Nil mirum (inquis) cum reliquum in Succos, & substantiam Corporis mutetur. Recte: Sed cogita paulisper, quod ea Accessio fit bis in Die, neque tamen Corpus exundat; Similiter, licet* Spiritus *reparetur, tamen* Quanto *suo non enormiter excrescit.*

27. *Nil attinet adesse* Alimentum *in* Gradu remoto, *sed ejus Generis, & ita præparatum,*

&

& ministratum, ut Spiritus *in illud agere possit. Neque enim Baculus Cerei sufficiet ad Flammam continuandam, nisi adsit Cera; Neque Homines Herbis solis pasci possunt: Atque inde fit* Atrophia Senilis,*quod licet adsit Caro & Sanguis, tamen Spiritus est factus tam paucus & rarus, & Succi & Sanguis tam effœti, & obstinati, ut non teneat Proportio ad Alimentandum.*

28. *Subducamus* Calculos Indigentiæ, *secundum Cursum Naturæ Ordinarium, & Consuetum.* Explicatione Motus sui, *in ventriculis Cerebri, & Nervis, indiget* Spiritus *perpetuo*; Motu Cordis, *ter-*

tia

tia Parte Momenti; Respiratione, *singulis Momentis;* Somno & Alimento, *intra Triduum:* Potentia *ad* Alimentandum *quasi post Octoginta Annos. Atque si alicui ex his Indigentiis non succurratur, sequitur Mors. Atque tria plane esse videntur* Atriola Mortis; *Destitutio Spiritus, in* Motu *suo; in* Refrigerio; *in* Alimento.

[*Monita.*] 1. Erraverit, qui existimet *Spiritũ Vivum*, Exẽplo *Flammæ* perpetuo generari, & extingui, nec ad Tempus aliquod notabile durare. Neque enim hoc facit *Flãma* ipsa ex natura sua, sed quia inter Inimica versatur: Nã *Flamma*

intra

intra *Flammam* durat. At *Spiritus Vivus* inter Amica degit, & Obſequia plurima. Itaque cum *Flamma* ſit ſubſtantia Momentanea, *Aër* autem ſubſtantia Fixa; *Spiritus Vivi* media eſt Ratio.

2. De *Interitu Spiritus*, per *Deſtructionem Organorum*, (qualis fit per *Morbos*, & *Violentiam*) non eſt Inquiſitio præſens, (ut ab initio diximus) tametſi & ille in eadem tria. *Atriola* deſinat. Atque de ipſa *Forma Mortis* hæc inquiſita ſint.

29. *Duo ſunt magni* Præcurſores Mortis; *Alter à* Capite, *alter à* Corde *miſſus*: Convulſio, & extremus Labor Pulſus;

ſus; *nam etiam* Singultus *ille* lethalis *eſt* Convulſionis *genus*, Labor *autem* Pulſus lethalis, *habet Velocitatem inſignem*, *quandoquidem* Cor *ſub ipſa Morte ita trepidet*, *ut* Syſtole, & Diaſtole *fere confundantur; Habet etiam conjunctam* Debilitatem, & Humilitatem, & *ſæpius* Intermiſſionem *magnam, labaſcente motu Cordis, nec fortiter, aut conſtanter inſurgere valente.*

30. *Præcedunt etiam* Mortem *in Propinquo ſumma* Inquietudo, & Iactatio; Motus Manuum *tanquam Floccos colligendo;* Nixus Prehenſionis, & Tentionis *fortis*; Dentes *etiam* fortiter comprimere;

Glu-

Glutire vocem; Tremor Labii inferioris; Pallor oris; Memoria confuſa; Sermonis Privatio; Sudores frigidi; Corporis Elongatio; Sublatio Albuginis Oculorum; Faciei totius Alteratio, (*Naſo acuto, Oculis concavis, Genis labantibus*;) Linguæ Contractio *&* Convolutio; Frigus Extremitatum; *In aliquibus* Emiſſio Sanguinis, *aut* Spermatis; Clamor acutus; Anhelitus Creber; Inferioris Maxillæ Lapſus, *& ſimilia*.

31. Mortem *ſequuntur*, Senſus *omnis*, *&* Motus, *tam Cordis & Arteriarum*, *quam Nervorum & Artuum*; Privatio; Impotentia Corporis

ſe

se sustentandi erectum; Rigor Nervorum & Partium; Depositio *omnis* Caloris; *paulo post* Putrefactio & Foetor.

32. Anguillæ, Serpentes, & Insecta *diu moventur singulis Partibus*, *post* Concisionem; *ut etiam* Rustici *putent, Partes singulas ad se rursus uniendum expedire. Etiam* Aves *Capitibus avulsis ad Tempus subsultant: quin &* Corda Animalium *avulsa diu palpitant. Equidem meminimus ipsi vidisse* Hominis Cor, *qui evisceratus erat, (Supplicii Genere apud nos versus* Proditores *recepto,) quod in ignem de more injectum, saltabat in altum, pri-*

mo ad Sesquipedem, & deinde gradatim ad minus; durante spatio (ut meminimus) septem, aut octo Minutarum. Etiam vetus, & Fide digna Traditio est, de Bove *sub* Eviscerationem *mugiente. At magis certa de* Homine, *qui eo Supplicii genere (quod diximus) evisceratus, postquam* Cor *avulsum penitus esset, & in* Carnificis *Manu, tria aut quatuor Verba Precum, auditus est proferre; Quod idcirco magis credibile esse diximus, quam illud de* Sacrificio; *quia solent Amici hujusmodi* Reorum, *Mercedem dare* Carnifici, *ut Officium suum pernicissime expediat, quo illi celerius à Doloribus liberentur: In* Sa-
cri-

crificiis *vero non videmus causſam, cur ſimilis præſtetur à* Sacerdote *diligentia.*

33. *Ad* reſuſcitandum *eos, qui* Deliquia Animi, *aut* Catalepſes *ſubitas patiuntur, (quorum haud pauci, abſque Ope, etiam expiraturi fuiſſent,) hæc ſunt in Vſu.* Exhibitio Aquarum *ex* Vino diſtillatarum, (*quas* Aquas *vocamus* Calidas, *&* Cordiales:) Inflexio Corporis in Pronum; Obturatio *fortis* Oris *&* Narium; Flexio Digitorum cum Tortura quadam; Evulſio Pilorum Barbæ, *aut* Capitis; Frictio Partium, *præſertim* Faciei, *&* Extremorum; Subita Inſperſio Aquæ Frigidæ *in*

in Faciem; Strepitus Acuti, & subiti; Appositio ad Nares Aquæ rosaceæ, *cum* Aceto, *in languoribus*; Incensio Plumarum, Pannorum, *in* Suffocatione Vteri; *At maxime* Sartago *fervefacta utilis est* Apoplecticis; *Etiam* Fotus arctus Corporum vivorum, *aliquibus profuit.*

34 *Complura fuerunt Exempla Hominum tanquam Mortuorum; Aut* Expositorum è Lecto, *Aut* Delatorum ad Funus, *quinetiam* nonnullorum in Terra Conditorum, *qui nihilominus revixerunt; Id quod in iis, qui Conditi sunt, repertum est, (terra aliquanto post aperta,) per Obtusionem & Vulnerationem*

Capi-

Capitis, ex jactatione & Nixu Cadaveris intra Feretrum. Cujus Exemplum recentissimum, & maxime memorabile fuit, Joannis Scoti, Subtilis *illius &* Scholastici, *qui à Servo, cum sepultus esset absente, (quique, ut videtur, hujusmodi* Catalepsiũ *ejus* Symptomata *noverat) aliquanto post effossus, in tali Statu repertus est. Et simile quiddam accidit nostra Ætate, in persona* Histrionis, sepulti Cantebrigiæ. *Memini me accepisse de* Generoso *quodam, qui ludibundus, ex Curiositate, desiderabat scire, qualia paterentur in* Patibulo *Suspensi; seseque suspendit, super Scabellum se allevans, & deinde se demittens; putans etiam*

penes

penes se futurum, ut Scabellum, pro arbitrio suo, recuperaret; Id quod facere non potuit; sed tamen ab Amico præsente adjutus est; Ille interrogatus, quid passus esset? retulit se Dolorem *non sensisse; sed primo obversatam sibi fuisse circa oculos* Speciem Ignis, & Incendii; *deinde* extremæ Nigredinis, *sive* Tenebrarum; *postremo* Coloris *cujusdam* cærulei pallidioris, *sive* thalassini; *qualis etjam conspicitur sæpe* Animo Linquentibus. *Audivi etiam de* Medico *adhuc vivente, qui Hominem, qui se suspenderat, atque per Horam dimidiam suspensus manserat, in vitam,* Fricationibus, & Balneis calidis,

dis, *reduxerat; Quique etiam profiteri ſoleat, ſe non dubitare, quin Suſpenſum quemcunque ad tempus prædictum, revocare poſſet, modo Cervices ei, per Impetum primæ Demiſſionis, non fuerint effractæ.*

Diſcrimina Iuventutis & Senectutis.

Ad Artic.16.

1. SCala Humani Corporis *talis eſt*: Concipi; Vivificari in Vtero; Naſci; Mamilla; Depulſio à Mamilla; Vſus Cibi & Potus, *ab initio, qualis* Infantibus *convenit*; Dentire *primo, circa Annum ſecundum*; Incipere Gradiri; Incipere Loqui; Dentire *ſe-*

cundo, circa Annum ſeptimum; Pubeſcere, *circa Annum duodecimum, aut decimum quartum:* Potentem eſſe *ad* Generandum, & Fluxus Menſtruorum; Pili *circa* Tibias, & Axillas; Barbeſcere; *atque huc uſque, & quandoque ulterius,* Grandeſcere; *Deinde* Roboris Artuum Status & ultimitas, *etiam* Agilitatis; Caneſcere, & Calveſcere; Ceſſatio Menſtrui & Potentiæ Generationis; Vergere *ad* Decrepitum, & Animal Tripes; Mori. *Interim* Animus *quoque ſuas habet Periodos, ſed per Annos non poſſunt deſcribi: Vt* Memoriā labilem, & *Similia, de quibus poſtea.*

2. Diſcrimina Iuventutis, &

& Senectutis *hæc sunt*. Cutis *Iuveni* Lævis, *&* Explicata; Seni Arida, *&* Rugosa, *præsertim circa* Frontem, *&* Oculos: Carnes *Iuveni* Teneræ, *&* Molles; *Seni* Duriores: Robur *Iuveni*, *&* Agilitas; *Seni* Diminutio Virium, *&* Motuũ Tarditas: *Iuveni* Coctionum Validitas; *Seni* Debilitas: *Iuveni* Viscera Mollia, *&* Succulenta; *Seni* Salsa, *&* Retorrida: *Iuveni* Corpus Erectius; *Seni* Inclinatio in Curvum: *Iuveni* Constantia Artuũ; *Seni* Debilitas, *&* Tremor: *Iuveni* Humores Biliosi, & Sanguis Fervidior; *Seni* Humores Phlegmatici, *&* Melancholici, *&* Sanguis Frigidior: *Iuveni*

Venus in promptu; *Seni* tardior: *Iuveni* Succi Corporis *magis* Roſcidi; *Seni magis* Crudi, & Aquei: *Iuveni* Spiritus Multus, & Turgeſcens; *Seni* Paucus, & Iejunus: *Iuveni* Spiritus Denſus, & Viridis; *Seni* Acris, & Rarus: *Iuveni* Senſus Vivaces, & Integri; *Seni* Hebetiores, & Deficientes: *Iuveni* Dentes Robuſti, & Integri; *Seni* Debiles, Attriti, & Decidui: *Iuveni* Pili colorati; *Seni, cujuſcunque fuerint Coloris*, Cani: *Iuveni* Coma; *Seni* Calvities: *Iuveni* Pulſus Grandior, & Incitatior; *Seni* Obſcurior, & Tardior: *Iuveni* Morbi *magis* Acuti, & Curabiles; *Seni magis*

gis

gis Chronici, & Curatu Difficiles: *Iuveni* Vulnera citius coalescentia; *Seni* tardius; *Iuveni* Genæ florentes Colore; *Seni aut* Pallidæ, *aut* Rubicundæ, *atque* Sanguine Spisso: *Iuveni* minor Molestia ex Catarrhis; *Seni* major: *Neque scimus in quæ proficiant Senes, (quoad corpus) nisi quandoque in* Obesitatem; *Cujus Caussa præsto est; quia Corpora Senum, nec bene perspirant, nec bene assimilant;* Pinguedo *autem nihil aliud est, quam* Exuberantia Alimenti, *ultra id, quod excernitur, aut perfecte assimilatur. Etiam in quibusdam Senibus in* Edacitatem *proficitur, propter* Acidos Humores,

licet Senes digerant minus. Ac universa, quæ jam diximus, Medici *quasi Feriantes, referent ad* Caloris Naturalis, *&* Humoris Radicalis Diminutionem, *quæ Res nihili sunt ad Vsum; Illud certum,* Siccitatem *in Decursu Ætatis,* Frigiditatem *præcedere; Atque Corpora cum sint in* Statu, *&* Acme Caloris, *ad* Siccitatem *declinare,* Frigiditatem *autem postea sequi.*

3. *Iam vero etiam de* Affectibus Animi *videndum. Equidem memini, cum Adolescens essem* Pictavii *in* Gallia, *me consuevisse familiariter cum* Gallo *quodam, Iuvene Ingeniosissimo, sed paululum Loquaci; qui postea in Virum Eminentissimum*

eva-

evaſit; Ille in Mores Senum *invehere ſolitus eſt; atque dicere, ſi daretur conſpici* Animos Senum, *quemadmodum cernuntur* Corpora, *non minores apparituras in iiſdem* Deformitates: *Quinctiã Ingenio ſuo indulgens, contendebat* Vitia Animorum *in Senibus*, Vitiis Corporũ *eſſe quodammodo Conſentientia*, & Parallela. *Pro* Ariditate Cutis, *ſubſtituebat* Impudentiam: *Pro* Duritie Viſcerum, Immiſericordiam: *Pro* Lippitudine Oculorum, Oculum Malum, & Invidiam: *Pro* Immerſione Oculorum, & Curvatione Corporis *verſus Terrã* Atheiſmum, (Neq; enim cælũ, *inquit*, reſpiciunt, ut prius) *Pro* Tremore

Membrorum, Vacillationem Decretorum, & fluxam Inconſtantiam: *Pro* Inflexione Digitorum, *tanquam ad Prehenſionem*, Rapacitatem & Avaritiam: *Pro* Labaſcentia Genuum, Timiditatem: *Pro* Rugis, Calliditatem, & Obliquitatem: *& alia quæ non occurrunt. Sed ut ſerii ſimus; Iuveni adeſt* Pudor, & Verecundia; *Seni paululum* obduruit: *Iuveni* Benignitas, & Miſericordia; *Seni* occalluit: *Iuveni* Æmulatio laudabilis: *Seni* Invidia maligna: *Iuveni* Inclinatio ad Religionem, & Devotionem, *ob Fervorem, & Inexperientiam* Mali; *Seni* Deferveſcentia in Pietate, *ob Charitatis*

tatis Teporem, & diutinam Conversationem inter Mala, nec non ob credendi Difficultatem: Iuveni Valde velle; *Seni* Moderatio: *Iuveni* Levitas *quædam, &* Mobilitas; *Seni* Gravitas *major, &* Conſtantia: *Iuveni* Liberalitas, *&* Beneficentia, *&* Philanthropia; *Seni* Avaritia, *&* Sibi ſapere, *&* conſulere: *Iuveni* Confidentia, *&* bene ſperare; *Seni* Diffidentia, *&* plurima habere pro ſuſpectis: *Iuveni* Facilitas, *&* Obſequiū; *Seni* Moroſitas, *&* Faſtidium: *Iuveni* Sinceritas, *&* Animus Apertus; *Seni* Cautio, *&* Animus Tectus: *Iuveni* Magna appetere; *Seni* Neceſſaria curare: *Iuveni* Præſentibus Re-

 bus

bus favere; *Seni* Anteacta potiora habere: *Iuveni* Superiores revereri; *Seni* Censura in illos uti: *& complura alia, quæ ad* Mores *potius pertinent, quam ad* Inquisitionem præsentem: *Attamen, quemadmodum in* Corpore, *ita in* Animo, *in nonnulla proficiunt Senes, nisi fuerint admodum Emeriti; Nempe, ut cum ad* Excogitandum *minus sint prompti,* Iudicio *tamen valeant; &* Tutiora, *&* Saniora, *quam* Speciosiora *malint: Etiam, in* Garrulitatem *proficiunt, &* Ostentationem; *Fructum enim* Sermonis *petunt, cum* Rebus *minus valeant; ut non absurde* Tithonum *in* Cicadam *versum fuisse,* Poëtæ *fingant.*

CA-

CANONES mobiles de Duratione Vitæ, & Forma Mortis.

CANON I.

NOn fit *Consumptio*, nisi quod deperditum sit de Corpore, transmigret in *Corpus aliud*.

EXPLICATIO.

NUllus eſt Rerum *Interitus*: Itaque quod abſumitur, aut evolat in *Aerem*, aut recipitur in *Corpus* aliquod *Adjacens*: Quare videmus *Araneam*, aut *Muſcam*, aut

Formicam, in Electro, Monumento plus quam Regio, ſepultas, æternizari; cum tamen ſint Res Teneræ, & Diſſipabiles. Verum non adeſt *Aër*, in quem aliquid evolet; atque Subſtantia Electri eſt tam Heterogenea, ut nihil ex illis recipiat. Simile etiam fore arbitramur, miſſo *Ligno*, aut *Radice*, aut ejuſmodi, in *Argentum Vivum*. At *Cera*, & *Mel*, & *Gummi*, habent ſimilem Operationem, ſed ex Parte tantum.

CANON. II.

INest omni Tangibili *Spiritus*, Corpore crassiore obtectus, & obsessus; Atq; ex eo Originem habet *Consumptio* & *Dissolutio*.

EXPLICATIO.

NUllum *Corpus* nobis notum, hic in Superiore Parte Terræ, *Spiritu* vacat; sive per Attenuationem, & Concoctionem Caloris Celestium, sive alias. Neque enim Cava Rerum Tangibilium *Vacuum* recipiunt; sed aut *Aërem*, aut *Spiritum* Rei

pro-

proprium. *Spiritus* autem ille (de quo loquimur) non eſt *Virtus* aliqua, aut *Energia*, aut *Entelechia*, aut *Nugæ*; ſed plane *Corpus* Tenue, Inviſibile; attamen Locatum, Dimenſum, Reale: Neque rurſus Spiritus ille *Aer* eſt, (quemadmodum nec Succus Uvæ eſt Aqua) ſed Corpus Tenue, cognatum Aëri, at multùm ab eo diverſum: Partes autem Rei Craſſiores (cum ſint Naturæ Pigræ, nec admodum Mobilis) per periodos longas duraturæ forent: ſed *Spiritus* ille eſt; qui turbat, & illas fodicat, & ſubruit, atque Humidum Corporis, & quicquid digerere poteſt, in novum

novum *Spiritum* deprædatur; deinde tam *Spiritus* Corporis præ-exiſtens, quam noviter Factus, ſimul ſenſim evolant. Id optime oſtenditur, in *Diminutione Ponderis*, Corporum Arefactorum per Perſpirationem. Neq; enim quicquid emittitur, erat *Spiritus*, quando ponderaverat; neque *non Spiritus*, quando evolaverat.

CANON III.

S*Piritus* Emiſſus *deſiccat*; detentus, & moliens intꝰ, aut *colliquat*; aut *putrefacit*; aut *vivificat*.

EXPLICATIO.

QUatuor ſunt *Proceſſus Spiritus*; Ad *Arefactionem*; ad *Colliquationem;* ad *Putrefactionem*; ad *Generationem* Corporum. *Arefactio* non eſt Opus proprium *Spiritus*, ſed *Partium craſſiorum* poſt emiſſum *Spiritum*: tum enim illæ ſe contrahunt, partim per Fugam Vacui, partim per unionem Homogeneorum: Ut liquet in omnibus, quæ areſiunt per Ætatem; Et in ſiccioribus Corporibus, quæ deſiccantur per Ignem, ut *Lateribus*, *Carbonibus*, *Panibus*. *Colliquatio* eſt merum Opus *Spirituum*; Neque fit niſi *Calore* excitentur; tum enim

enim *Spiritus* ſe dilatantes, neque tamen exeuntes, ſe inſinuant, & perfundunt inter Partes craſſiores; Eaſque ipſas reddunt Molles, & Fuſiles; ut in *Metallis*, & *Cera*; Etenim *Metalla*, & alia Tenacia, apta ſunt ad cohibendum *Spiritum*, ne excitatus evolet. *Putrefactio* eſt Opus Mixtum, *Spiritus*, & *Partium Craſſiorum*: Etenim *Spiritu* (qui Partes rei continebat, & frænabat) partim emiſſo, partim langueſcente, omnia ſolvuntur, & redeunt in *Heterogeneas* ſuas, ſive (ſi placet) *Elementa* ſua; Quod *Spiritus* inerat Rei, congregatur ad ſe; (unde *Putrefacta* incipiunt

eſſe

eſſe gravis Odoris:) *Oleoſa* ad ſe; (unde *Putrefacta* habent nonnihil Lævoris & Vnctuoſitatis:) *Aquea* itidem ad ſe; *Fæces* ad ſe; (unde fit Confuſio illa in *Putrefactis.*) At *Generatio*, ſive *Vivificatio*, eſt Opus itidem Mixtum *Spiritus*, & *Partium craſſiorum*; ſed longe alio modo: *Spiritus* enim totaliter detinetur, ſed tumet, & movetur localiter; *Partes* autem *Craſſiores* non ſolvuntur, ſed ſequuntur Motum *Spiritus*, atque ab eo, quaſi difflantur, & extruduntur in varias Figuras; unde fit illa *Generatio*, & *Organizatio*: Itaque ſemper fit *Vivificatio* in Materia *Tenaci*, & *Lenta*;

ta; atque etiam *Sequaci*, & *Molli*; ut ſimul & *Spiritus* fiat Detentio; atque etiam Ceſſio lenis *Partium*, prout eas effingit *Spiritus*; Atque hoc cernitur in Materia, omnium tam *Vegetabilium*, quam *Animalium*; ſive generentur ex *Putrefactione*, ſive ex *Spermate*; In his enim omnibus, maniſeſtiſſime cernitur eſſe *Materia*, difficilis ad *Abrumpendum*, facilis ad *Cedendum*.

CANON IV.

IN omnibus *Animatis* duo ſunt Genera *Spirituum*,

tuum; *Spiritus Mortuales* quales insunt *Inanimatis*; & Super-additus *Spiritus vitalis*.

EXPLICATIO.

IAm ante dictum est, ad Longævitatem procurandam, debere considerari *Corpus Humanum*, primo, ut *Inanimatum*, & *Inalimentatum*; Secundo, ut *Animatum*, & *Alimentatum*: Nam Prior Consideratio dat Leges de *Consumptione*; Secunda de *Reparatione*. Itaque nosse debemus, inesse Humanis *Carnibus*, *Ossibus*, *Membranis*, *Organis*, denique *Partibus* sin-

gulis

gulis, dum vivunt, in Substantia earum perfusos, tales *Spiritus*, quales insunt in hujusmodi Rebus, *Carne*, *Osse*, *Membrana*; & cæteris, Separatis, & Mortuis; quales etiam manent in *Cadavere:* At *Spiritus Vitalis*, tametsi eos regat, & quendam habeat cum illis Consensum, longe alius est ab ipsis: *Integralis*, & per se *Constans*. Sunt autem duo Discrimina præcipua, inter *Spiritus Mortuales*, & *Spiritus Vitales*; Alterũ, quod *Spiritus Mortuales*, minime sibi continuentur, sed sint tanquam abscissi, & circundati Corpore crassiore, quod eos intercipit; quemadmodum
Aër

Aer permixtus eſt in *Nive*, aut *Spuma*. At *Spiritus Vitalis* omnis ſibi continuatur, per quoſdam *Canales*, per quos permeat, nec totaliter intercipitur. Atque hic *Spiritus*, etiam duplex eſt; Alter *Ramoſus* tantum, permeans per parvos *Ductus*, & tanquam *Lineas*: alter habet etiam *Cellam*, ut non tantum ſibi continuetur, ſed etiam congregetur in Spatio aliquo cavo, in bene magna Quantitate, pro Analogia Corporis; atque in illa *Cella* eſt *Fons Rivulorum*, qui inde diducantur. Ea *Cella* præcipue eſt in *Ventriculis Cerebri*, qui in *Animalibus* magis *Ignobilibus* anguſti ſunt; adeo ut

ut videantur *Spiritus* per universum *Corpus Fusi*, potius quã *Cellulati*: Ut cernere eſt, in *Serpentibus*, *Anguillis*, *Muſcis*, quorũ ſingulæ *Portiones* abſciſſæ moventur diu: Etiam *Aves* diutius Capitibus avulſis ſubſultant; quoniã parva habeant Capita, & parvas *Cellas*: At *Animalia Nobiliora Ventriculos* eos habent ampliores; Et maxime omnium *Homo*. Alterũ Diſcrimen inter *Spiritus* eſt; quod *Spiritus vitalis* nonnullã habeat *Incenſionem*, atque ſit tanquam *Aura Compoſita* ex *Flamma*, & *Aere*; quemadmodum *Succi Animalium* habeant & *Oleum*, & *Aquam*. At illa *Incenſio*, peculiares

præ-

præbet *Motus*, & *Facultates*; Etenim *&* *Fumus Inflammabilis*, etiam ante *Flammam* conceptam, Calidus eſt, Tenuis, Mobilis; Et tamen alia Res eſt, poſtquam facta ſit *Flamma*; At *Incenſio Spirituum Vitalium*, multis partibus lenior eſt, quam molliſſima *Flamma* ex *Spiritu Vini*, aut alias; Atque inſuper mixta eſt ex magna parte, cum *Subſtantia Aërea*; ut ſit & *Flammeæ*, *&* *Aereæ Naturæ Myſterium*.

CA-

CANON V.

A*Ctiones Naturales* sunt propriè *Partium* singularum, sed *Spiritus vitalis* eas excitat, & acuit.

EXPLICATIO.

A*Ctiones* sive *Functiones*, quæ sunt in singulis *Membris*, Naturam ipsorum *Membrorum* sequuntur; (*Attractio*, *Retentio*, *Digestio*, *Assimilatio*, *Separatio*, *Excretio*, *Perspiratio*, etiam *Sensus* ipse;) pro Proprietate *Organorum* singulorum, (*Stomachi*, *Iecoris*, *Cordis*, *Splenis*, *Fellis*,

Cerebri, Oculi, Auris, & cætero-
rum.) Neque tamen ulla, ex
ipſis *Actionibus*, unquam actua-
ta foret, niſi ex vigore, & præ-
ſentia *Spiritus vitalis*, & *Caloris*
ejus; Quemadmodum nec
Ferrum aliud *Ferrum* attractu-
rum foret, niſi excitaretur à
Magnete; Neque *Ovum* un-
quam fœcundum foret, niſi
Subſtantia Fœmellæ actuata
fuiſſet ab *Initu Maris*.

CANON. VI.

S*Piritus Mortuales* Aeri
proxime cõſubſtantia-
les ſunt; *Spiritus vitales*
magis accedunt ad Sub-
ſtan-

ſtantiam Flammæ.

EXPLICATIO.

EXplicatio *Canonis quarti* præcedentis, eſt etiam Declaratio *Canonis præſentis*; Verum inſuper hinc fit, ut quæcunque ſint *Pinguia*, & *Oleoſa*, diu maneant in Eſſe ſuo; Neque enim *Aer* illa multum vellicat, neque illa etiam ipſa cum *Aere* conjungi multum deſiderant. Illud autem prorſus vanum eſt, quod *Flamma* ſit *Aer Accenſus*, cum *Flamma* & *Aer*, non minus Heterogenea ſint, quam *Oleum* & *Aqua*. Quod vero dicitur in

Canone, quod *Spiritus Vitales* magis accedant ad *Substantiam Flammæ*; Illud intelligendum est, quod magis hoc faciant, quam *Spiritus Mortuales*; non quod magis sint *Flammei*, quam *Aerii*.

CANON VII.

S*Piritus Desideria* duo sunt; Unum se *Multiplicandi*; Alterum *Exeundi*, & se *Congregandi* cum suis Connaturalibus.

EXPLICATIO.

INtelligitur *Canon* de *Spiritibus Mortualibus*; Etenim quoad *Desiderium secundum* Spiri-

Spiritus Vitalis Exitum è Corpore ſuo maxime exhorret; neque enim invenit *Connaturalia* hic inProximo. Ruit forte in Occurſum Rei Deſiderabilis, ad Extima Corporis ſui; ſed Egreſſum, ut dictum eſt, fugit: Verum de *Spiritibus Mortualibus*, utrunque *Deſiderium* tenet. Quod ad primum enim attinet, *Omnis Spiritus inter craſſiora locatus, non fœliciter habitat*; Itaque cum *Simile ſui* non inveniat, eo magis *Simile ſui* creat, & facit, in tali Solitudine poſitus; & ſtrenue laborat, ut ſe multiplicet, & Volatile Craſſiorum deprędetur, ut augeatur ſuo *Quanto*. Quod vero

ad ſecundum, *Deſiderium Evolandi*, & ſe in Aerem recipiendi; Certum eſt omnia Tenuia, (quæ ſemper ſunt Mobilia) ad ſui ſimilia in proximo libenter ferri; ut *Bulla Aquæ* fertur ad *Bullam*, *Flamma* ad *Flammam*: At multo magis hoc fit, in *Evolatione Spiritus* in *Aerem* ambientem; quia non fertur ad *Particulam* ſui ſimilem; ſed etiam tanquam ad *Globum Connaturalium* ſuorum. At illud interim notandum: quod Exitus, & *Evolatio Spiritus*, in Aerem, eſt duplicata Actio; partim ex *Appetitu Spiritus*, partim ex *Appetitu Aeris*; *Aer* enim communis tanquam Res indigens

eſt,

est,atque omnia avide arripit; *Spiritus*, *Odores*, *Radios*, *Sonos*, & alia.

CANON VIII.

S*Piritus detentus*, si aliũ *Spiritum* gignendi Copiam non habeat, etiam *Crassiora* intenerat.

EXPLICATIO.

G*Eneratio novi Spiritus* non fit nisi super ea, quæ sunt in Gradu ad *Spiritum*, propiore: qualia sunt *Humida*. Itaque si *Partes Crassiores* (inter quas versatur *Spiritus*) sint in Gradu remotiore, licet *Spiritus* eas conficere nõ possit, tamen (quod potest)

eas labefactat, & emollit, & fundit; ut cum Quantum suũ augere non possit, tamen habitet laxius, & inter ea degat, quæ sint magis Amica: Iste autem *Aphorismus*, ad Finem nostrum, admodum utilis est; quia innuit ad *Intenerationem Partium* Obstinatarum, per *Detentionem Spiritus*.

CANON IX.

I*Nteneratio Partium* Duriorum bene procedit, cum Spiritus nec evolet, nec generet.

EX-

EXPLICATIO.

ISte *Canon* ſolvit Nodum & Difficultatem in *Operatione Intenerandi*, per *Detentionem Spiritus*: Si enim *Spiritus* non emiſſus deprædetur omnia intus, nil fit Lucri ad *Intenerationem Partium*, in Eſſe ſuo; ſed potius ſolvuntur illæ, & corrumpuntur. Itaque una cum *Detentione* refrigerari debent *Spiritus*, & aſtringi, ne ſint nimis *Activi*.

CANON X.

C*Alor Spiritus*, ad *Viriditatem* Corporis, debet eſſe *Robuſtus*, non *Acris*.

Explicatio.

Etiam iſte *Canon* pertinet ad ſolvendum Nodum ſupradictum, ſed longe latius patet; Deſcribit enim, qualis debeat eſſe Temperamenti *Calor* in Corpore ad Longævitatem; Hoc vero utile eſt, ſive *Spiritus* detineantur, ſive non; Utcunque enim talis debet eſſe *Calor Spirituum*, ut vertat ſe potius in *Dura*, quam deprædetur *Mollia*; Alterum enim deſiccat, alterum intenerat. Quinetiam, eadem Res valet ad *Alimentationem* bene perficiendam; talis enim *Calor* optime excitat *Facultatem Aſſimilan-*

milandi, atque una optime præparat *Materiam* ad *Assimilandum*. Proprietates autem hujusmodi *Caloris*, tales esse debent; Primo ut *Tardus* sit, nec *Subito* calefaciat: Secundo, ut non sit admodum *Intensus*, sed *Mediocris*: Tertio, ut sit *Æqualis*, non *Incompositus*, scilicet se Intendens, & Remittens: Quarto, ut si inveniat *Calor* iste, quod ei resistat, non facile *suffocetur*, aut *langueat*. Subtilis admodum hæc *Operatio*; sed cum sit ex Utilissimis, nõ deserenda est. Nos vero in *Remediis* (quæ ad indendũ *Spiritibus Calorem Robustum*, sive eum, quem vocamus *Fabrilem*, non *Prædatoriũ*,

propoſuimus (huic Rei aliqua ex Parte ſatisfecimus.

CANON XI.

S*Pirituum Denſatio* in Subſtantia ſua, valet ad Longævitatem.

EXPLICATIO.

SUbordinatus eſt *Canon* ad Præcedentem; Etenim *Spiritus Denſior* ſuſcipit omnes illas quatuor *Caloris Proprietates*, quas diximus. Modi autem *Denſationis*, in Prima ex decem *Operationibus* habentur.

CA-

CANON XII.

S*Piritus* in *Magna Copia* & magis festinat ad Exitum, & magis deprædatur, quam in *Exigua*.

EXPLICATIO.

CLarus est per se *Canon* iste, cum *Quantum* ipsum regulariter augeat *Virtutem*; Atq; cernere est in *Flammis*, quod quanto fuerint majores, tanto & erumpant fortius, & absumant celerius. Itaque nimia *Copia*, aut *Turgescentia Spiritus*, prorsus nocet Longævitati: Neque amplior est optanda *Copia Spiri-*

tuum,

tuum quam quæ Muniis Vitæ, & bonæ Reparationis Ministerio sufficiat.

CANON XIII.

SPiritus æqualiter perfusus, minus festinat ad exitum, & minus deprædatur, quam impariter locatus.

EXPLICATIO.

NOn solum *Copia Spirituũ* secundum Totum, Durationi Rerum obest, sed etiam eadem *Copia*, minus refracta, similiter obest. Itaque quo magis fuerit *Spiritus comminutus*, & per Minima insinuatus

nuatus, eo deprædatur minus. *Dissolutio* enim incipit à Parte, ubi *Spiritus* est laxior; Itaque & *Exercitatio*, & *Fricationes*, Longævitati multum conferunt: *Agitatio* enim optime comminuit, & commiſcet Res per Minima.

CANON XIV.

MOtus *Spirituum Inordinatus*, & *Subſultorius* magis properat ad Exitum, & magis deprædatur, quam *Conſtans*, & *Æqualis*.

Ex-

EXPLICATIO.

IN *Inanimatis* tenet iste *Canon* certo; *Inæqualitas* enim *Dissolutionis Mater*; In *Animatis* vero, (quia non solum spectatur *Consumptio*, sed *Reparatio*: *Reparatio* autem procedit per Rerum *Appetitus*: *Appetitus* rursus acuitur per *Varietatem*) non tenet rigide; sed eousque tamen recipiendus est, ut *Varietas* ista potius sit *Alternatio*, quam *Confusio*, & tanquam constans in Inconstantia.

CA-

CANON XV.

S*Piritus* in *Corpore Compagis ſolidæ*, detinetur licet invitus.

EXPLICATIO.

OMnia *Solutionem Continuitatis* ſuæ exhorrent; attamen pro Modo Denſitatis, aut Tenuitatis ſuæ. Etenim, quo Corpora ſunt magis Tenuia, eo in minores, & anguſtiores Meatus ſe compelli patiuntur: Itaque *Aqua* ſubintrabit Meatum, quem non ſubintrabit *Pulvis*; *Aer* etiam, quem non ſubintrabit *Aqua*; Quin *Flamma*, & *Spi-*

ritus,

ritus, quem non ſubintrabit *Aer*. Veruntamen eſt hujuſce rei aliquis Terminus; Neque enim *Spiritus* in tantum Deſiderio exeundi laborat, ut patiatur ſe diſcontinuari nimis, & in nimis arctos Poros, aut Meatus agi; Itaque ſi *Spiritus Corpore Duro*, aut etiam *Vnctuoſo*, & *Tenaci*, (quod non facile dividitur) circumdetur, plane conſtringitur, & tanquam incarceratur, & *Appetitum exeundi* poſthabet; Quare videmus *Metalla*, & *Lapides* longo Ævo egere, ut exeat *Spiritus*; niſi aut *Spiritus* Igne excitetur, aut Partes craſſiores *Aquis Corrodentibus*, & *Fortibus* disjungan-

gantur. Similis est Ratio *Tenacium*, qualia sunt *Gummi*, nisi quod leniore Calore solvantur. Itaque *Succi Corporis Duri*, *Cutis Constricta*, & similia, (quæ procurantur ab *Alimentorum Siccitate*, & *Exercitatione*, & *Aeris Frigore*) utilia sunt ad Longævitatem; quia Claustra circundant *Spiritui* arcta, ne exeat.

CANON XVI.

IN *Oleosis*, & *Pinguibus* detinetur *Spiritus* libenter, licet non sint Tenacia.

EXPLICATIO.

SPiritus, si nec à Corporis circundati *Antipathia* irri-

irritetur, nec à Corporis nimia *Similitudine* paſcatur, nec à *Corpore Externo* ſollicitetur, aut provocetur, non tumultuatur multum ad Exeundũ: Quæ omnia *Oleoſis* deſunt; Nam nec tam *Spiritui Infeſta* ſunt, quã *Dura*; nec tam *Propinqua*, quam *Aquea*; nec cum *Aere ambiente* bene conſentiunt.

CANON XVII.

E*Volatio cita Humoris Aquei*, conſervat diutius *Oleoſum* in Eſſe ſuo.

EXPLICATIO.

DIximus *Aquea*, utpote *Aeri* conſubſtantialia, citius

citius evolare, *Oleosa* tardius, ut cum *Aere* minus consentientia: At cum *Humidum utrunque* plerisque Corporibus insit, evenit ut *Aqueum* veluti prodat *Oleosum*: Nam illud sensim exiens, hoc etiam asportat. Itaque nil magis juvat ad Corporum Conservationem, quam *Siccatio Lenis*, quæ *Humorem Aqueum* expirare faciat, nec *oleosum* sollicitet, tum enim *Oleosum* fruitur Natura sua; Neque hoc spectat ad inhibendam *Putredinem*, (licet etiam & illud sequatur) sed ad conservandam *Viriditatem*. Hinc fit ut *Fricationes molles*, & *Exercitationes Moderatæ*, ad *Perspiratio-*

rationem potius quam ad *Sudorem*, Longęvitati plurimum conferant.

CANON XVIII.

A*Er exclusus* confert ad Longævitatem, si aliis *Incommodis* caveas.

EXPLICATIO.

DIximus paulo ante, *Evolationem Spiritus* esse Actionem duplicatam, ex *Appetitu Spiritus*, & *Aeris*. Quare si altera tollatur, haud parum proficitur; Id quod ex *Inunctionibus* præcipue expectari debet. Attamen hoc sequuntur varia *Incommoda*; qui-

quibus quomodo subveniatur, in *Operatione* secunda ex decem, annotavimus.

CANON XIX.

S*Piritus Iuveniles Senili Corpori* inditi, Naturam compendio retrovertere possunt.

EXPLICATIO.

NAtura *Spirituum* est quasi *Rota* suprema, quæ alias *Rotas* in Corpore Humano circumagit. Itaq; illa in *Intentione* Longævitatis, prima poni debet. Huc accedit, quod facilior, & magis expedita Via patet ad alterandos *Spiritus*, quam

quam ad alia. Etenim duplex eſt Operatio ſuper *Spiritus*; Altera per *Alimenta*, quæ eſt Tarda, & tanquam per Circuitum; Altera (& illa Gemina) quæ eſt Subita, & *Spiritus* recta petit. Nempe per *Vapores*; Aut per *Affectus*.

CANON XX.

S*Ucci* Corporis *ſubduri*, & *roſcidi*, faciunt ad Longævitatem.

EXPLICATIO.

RAtio perſpicua eſt, cum antea poſuerimus *Dura*, & *Oleoſa*, ſive *Roſcida*, ægrius diſſipari. Illud tamen intereſt

eſt (ſicut etiam in *Operatione* Decima notavimus) quod *Succus Subdurus* minus diſſipabilis eſt, ſed eſt ſimul minus *Reparabilis*. Itaque *Commodum* cum *Incommodo* conjunctum eſt: Neque poſſit propterea aliquod *Magnale* per hoc præſtari; At *Succus Roſcidus* utrique Rei ſatisfacit; Itaque diligentius huic incumbendum.

CANON XXI.

QUicquid *Tenuitate* penetrat, neque tamen *Acrimonia* rodit, gignit *Succos Roſcidos*.

EXPLICATIO.

C*Anon* iſte magis difficilis eſt Practica, quam Intellectu: Manifeſtum eſt enim, quicquid bene *penetrat*, ſed tamen cum *Stimulo*, aut *Dente*, (qualia ſunt omnia *Acria*, & *Acida* relinquere, ubicunque tranſit, Veſtigium nonnullum *Siccitatis*, & *Divulſionis*, ut *Succos* induret, *Partes* convellat; At contra, quæ penetrant mera *Tenuitate*, tanquam furtim, & inſinuative, abſq; violentia, irrorare, & irrigare in tranſitu. De his in *Operationibus* quarta, & ſeptima, haud pauca deſcripſimus.

CANON XXII.

A*Ssimilatio* optime fit cessante omni *Motu locali*.

EXPLICATIO.

HUnc *Canonem*, in *Commentatione* ad *Operationem* octavam, satis explicavimus.

CANON XXIII.

A*Limentatio* per Exterius, aut saltē non per *Stomachum*, Longævitati utilissima, si fieri possit.

EXPLICATIO.

VIdemus omnia, quæ per *Nutritionem* peraguntur, fieri per longas Ambages; quæ vero per *Amplexus similium*, (ut fit in *Infusionibus*) non longam requirere Moram: Itaque utilissima foret *Alimentatio* per Exterius, atque eo magis, quod deciduæ sint *Facultates Concoctionum* sub *Senectute*. Quamobrem si possint esse *Nutritiones* aliæ Auxiliares, per *Balneationes, Vnctiones*, aut etiam per *Clysteria, Conjuncta* possint proficere, quæ *Singula* minus valeant.

CANON XXIV.

VBi *Concoctio* debilis est ad *Extrusionem Alimenti*, ibi *Exteriora* confortari debent ad *Evocationem Alimenti*.

EXPLICATIO.

NOn est hoc, quod in isto *Canone* proponitur, eadem Res cum Præcedente; Aliud enim est, si *Alimentum Exterius* intro trahatur, aliud, si *Alimentum Interius* extra trahatur; At in hoc concurrunt, quod Debilitati *Concoctionum* Interiorum, alia Via subveniant.

CANON XXV.

OMnis subita *Renovatio* Corporis fit, aut per *Spiritus*; aut per *Malacissationes*.

EXPLICATIO.

DUo sunt in Corpore, *Spiritus* & *Partes*; Ad utrunque, longa via perveni-tur per *Nutritionem*; At viæ breves ad *Spiritus* per *Vapores*, & *Affectus*; & ad *Partes*, per *Malacissationes*. Illud autem paulo attentius notandum, quod nullo modo confundimus *Alimentationem* per *Exterius*, cum *Malacissatione*; neque enim Inten-

tio

tio eſt *Malaciſſationis*, ut nutriat Partes; ſed tantum ut eas reddat magis idoneas ad nutriendum.

CANON XXVI.

M*Alaciſſatio* fit, per *Conſubſtantialia*, *Imprimentia*, & *Occludentia*.

EXPLICATIO.

MAnifeſta Ratio eſt; quod *Conſubſtantialia* proprie malaciſſent; *Imprimentia* deducant; *Occludentia* retineant, & *Perſpirationem*, quæ eſt Motus *Malaciſſationi* oppoſitus, cohibeāt. Itaq;(ut

in *Operatione* Nona descripsimus) *Malacissatio* simul bene fieri non potest, sed per Seriem, & Ordinem. Primum excludendo *Liquorem*, per *Spissamenta*: quia extranea & crassa *Infusio* non bene coagmentet Corpus; subtile debet esse, & ex Vaporis genere, quod intrat. Secundo *Intenerando*, per *Consensum Consubstantialium*: Corpora enim ad Tactum eorum, quæ valde consentiunt, se aperiunt, & Poros laxant. Tertio, *Imprimentia Vehicula* sunt, & nonnihil Consubstantialia inculcant; & *Mixtura* leniter *Astringentium*, *Perspirationem* interim paululum cohibet.

At

At ſequitur quarto loco Magna illa *Aſtrictio* & *Clauſura* per *Emplaſtrationem*; & poſtea gradatim per *Inunctionem*; donec *Malacum* vertatur in *Solidum*, ut ſuo loco diximus.

CANON XXVII.

C*Rebra Renovatio Reparabilium*, irrigat etiam minus *Reparabilia*.

EXPLICATIO.

DIximus in *Aditu* ipſo *Hiſtoriæ* hujus, Eam eſſe Viam Mortis, quod magis *Reparabilia*, in conſortio minus *Reparabilium* intereant;

ut totis viribus, in *Reparatione* hujusmodi *Partium* minus *Reparabilium*, sit exudandum; Itaq; admoniti *Aristotelis* Observatione de *Plantis*, quod scilicet, *Novitas Ramorum Truncum ipsum in transitu reficiat*; similem Rationem fore arbitrati sumus, si sæpe reparentur *Carnes*, & *Sanguis* in Corpore Humano; ut inde ipsa *Ossa*, & *Membranæ*, & reliqua, quæ Natura minus sunt *Reparabilia*, partim per Transitum alacrem *Succorum*, partim per Vestitum illum novum *Carnium* & *Sanguinis* Recentiorum, irrigentur, & renoventur.

CANON XXVIII.

REfrigeratio, quæ non transit per *Stomachũ*, utilis ad Longævitatem.

EXPLICATIO.

RAtio presto est, quia cum *Refrigeratio* non Temperata, sed Potens (præsertim Sanguinis) ad vitam Longam sit præcipue necessaria, omnino hoc non fieri possit per intus, quantum opus est, absque Destructione *Stomachi*, & *Viscerum*.

CANON XXIX.

C*Omplicatio* illa, quod tam *Consumptio*, quã *Re-*

Reparatio, ſint *Caloris Opera*, maximum eſt Obſtaculum ad Longævitatem.

EXPLICATIO.

DEſtruuntur fere omnia Magna Opera à *Naturis Complicatis*; cum quod alia Ratione juvet, alia noceat; Atque hic librato Iudicio, & ſagaci Practica opus eſt: Id nos, quantum res permittit, & in præſentia occurrit, fecimus; Separando *Calores Benignos* à *Nocivis*; & ea, quæ ad utrunque faciunt.

CA-

CANON XXX.

C*Uratio Morborũ* temporariis eget *Medicinis*; at *Longævitas vitæ* expectanda est à *Diætis*.

EXPLICATIO.

QUæ ex *Accidente* superveniunt, sublatis *Caussis* desinunt; At *Cursus Naturæ* Continuus, instar *Fluvii* labentis, etiam continua indiget *Remigatione*, aut *Velificatione* in adversum: Itaque operandum est, regulariter per *Diætas*. *Diætæ* autem genere duplices sunt; *Diætæ Statæ*, quæ certis temporibus; & *Diætæ*

Diæta Familiaris, quæ in victu quotidiano uſurpari debet: Potentiores autem ſunt, *Diætæ Statæ*, id eſt, Series Remediorum ad Tempus: Etenim quæ tanta Virtute pollent, ut naturam retro vertere valeant, fortiora ſunt plerunque, & magis ſubito alterantia, quam quæ familiariter in Uſum recipi tuto poſſint. Atque in *Remediis* noſtris *Intentionalibus*, tres tantum *Diætas Statas* reperias; *Diætam Opiatam*; *Diætam Malaciſſantem*; & *Diætam Emaciantem*, & Renovantem. At inter ea, quæ ad *Diætam Familiarem*, & *Victum quotidianum* præſcripta à nobis ſunt, efficaciſſima

ſunt

ſunt hæc, quę ſequuntur; quæ etiam validitatem *Diætarum Statarum* fere æquant: *Nitrum*, & *Subordinata ad Nitrum*; *Regimen Affectuum*, & *Studiorum Genus*; *Refrigeria*, quæ non tranſeunt per *Stomachum*; *Potus Roſcidantes*; *Perſperſio Sanguinis* cum *Materia Frimiore*, ut *Margaritis*, *Lignis*; *Inunctiones* debitæ, ad cohibendum *Aerem*, & Detentionem *Spirituum*; *Calefactoria per Exterius*, tempore *Aſſimilationis* poſt *ſomnum*; *Cautio* de iis, quæ incendunt Spiritum, induntque ei *Calorem acrem*, ut de *Vinis*, & *Aromatibus*; & *Vſus Moderatus*, & Tempeſtivus eorum,

quæ

quæ indunt *Spiritibus* Calorem Robustum, ut *Croci, Nasturtii, Allii, Enulæ, Opiatorum Compositorum.*

CANON XXXI.

Spiritus vivus Interitũ patitur immediate, cũ destituitur aut *Motu*; aut *Refrigerio*; aut *Alimento*.

EXPLICATIO.

Sunt hæc scilicet illa tria, quæ superius vocavimus *Atriola Mortis*; Suntque *Passiones Spiritus* propriæ, & immediatæ. Etenim Organa omnia partium Principalium serviunt, ut hæc tria *Officia* præ-

præſtentur: Et rurſus, Omnis *Deſtructio Organorum*, quæ eſt Lethifera, eo rem deducit, ut unum, aut plura ex his tribus deficiant. Itaque alia omnia ſunt diverſæ viæ ad Mortem; ſed in hęc deſinunt. *Fabrica* autem *Partium Organum Spiritus* eſt; quemadmodum & ille, *Animæ rationalis*; quæ Incorporea eſt & Divina.

CANON XXXII.

Flamma SubſtantiaMomentanea eſt: *Aer* Fixa; *Spiritus Vivi* in Animalibus, media eſt Ratio.

Ex-

EXPLICATIO.

RES est hæc & altioris Indagationis, & Longioris Explicationis, quam faciat ad *Inquisitionem* præsentem. Sciendum interim *Flammam* continenter generari, & extingui; ut per Successionem tantum continuetur. *Aer* autem Corpus fixum est, nec solvitur; licet enim *Aer* ex Humido Aqueo Novum *Aerem* gignat; tamen vetus *Aer* nihilominus manet; unde fit *Super-oneratio* illa *Aeris*; de quo diximus in *Titulo* de *Ventis*. At *Spiritus*, utriusque Naturæ particeps est, & *Flammeæ*, & *Aereæ*; quemadmodum

dum & Fomites ejus, sunt *Oleum*, quod est Homogeneum *Flammæ*; & *Aer*, qui est Homogeneus *Aquæ*. *Spiritus* enim non nutritur ex *Oleoso* Simplici, neque ex *Aqueo* Simplici, sed ex utroque: atque licet nec *Aer* cum *Flamma*, nec *Oleum* cum *Aqua* bene componantur, tamen satis conveniunt in Misto. Etiam, *Spiritus* habet ex *Aere* faciles suas & delicatas *Impressiones*, & *Receptiones*; A *Flamma* autem, Nobiles suos, & Potentes *Motus*, & *Activitates*. Similiter etiam *Duratio Spiritus* Res composita est, nec tam momentanea, quam *Flammæ*, nec tamen tam fixa,

quam

quam *Aeris*; Atque eo magis non ſequitur rationes *Flammæ*, quod *Flamma* etiam ipſa extinguitur per Accidens; nempe à Contrariis, & Deſtruentibus circumfuſis; quam cauſam & neceſſitatem non habet pariter *Spiritus*. Reparatur autem *Spiritus* ex *Sanguine* vivido, & Florido *Arteriarum* exilium, quæ inſinuantur in *Cerebrum*; Sed fit *Reparatio* iſta ſuo modo, de quo nunc non eſt Sermo.

FINIS.

INDEX ALPHABETICUS,

Abſolutiſſimi libri qua materiam qua verba abſolutiſſime complectens.

A.

fomes

Aquila

Aurum

B.

C.

Cordis

Cor-

D.

Daniel

E.

Ele-

Euphra-

Fodi-

Frigo-

G.

H.

I.

Inte-

L.

Leuco-

M.

Mara-

Mili-

N.

Nutri-

O.

Oleosi-

P.

Papa

G.

R.

Spiri-

Succi

Terræ

Turcis

Vesper-

Vnguen-

causis

Z.

FINIS.